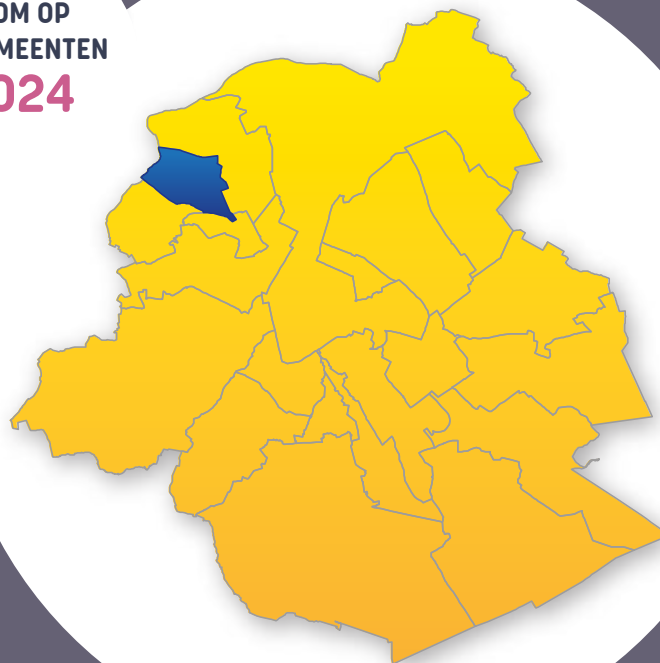

ZOOM OP
DE GEMEENTEN
2024

zoom op

GANSHOREN

Bron

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van
Brussel-Hoofdstad

Vertalingen

SA Production

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA

Wettelijk depot

D/2023/9334/16

Reproductie met bronvermelding is toegestaan

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad (2024), Zoom op de
gemeenten: Ganshoren, Brussels Hoofdstedelijk
Gewest en Vivalis.Brussels.

Dit document is ook beschikbaar in het Frans.

VOOR MEER INFORMATIE**Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse**

Naamsestraat 59, 1000 Brussel

bisa@perspective.brussels

<https://bisa.brussels/>

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Marion ENGLERT marion.englert@vivalis.brussels

Jonathan UNGER jonathan.unger@vivalis.brussels

Sarah MISSINNE sarah.missinne@vivalis.brussels

Peter VERDUYCKT peter.verduyckt@vivalis.brussels

Belliardstraat 71, Bus 1, 1040 Brussel

observat@vivalis.brussels

[https://www.vivalis.brussels/nl/informerer/
observatoire/observatorium-voor-gezondheid-en-
welzijn-van-brussel](https://www.vivalis.brussels/nl/informerer/observatoire/observatorium-voor-gezondheid-en-welzijn-van-brussel)

Verantwoordelijke uitgevers

Astrid ROMAIN (BISA) en Nathalie NOËL (Vivalis)

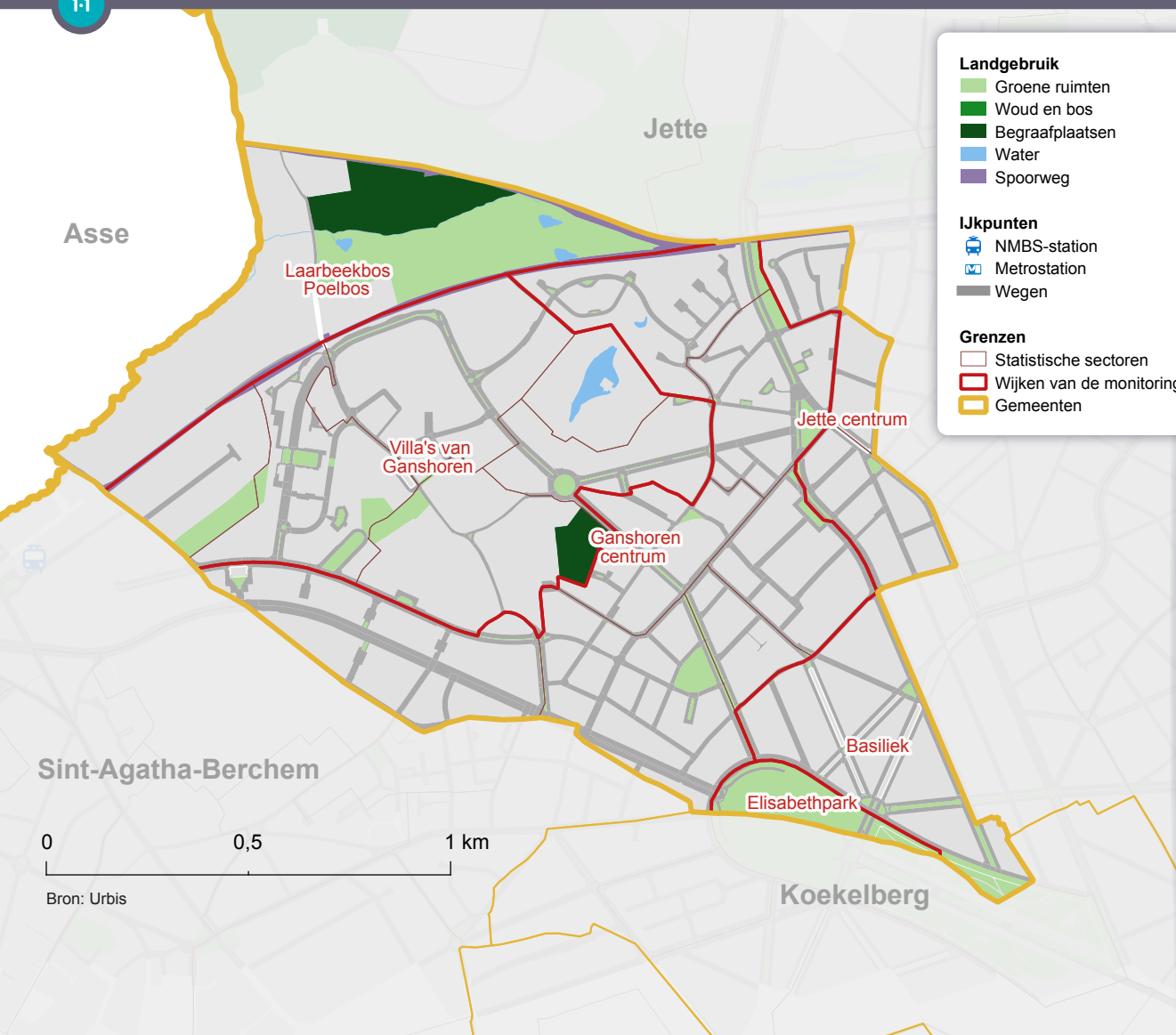
1. GANSHOREN EN ZIJN INWONERS IN EEN NOTENDOP	4
1.1. Landschap en stedenbouwkundige structuur van het gemeentelijk grondgebied	4
1.2. De inwoners en hun kenmerken	5
1.3. Uitdagingen	7
2. BEVOLKING	8
2.1. Bevolkingsdichtheid en spreiding in de gemeente	8
2.2. Evolutie en loop van de bevolking	9
2.3. Structuur volgens leeftijd en geslacht	11
2.4. Nationaliteiten	13
2.5. Huishoudens	14
3. JONGE KINDEREN	16
3.1. Evolutie en kenmerken van de geboorten	16
3.2. Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar	17
3.3. Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid	18
4. ONDERWIJS	19
4.1. Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar	19
4.2. Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van de school en onderwijsvorm	20
4.3. Schoolachterstand	21
5. ARBEIDSMARKT	22
5.1. Sociaal-economische positie van de bevolking	22
5.2. Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad	23
5.3. Profiel van de niet-werkende werkzoekenden	26
5.4. Kenmerken van de Ganshorese loontrekkenden	26
6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT	28
6.1. Algemene situatie	28
6.2. De specifieke economische kenmerken van Ganshoren	28
6.3. Bedrijfsmigraties	30

7. INKOMENS	31
7.1. Fiscale inkomens	31
7.2. Personen die een uitkering ontvangen	35
7.3. Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVT)	36
8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN	37
8.1. Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën	37
8.2. Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven	37
8.3. Investerings	38
9. HUISVESTING	39
9.1. Kenmerken van woongebouwen	39
9.2. Sociale woningen en andere woningen van sociale aard	40
9.3. Vastgoedprijzen	42
10. MOBILITEIT EN MILIEU	43
10.1. Mobiliteit	43
10.2. Milieu	45
11. GEZONDHEID	49
11.1. Levensverwachting en mortaliteit	49
11.2. Algemene gezondheidstoestand	51
11.3. Preventie	54
11.4. Focus op de oudere bevolking	55
GLOSSARIUM	56
LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN / MEER WETEN	60
BIBLIOGRAFIE	61

1. GANSHOREN EN ZIJN INWONERS IN EEN NOTENDOP

1-1

Referentiekaart van Ganshoren

1.1. LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED¹

Ganshoren (2,4 km², 1,5 % van het gewestelijk grondgebied) is de op twee na kleinste gemeente van het Brussels Gewest, na Sint-Joost-ten-Node en Koekelberg. Ze ligt in het noordwesten van het Gewest en grenst in het noorden en oosten aan Jette, in het zuiden aan Koekelberg, in het zuidwesten aan Sint-Agatha-Berchem en in het westen aan Asse (Vlaams Gewest).

De referentiekaart 1-1 geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld voor infragemeentelijke statistieken, meer bepaald in de statistische sectoren² en de wijken van de Wijkmonitoring. De gemeente Ganshoren telt zes wijken, waarvan er twee volledig binnen de gemeentegrenzen vallen (Ganshoren-Centrum en Villa's van Ganshoren). De andere wijken overlappen meerdere gemeenten, wat de continuïteit van het stadsweefsel onderstreept: Basiliek (met Koekelberg en Jette), Jette-Centrum en Laarbeekbos-Poelbos (met Jette) en Elisabethpark (met Koekelberg). Deze laatste twee wijken zijn niet bewoond, maar bestaan uit groene ruimten en sportfaciliteiten.

Tot het einde van de 19de eeuw was Ganshoren in wezen een plattelandsgemeente, zonder gestructureerde dorpskern. Vanaf het interbellum versnelden de verstedelijking en de bevolkingsgroei.

¹ Dit gedeelte is opgesteld op basis van de vorige versie van Zoom op de gemeenten (2016) en het boek 'La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire et Patrimoine des communes de Belgique' (Jaumain, 2008).

² De woorden in het blauw worden in het glossarium op het einde van dit document gedefinieerd.

Wat landschap en stedenbouw betreft, zijn er twee zones te onderscheiden. Het zuiden en het oosten van de gemeente worden gekenmerkt door oudere huizen en dichtbevolkte [wijken](#). Het noorden en het noordwesten van Ganshoren hebben daarentegen meer open ruimte in de brede Molenbeekvallei, die oorspronkelijk dunbevolkt was maar de laatste decennia een intense verstedelijking heeft ondergaan.

Het centrum van Ganshoren in het zuiden

De structuur van de stedelijke ontwikkeling van Ganshoren werd bepaald door de Keizer Karellaan, die in 1925 openging. Tot op vandaag is hier een groot deel van de bevolking geconcentreerd. Het landschap wordt overheerst door eengezinswoningen (vaak bel-etagewoningen) en kleine opbrengstgebouwen. Het centrale deel van de gemeente wordt ingenomen door grotere flatgebouwen langs de Van Overbekelaan, de Negen Provincieslaan, de Johann Sebastian Bachlaan en de Maria van Hongarijelaan. Sommige daarvan zijn sociale woningen.

De Molenbeekvallei in het noorden

De groene zone ten noorden van de spoorweg (Laarbeekbos-Poelbos) is onbewoond en loopt door de Molenbeekvallei (deel van de Groene Wandeling, het [groen en blauw netwerk](#) van het Gewest en het Europese Natura 2000-netwerk). Hier liggen onder andere het Moeras van Ganshoren (een natuurreservaat met opmerkelijke flora en fauna), de nieuwe begraafplaats van Ganshoren en enkele sportfaciliteiten. Een deel van het gebied (de site Het Veroot) is ook bestemd als industriegebied.

Algemene bouwkenmerken en sociale huisvesting

De gemeente ligt in de [tweede kroon](#) van het Gewest, wat synoniem is met relatief recente verstedelijking. Bijna de helft van het **woningbestand** dateert van na 1960.

Ganshoren is een van de gemeenten met de hoogste aandelen **sociale woningen** van het Gewest, met 12 sociale woningen per 100 huishoudens (7 per 100 op gewestelijk niveau). Deze zijn onder meer terug te vinden in de tuinwijk Heideken rond het Homeplein en het Sorbeboomplein, en vooral in de vier grote gebouwen die bekend staan als 'de Villa's van Ganshoren'. Hoewel het sociale-woningbestand in Ganshoren relatief nieuw is in vergelijking met het Brusselse gemiddelde, werden de Villa's van Ganshoren en de omliggende wijk tussen 2010 en 2014 grondig gerenoveerd.

Doorgaand verkeer, pendelaarsverkeer en plaatselijk verkeer

Ganshoren heeft een sterk residentieel karakter, maar wordt ook gekenmerkt door druk autoverkeer door de aanwezigheid van twee grote verkeersassen (de Wereldtentoonstellingslaan en vooral de Keizer Karellaan) en de ligging tussen de verkeerswisselaar van

Groot-Bijgaarden en de ingang van de Annie Cordytunnel (aan de voet van de Basiliek van Koekelberg). Een aanzienlijk deel van het doorgaand verkeer heeft een impact op de woonwijken. In het bijzonder rond de Basiliek van Koekelberg mengt het doorgaand verkeer zich met het plaatselijk verkeer, met name door de aanwezigheid van meerdere scholen in de buurt en, aan het einde van de Maria van Hongarijelaan, het winkelcentrum BasiliX.

1.2. DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

Vóór de Tweede Wereldoorlog was de gemeente nog dunbevolkt. In 1930 telt ze slechts 5.527 inwoners. Vervolgens groeit de bevolking van Ganshoren snel tot in de jaren 1970 (21.147 inwoners in 1971), om dan weer te dalen tot het laagste punt in 1998 (19.637 inwoners). Vanaf dan neemt het aantal inwoners gestaag toe tot 2020. Tussen 2001 en 2020 is de bevolking van Ganshoren met 27 % gegroeid tot 25.234 inwoners op 1 januari 2020. Tussen 2020 en 2021 daalt het inwonersaantal door de COVID-19-crisis. In 2022 telt de gemeente 25.252 inwoners, oftewel 2 % van de totale gewestelijke bevolking.

De bevolking van Ganshoren behoorde lange tijd tot de oudste van het Brussels Gewest³. De afgelopen decennia zagen we echter een sterkere verjonging dan op gewestelijk niveau. Tussen 2012 en 2022 daalt de gemiddelde leeftijd, terwijl deze in het Brusselse Gewest licht stijgt. Ook het aandeel senioren daalt, terwijl het aandeel jongeren (0-17 jaar) stijgt. Aan het einde van de periode, in 2021 en 2022, stijgt de gemiddelde leeftijd in de gemeente echter licht, een trend die sinds 2016 op gewestelijk niveau wordt waargenomen. In 2022 zien we in de bevolking van de gemeente nog steeds een oververtegenwoordiging van 65-plussers, maar ook een oververtegenwoordiging van jongeren onder de 18 jaar in vergelijking met de gewestelijke situatie. De gemiddelde leeftijd blijft hier hoger dan in het Gewest als geheel.

Tussen 2012 en 2022 nemen de grote **huishoudens** (5 of meer personen) aanzienlijk toe, in tegenstelling tot de een-, twee- en driepersoonshuishoudens. Er zijn iets minder alleenstaanden in de gemeente dan in het Gewest als geheel. Daartegenover zijn koppels met of zonder kinderen en eenoudergezinnen licht oververtegenwoordigd.

In 2022 bestaat een kwart van de bevolking van Ganshoren uit mensen met een **buitenlandse nationaliteit**. Dit aandeel is lager dan op gewestelijk niveau, maar het is wel gestegen binnen de gemeente. Tussen 2012 en 2022 is het aantal mensen met een buitenlandse nationaliteit in Ganshoren met 37 % toegenomen. In de gemeente is meer dan een op de drie mensen met een buitenlandse nationaliteit (36 %) afkomstig uit een [EU-13-land](#). Dat is aanzienlijk hoger dan het cijfer voor het Gewest als geheel. De Roemenen zijn veruit de grootste buitenlandse

³ Aan het eind van de 20ste eeuw was ze zelfs de oudste gemeente van het land.

nationaliteitsgroep in de gemeente. Tussen 2012 en 2022 is hun aantal sterk gestegen (verdrievoudigd). In verhouding tot de totale buitenlandse bevolking in Ganshoren zijn ook de mensen uit Noord-Afrika en Sub-Sahara Afrika oververtegenwoordigd in vergelijking met de gewestelijke situatie. Als wordt gekeken naar de nationaliteit bij de geboorte zijn deze laatste groepen in de gemeente in het bijzonder sterk vertegenwoordigd onder de mensen die niet geboren zijn met de Belgische nationaliteit.

Sociaal-economisch profiel

Net als andere gemeenten van de **tweede kroon** in het noordwesten van het Gewest heeft Ganshoren grotendeels een **middenklassebevolking**. Het mediane inkomen ligt een heel klein beetje hoger dan het gewestelijke mediane inkomen, maar er zijn grote verschillen tussen de verschillende delen van de gemeente. In de sector Albertpark bijvoorbeeld ligt het inkomensniveau bijna twee keer zo hoog als in de sector Villa's van Ganshoren, die voornamelijk uit sociale woningen bestaat. Verder **daalt** het **mediaan equivalent inkomen** tussen 2009 en 2019 in het grootste deel van de gemeente.

Het aandeel van de bevolking (18-64 jaar) dat een **werkloosheidsuitkering**, invaliditeitsuitkering of arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt, is iets hoger dan in het Gewest. Daarentegen is het percentage inwoners dat recht heeft op een **leefloon** of een **equivalent leefloon** beduidend lager in Ganshoren. Daarbij heeft meer dan een kwart van de bevolking recht op de **verhoogde tegemoetkoming** voor de verzekering voor geneeskundige verzorging. Bij jongeren onder de 18 jaar bedraagt dit aandeel bijna een op drie.

In Ganshoren is 70 % van de personen van 15-64 actief op de **arbeidsmarkt**. De **activiteitsgraad** is hoger dan in het Gewest voor alle leeftijdsgroepen, zowel voor mannen als voor vrouwen. Voor jongeren weerspiegelt dit waarschijnlijk een lagere toegang tot hoger onderwijs.

In de gemeente is 15 % van de actieve bevolking werkloos, een iets lager percentage dan in het Gewest als geheel. Dat komt door de lagere **werkloosheid** onder mannen in de gemeente. Het werkloosheidscijfer voor vrouwen in de gemeente verschilt niet significant van dat voor Brusselse vrouwen in het algemeen.

De **loontrekkenden** in Ganshoren zijn verhoudingsgewijs oververtegenwoordigd in de sector van de menselijke gezondheidszorg en het maatschappelijk werk, bij de overheid en in **administratieve en ondersteunende diensten**. Een aantal van deze sectoren stelt voornamelijk middengeschoolde werknemers tewerk, andere stellen zowel middengeschoolde als hoger geschoolde mensen tewerk. Daarentegen zijn de loontrekkenden ondervertegenwoordigd in de gespecialiseerde, wetenschappelijke en technische activiteiten en de informatie- en communicatiesector, die over het algemeen vooral hoger geschoolde werknemers in dienst hebben.

Op het gebied van **interne werkgelegenheid** zijn er in Ganshoren relatief weinig banen in loondienst. Anderzijds is het aandeel banen in loondienst dat door arbeiders wordt ingevuld (bijna een op de drie) hoger dan voor het Gewest als geheel. Het onderwijs, de gezondheidszorg en de **administratieve en ondersteunende diensten** zijn de belangrijkste werkgevers in de gemeente.

Het **geboortecijfer** blijft tussen 2009 en 2019 relatief stabiel in Ganshoren. Het is nu iets hoger dan in het Gewest, waar het de neiging heeft te dalen. Meer dan één op de vijf **kinderen** in Ganshoren wordt geboren in een gezin zonder inkomen uit arbeid. Met iets meer dan één plaats voor elke drie kinderen (jonger dan 3 jaar) is de **dekkingsgraad** van kinderopvangvoorzieningen sinds 2019 lager in Ganshoren dan op gewestelijk niveau, wat in voorgaande jaren niet het geval was.

Wat het **onderwijs** betreft, volgen de leerlingen van het secundair onderwijs die in Ganshoren wonen (in verhouding) iets vaker technisch onderwijs en iets minder beroepsonderwijs dan op gewestelijk niveau. Daarnaast heeft 16 % van de meisjes en 20 % van de jongens van het secundair onderwijs een **schoolachterstand** (twee jaar of meer) in Ganshoren (aanzienlijke percentages, maar wel iets lager dan in het Gewest).

Wat **huisvesting** betreft, liggen de huurprijzen en de vastgoedprijzen gemiddeld lager in Ganshoren dan op gewestelijk niveau. De vastgoedprijzen in de gemeente zijn echter wel aanzienlijk gestegen, zij het iets langzamer dan in het Gewest als geheel.

De **leefomgeving** in de gemeente, die in de **tweede kroon** ligt, is relatief gunstig: de (geluids- en lucht) vervuilingsniveaus zijn lager dan in veel andere Brusselse wijken. De gemeente wordt echter wel doorkruist door grote verkeersassen, waardoor de aangrenzende omgeving meer wordt blootgesteld aan vervuiling. Ganshoren beschikt over een uitgebreid groen netwerk wat leidt tot de vaststelling dat er geen wijken zijn zonder groene ruimten. Die groene ruimten zijn echter niet groot en de oppervlakte ervan per inwoner is daardoor kleiner dan op gewestelijk niveau.

Wat de **gemeentelijke financiën** betreft, weerspiegelen de sociaaleconomische situatie van de inwoners en de aanwezigheid van economische activiteiten zich in de gemeentelijke inkomsten. Het mediane inkomen van de inwoners van de gemeente, gecombineerd met een gemeentelijk belastingtarief dat hoger is dan het gemiddelde van de 19 gemeenten, betekent dat de inkomsten (per inwoner) uit de aanvullende inkomstenbelasting hoger zijn dan het gewestelijke gemiddelde. Wegens het geringe aanbod aan kantoorruimte en de aanwezigheid van sociale woningen is de opbrengst van de bijkomende onroerende voorheffing per inwoner daarentegen lager dan voor het Gewest als geheel.

Gezondheid van de inwoners

De [levensverwachting bij de geboorte](#) voor de inwoners van Ganshoren is gestaag gestegen. Vandaag is de levensverwachting van de mannen iets hoger dan die van de Brusselaars in het algemeen. Bij de vrouwen daarentegen is er geen verschil tussen de gemeente en het Gewest. De vroegtijdige sterfte (vóór de leeftijd van 75 jaar) ligt evenwel hoger in de gemeente, zowel voor mannen als voor vrouwen.

De algemene gezondheid, in termen van de prevalentie van diabetes en hartaandoeningen, zit op hetzelfde peil in Ganshoren als in het Brussels Gewest. De gezondheid hangt af van talrijke factoren, zoals de levensstijl, de fysieke omgeving (arbeidsomstandigheden, huisvesting), de sociale omgeving (sociale status en gezinssituatie) enz. De sociale status is wegens zijn relatie met alle andere determinanten een zeer belangrijke gezondheidsdeterminant. De algemene gezondheidstoestand in Ganshoren is vergelijkbaar met het gewestelijke niveau en hangt samen met een sociaaleconomische situatie die ook dicht bij die van het Gewest aanleunt. De sociale gezondheidsongelijkheden manifesteren zich ook binnen Ganshoren: de minst welvarende wijken en de wijken met het grootste aandeel oudere inwoners zijn ook de wijken met de hoogste prevalentie van diabetes.

1.3. UITDAGINGEN

Een veranderende bevolking

In Ganshoren neemt de buitenlandse bevolking aanzienlijk toe. Ter illustratie: in 43 % van de geboorten betreft het moeders met een buitenlandse nationaliteit. Het is dan ook een uitdaging om een goed onthaal- en integratiebeleid te voeren voor deze nieuwe bewoners.

Deels als gevolg van deze groei van de buitenlandse bevolking is de totale bevolking van de gemeente jonger geworden, met een oververtegenwoordiging van jonge kinderen en tieners, evenals een stijging van het aantal grote huishoudens. Het is dan ook van belang dat er tegemoet kan worden gekomen aan een aantal specifieke behoeften, met name wat betreft de creatie van kinderopvangfaciliteiten voor kinderen jonger dan drie jaar, evenals sport- en vrijetijdsfaciliteiten voor kinderen en tieners.

Ondanks deze verjonging blijven senioren een belangrijk deel van de bevolking uitmaken, en hun sociale situatie verbetert niet. Het aandeel van IGO-begunstigden onder de bevolking boven de 65 is sinds 2011 gestegen. Daarom moet er een aangepast aanbod van diensten en infrastructuur worden verzekerd⁴.

⁴ Ganshoren is de tweede gemeente in het Gewest met het minste rusthuis- en rust- en verzorgingstehuisbedden per inwoner ouder dan 65 jaar.

Toenemende bestaansonzekerheid voor de bevolking

De sociaaleconomische situatie van de inwoners van Ganshoren gaat er op achteruit, ook al ligt het [mediaan equivalent inkomen van de inwoners \(na belastingen\)](#) nog altijd iets hoger dan dat van het Gewest. Sinds enkele jaren wordt het verschil tussen de gemeente en het Gewest in termen van deze indicator kleiner. De gemeente kent een relatieve verarming van haar bevolking. De verarming is ook absoluut: in de meeste statistische sectoren van de gemeente is het gemiddelde inkomen gedaald. Dit kan deels worden verklaard door internationale migratie, met name uit armere landen, en door migratie uit de [arme sikkel](#)⁵.

Verder is de bevolking van Ganshoren vaker werkzaam in sectoren waar de werknemers vaak matig geschoold zijn. Voor meerdere sociaaleconomische indicatoren zijn de genderverschillen groter in Ganshoren dan in het Brussels Gewest⁶.

Huisvesting

De gemeente heeft een relatief groot sociale-woningbestand. Het onderhoud en de renovatie van gebouwen, de ondersteuning voor het samenleven in deze wijken en de hulp voor de meest kwetsbare gezinnen vergen voortdurende inspanningen.

Ondanks de omvang van dit sociale-woningbestand blijft de vraag groot. Ongeveer 7 % van de gezinnen in de gemeente staat op de wachtlijst voor sociale huisvesting in het Brussels Gewest. Andere vormen van sociale huisvesting (openbaar of privé via SV) zijn weinig ontwikkeld in de gemeente.

Stijgende vastgoedprijzen kunnen de situatie van deze gezinnen moeilijker maken.

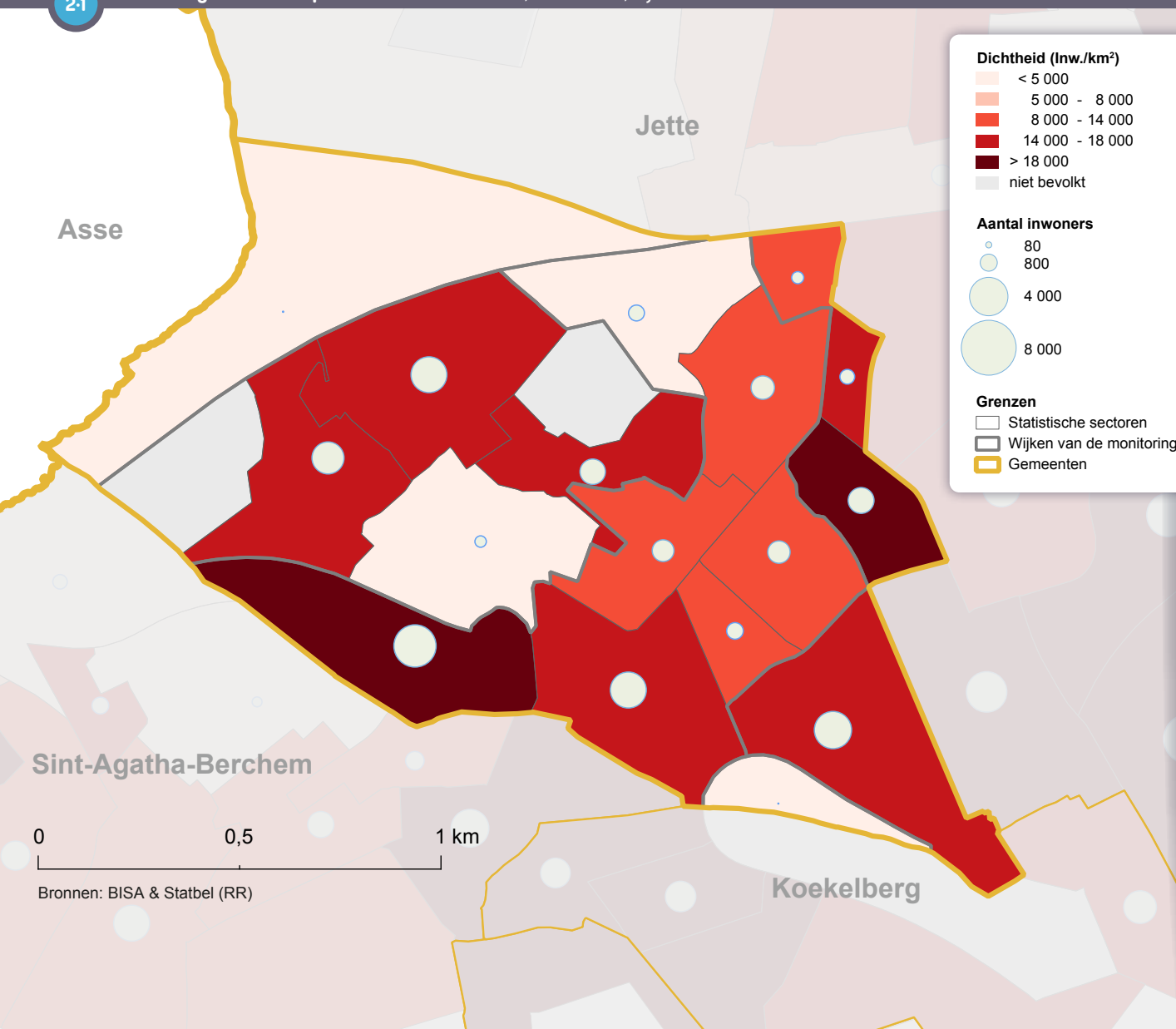
⁵ In 2021 is in Ganshoren 33 % van de nieuwe inwoners van de gemeente afkomstig uit een gemeente die gemiddeld aanzienlijk armer is (mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner meer dan 10 % lager) dan Ganshoren, en 14 % uit de [EU-13](#) (voornamelijk Roemenië) of Afrika. Daartegenover komt slechts 4 % uit gemeenten die gemiddeld aanzienlijk rijker (meer dan 10 %) zijn dan Ganshoren, en 5 % uit de [EU-14 \(zonder België\)](#) of een OESO-land. Bron: BISA, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

⁶ Het verschil tussen mannen en vrouwen wat betreft [activiteitsgraad](#), [werkgelegenheden](#), [werkloosheid](#) en langdurige werkloosheid is iets groter in de gemeente dan in het Gewest.

2. BEVOLKING

2.1

Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Ganshoren, 1 januari 2021

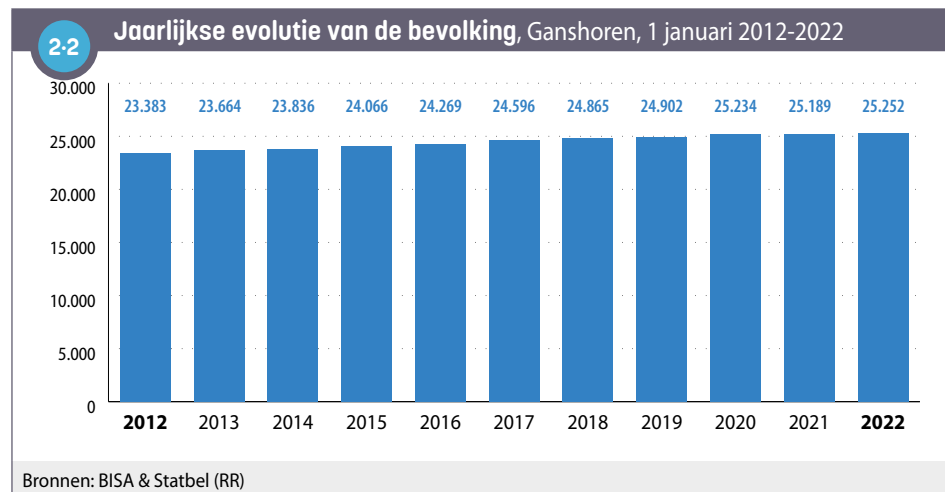
2.1. BEVOLKINGSDICHTHEID EN SPREIDING IN DE GEMEENTE

Op 1 januari 2022 telt de gemeente Ganshoren officieel 25.252 inwoners, of 2 % van de bevolking van het Brussels Gewest. De bevolkingsdichtheid bedraagt er 10.359 inwoners per km². De gemeente is daarmee gemiddeld dichter bevolkt dan het Gewest als geheel (7.528 inwoners per km²). Achter dit gemeentelijke gemiddelde schuilen echter heel uiteenlopende situaties binnen het grondgebied van Ganshoren. Sommige **statistische sectoren** hebben een veel hogere bevolkingsdichtheid, zoals de sector Keizer Karel en de sector Heideken **2.1**, waar hoge appartementsgebouwen staan (bijvoorbeeld langs de Wereldtentoonstellingslaan), maar ook kleine appartementsgebouwen en eengezinswoningen⁷. Andere gebieden, vooral in de westelijke helft van de gemeente, hebben andere functies dan wonen (industriegebieden, parken en natte gebieden, begraafplaatsen enz.). Ondanks de aanwezigheid van hoge woontorens en appartementsgebouwen zijn de wijken Malie en Villa's van Ganshoren maar matig dicht bevolkt. Meer dan één op de vijf inwoners van Ganshoren woont in een wijk met een bevolkingsdichtheid van meer dan 20.000 inwoners per km².

⁷ De dichtheden in deze sectoren (23.477 inwoners/km² en 18.940 inwoners/km²) liggen evenwel ver onder de maximumwaarden die elders in het Gewest worden waargenomen (meer dan 40.000 inwoners/km² in bepaalde sectoren van Evere, Sint-Gillis en Molenbeek).

2.2. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Tussen 2012 en 2022 stijgt de bevolking van Ganshoren met 1.869 inwoners of 10 % ²⁻². Deze toename is groter dan die op gewestelijk niveau (+7 %). In Ganshoren is deze evolutie bijna volledig het gevolg van een toename van de buitenlandse bevolking (zie hieronder), terwijl de bevolking met Belgische nationaliteit in deze periode bijna constant blijft (+1 %).

In de loop van 2021 groeit de bevolking van Ganshoren slechts heel licht (+0,25 %), net als in het Gewest als geheel (+0,2 %).

Meer gedetailleerd is de bevolkingsgroei te wijten aan een combinatie van drie factoren ²⁻³:

- het natuurlijk saldo
- het intern migratiesaldo
- het internationaal migratiesaldo

Het **natuurlijk saldo** is positief, met andere woorden er zijn meer geboorten (301) dan overlijdens (223) in Ganshoren. In verhouding tot de bevolking bedraagt het natuurlijke saldo in Ganshoren in 2021 3,1 ‰. Dat is minder dan wat op gewestelijk niveau wordt waargenomen (5,6 ‰). Het sterftcijfer (aantal overlijdens per 1.000 inwoners) is hoger in Ganshoren (8,8 ‰) dan in het Brussels Gewest (7,2 ‰), wat te maken heeft met het grotere aandeel van bejaarden in de gemeente. Ook het **geboortecijfer** (aantal geboorten per 1.000 inwoners) is hoger in Ganshoren (12 ‰) dan in het Gewest (12,8 ‰).

Net als in de meeste Brusselse gemeenten is het **interne migratiesaldo** negatief in Ganshoren, want het aantal personen dat in 2021 vanuit een andere Belgische gemeente naar Ganshoren is verhuisd (1.753), ligt lager dan het aantal personen dat de gemeente heeft verlaten om zich elders in België te vestigen (2.006) in 2021. Dat negatieve saldo is verhoudingsgewijs evenwel minder groot in Ganshoren dan op gewestelijk niveau.

Het **internationale migratiesaldo** is net als in alle Brusselse gemeenten positief, want het aantal personen dat vanuit het buitenland naar Ganshoren is verhuisd (609), is groter dan het aantal personen dat Ganshoren heeft verlaten om zich in het buitenland te vestigen (329)⁸. Ook hier zijn deze migratiebewegingen in verhouding tot de bevolking minder intens in Ganshoren dan in het Gewest.

2-3 Loop van de bevolking in 2021

	Ganshoren		Brussels Gewest	
	Aantal		Aantal	
Natuurlijke loop				
Geboorten	301	11,9 ‰	15.690	12,8 ‰
Overlijdens	223	8,8 ‰	8.849	7,2 ‰
Natuurlijk saldo	78	3,1 ‰	6.841	5,6 ‰
Interne migraties				
Inwijking	1.753	69,5 ‰	89.758	73,5 ‰
Uitwijking	2.006	79,5 ‰	110.809	90,7 ‰
Intern migratiesaldo	-253	-10,0 ‰	-21.051	-17,2 ‰
Internationale migraties				
Immigratie (inclusief heringeschreven en inkomende veranderingen van register)	609	24,1 ‰	48.414	39,6 ‰
waarvan Niet-EU	197	7,8 ‰	16.406	13,4 ‰
Emigratie (inclusief ambtshalve geschrapt en uitgaande veranderingen van register)	329	13,0 ‰	31.449	25,8 ‰
waarvan Niet-EU	45	1,8 ‰	7.079	5,8 ‰
Internationaal migratiesaldo	280	11,1 ‰	16.965	13,9 ‰
waarvan Niet-EU	152	6,0 ‰	9.327	7,6 ‰
Totaal aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei	63	0,3 ‰	2.667	0,2 ‰
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (tussen 1 januari 2012 en 1 januari 2022)		0,8 ‰		0,7 ‰

Bronnen: BISA & Statbel (RR)
Noot: de statistische aanpassing omvat laattijdig geregistreerde wijzigingen (na 1 maart van het volgende jaar).

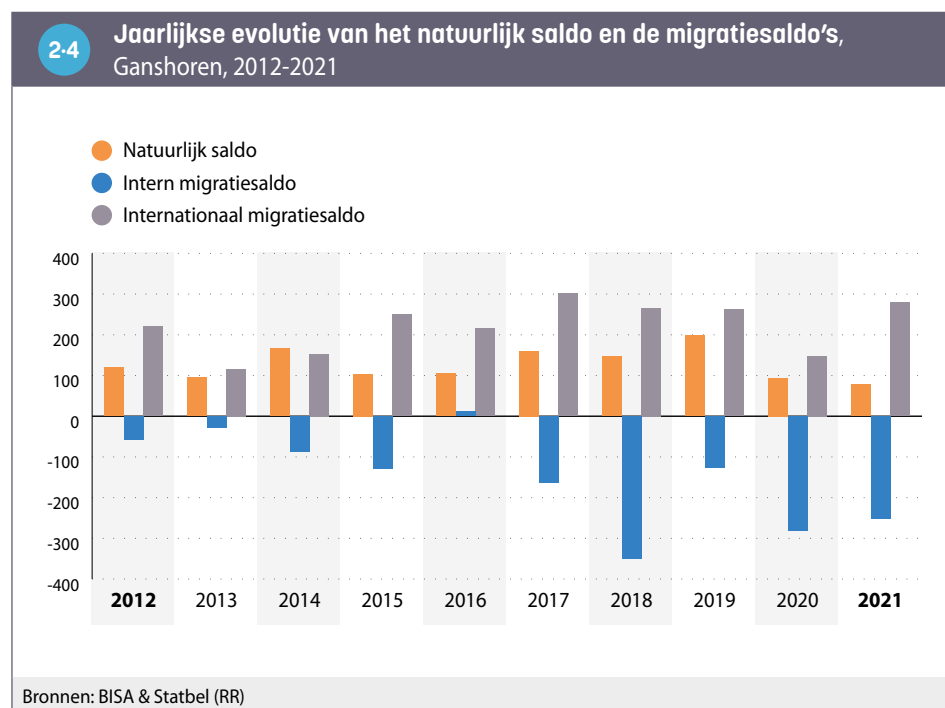
8 Deze aantallen omvatten ook veranderingen van register, schrappingen en herschrijvingen na schrapping.

In Ganshoren heeft de COVID-19-crisis in 2020, net als in het Brussels Gewest, een impact gehad op de natuurlijke loop en de migratie.

Het natuurlijk saldo daalt tussen 2019 en 2020, en daalt opnieuw tussen 2020 en 2021. De daling van het natuurlijk saldo tussen 2019 en 2020 kan worden verklaard door een aanzienlijke daling van het aantal geboorten (onafhankelijk van de gezondheids crisis) in combinatie met een stijging van het aantal sterfgevallen. Tussen 2020 en 2021 daalt het aantal sterfgevallen, maar blijft ook het aantal geboorten dalen ²⁻⁴.

Het internationale migratiesaldo daalt tussen 2019 en 2020, om daarna weer te stijgen. Het aantal internationale immigraties daalt sterk tussen 2019 en 2020 en stijgt daarna weer, maar zonder het niveau van 2019 te bereiken.

Het interne migratiesaldo is slechts licht negatief tot 2016. In dat jaar is het zelfs positief. Sinds 2016 is het sterker negatief.

En de niet-officiële bevolking?

Naast de **officiële bevolking** telt elke gemeente een bepaald aantal personen die er wonen, maar niet tot de officiële bevolking worden gerekend (asielzoekers, mensen in irregulier verblijf/personen zonder papieren, diplomaten en hun gezinsleden enz.). Wat specifiek de geboorten en overlijdens betreft, zijn de gegevens van de **Statistische formulieren voor geboorten en overlijdens** een nuttige aanvulling op de officiële bevolkingsgegevens. Ze maken immers melding van alle personen die geboren en overleden zijn in het Brussels Gewest, niet alleen van wie er officieel woont. In sommige gemeenten zijn er meer geboorten geregistreerd in de Statistische formulieren dan in het officiële bevolkingsregister. Dit verschil wordt gedeeltelijk verklaard door geboorten bij moeders zonder verblijfsvergunning. In 2019 zien we in Ganshoren het omgekeerde: tien geboorten zijn niet opgenomen in de Statistische formulieren, maar wel geregistreerd in het officiële bevolkingsregister van Ganshoren. Dat is een relatief verschil van -3 % ten opzichte van het aantal geboorten dat in het bevolkingsregister is geregistreerd, tegenover 3 % op gewestelijk niveau⁹.

Daarnaast ontvangen in 2021 84 personen **dringende medische hulp** (DMH) van het OCMW¹⁰. Als dit cijfer wordt gerelateerd aan de gemeentelijke bevolking is het aandeel veel kleiner in Ganshoren (0,3 %) dan in het Gewest (1,2 %). Volgens een schatting van het KCE (2015)¹¹ schommelt het aandeel personen zonder papieren die gebruikmaken van DMH tussen 10 % en 20 %. Deze cijfers suggereren dat het aantal mensen zonder papieren in Ganshoren waarschijnlijk relatief klein is.

⁹ Sommigen van hen zijn misschien in het buitenland geboren, uit ouders die ten tijde van de geboorte in Ganshoren woonden.

¹⁰ Bron: POD Maatschappelijke Integratie.

¹¹ Roberfroid D. *et al*, 2015.

2.3. STRUCTUUR VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

De gemiddelde leeftijd van de inwoners van de gemeente op 1 januari 2022 is 39,4 jaar, iets hoger dan de gemiddelde leeftijd voor het Gewest als geheel (37,8 jaar) ²⁻⁶.

Deze gemiddelde leeftijd weerspiegelt zowel een groter aandeel senioren (16,5 % van 65 jaar en ouder in de gemeente, tegenover 13 % in het Gewest), maar verbergt ook een groter aandeel jongeren (23,7 % jonger dan 18 jaar in de gemeente, tegenover 22,4 % in het Gewest) ²⁻⁵. De senioren zijn ook vaker ouder: de senioriteitscoëfficiënt (80+/65+) is hoger in Ganshoren dan in het Gewest ²⁻⁶.

De bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) is bijgevolg iets minder sterk vertegenwoordigd in Ganshoren: de leeftijdsgroep 18-64 jaar vertegenwoordigt 60 % van de bevolking, tegenover 64,5 % in het Brussels Gewest.

Tussen 2012 en 2022 is de bevolking van Ganshoren verjongd: de gemiddelde leeftijd is gedaald, terwijl die in het Brussels Gewest zeer licht gestegen is. In dezelfde periode is het aandeel jongeren onder de 18 jaar gestegen en het aandeel 65-plussers gedaald. De gemiddelde leeftijd is in het laatste jaar van deze periode (2021-2022) wel licht gestegen in Ganshoren (niet weergegeven).

Het aandeel mannen stijgt aanzienlijk tussen 2012 en 2022 in Ganshoren, maar blijft lager dan op gewestelijk niveau ²⁻⁶. In het algemeen kan dat deels worden verklaard door de leeftijd van de gemeentelijke bevolking. Er worden over het algemeen iets meer jongens dan meisjes geboren. Die verhouding neemt af en keert vervolgens om in de loop van het leven, waarbij vrouwen uiteindelijk de grote meerderheid van de senioren vormen. Een oudere bevolking is daarom vaak vrouwelijker. De belangrijkste oorzaken zijn:

- De **levensverwachting** van vrouwen is hoger: op elke leeftijd sterven mannen meer dan vrouwen.
- De **genderselectiviteit bij migratie**: sommige migratiestromen bestaan uit meer mannen dan vrouwen en het gaat meestal om jongvolwassenen.

In Ganshoren is het aantal senioren oververtegenwoordigd, dus is het niet verwonderlijk dat het aandeel vrouwen onder de bevolking groter is. Deze ondervertegenwoordiging van mannen, die sterker is dan in het Gewest als geheel, wordt evenwel bij veel leeftijdsgroepen in de bevolking van Ganshoren waargenomen.

2-5 Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2012 en 2022

2-5	Ganshoren				Brussels Gewest			
	01/01/2012		01/01/2022		01/01/2012		01/01/2022	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	5.070	21,7	5.985	23,7	255.118	22,4	273.645	22,4
18 - 64 jaar	13.796	59,0	15.093	59,8	730.020	64,1	788.876	64,5
65 jaar en ouder	4.517	19,3	4.174	16,5	153.716	13,5	160.116	13,1
Totaal	23.383	100	25.252	100	1.138.854	100	1.222.637	100

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

2-6 Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2012 en 2022

2-6	Ganshoren		Brussels Gewest	
	01/01/2012	01/01/2022	01/01/2012	01/01/2022
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	40,8	39,4	37,5	37,8
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	38,3	37,4	36,1	36,7
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	42,9	41,3	38,9	38,8
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	34,5	31,6	33,1	29,2
Geslachtsverhouding (%)	85,9	93,0	94,3	96,5

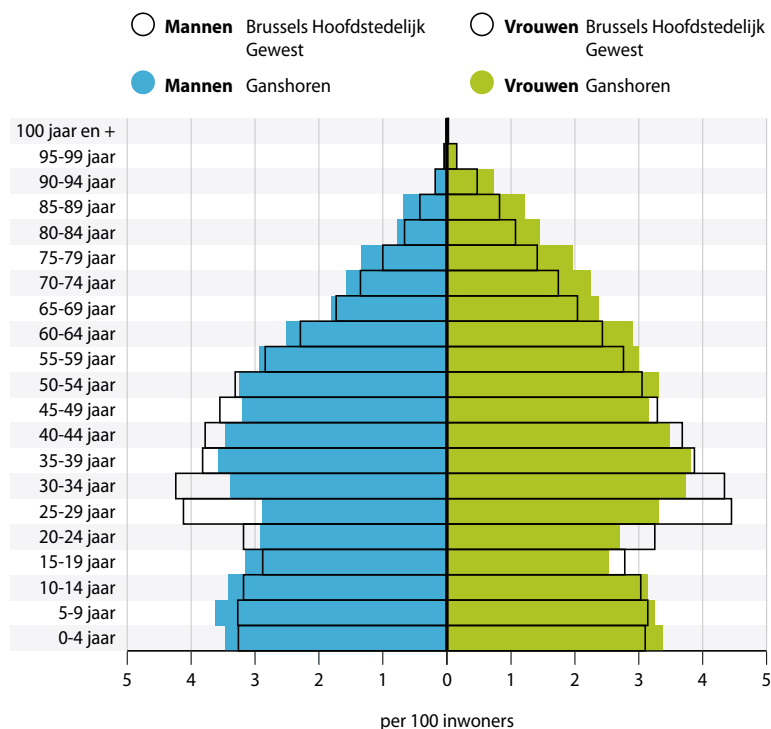
Bronnen: BISA & Statbel (RR)

De eerste vergelijkende leeftijdspiramide **2.7** laat zien dat jonge kinderen iets sterker vertegenwoordigd zijn in Ganshoren dan in het Gewest als geheel en dat alle leeftijdsgroepen boven de 55 ook sterker vertegenwoordigd zijn, vooral onder vrouwen. De volwassenen tussen 25 en 34 jaar zijn daarentegen heel wat minder vertegenwoordigd in de gemeente dan in het Gewest.

De tweede leeftijdspiramide **2.8** illustreert de evolutie van de verdeling per leeftijd van de bevolking van de gemeente tussen 2012 en 2022. Er is een toename van het aantal kinderen en jongeren van 5 tot 19 jaar, evenals van het aantal volwassenen van 50 tot 65 jaar en, in mindere mate, volwassenen van 35 tot 50 jaar. Er is ook een daling van het aantal senioren tussen 75 en 85 jaar, wat al weerspiegeld werd in de evolutie van de senioriteitscoëfficiënt (zie hierboven). De grotere groei van het aantal mannen tenslotte is zichtbaar in meerdere leeftijdsgroepen, waaronder ook de jongere.

2.7

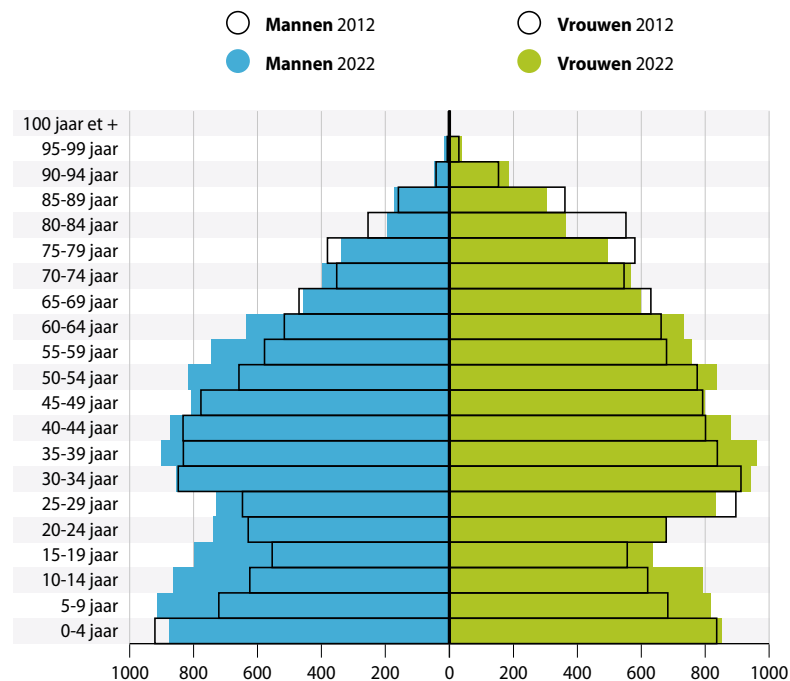
Vergelijkende leeftijdspiramide, Ganshoren en Brussels Gewest, per 100 inwoners, 1 januari 2022

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

2.8

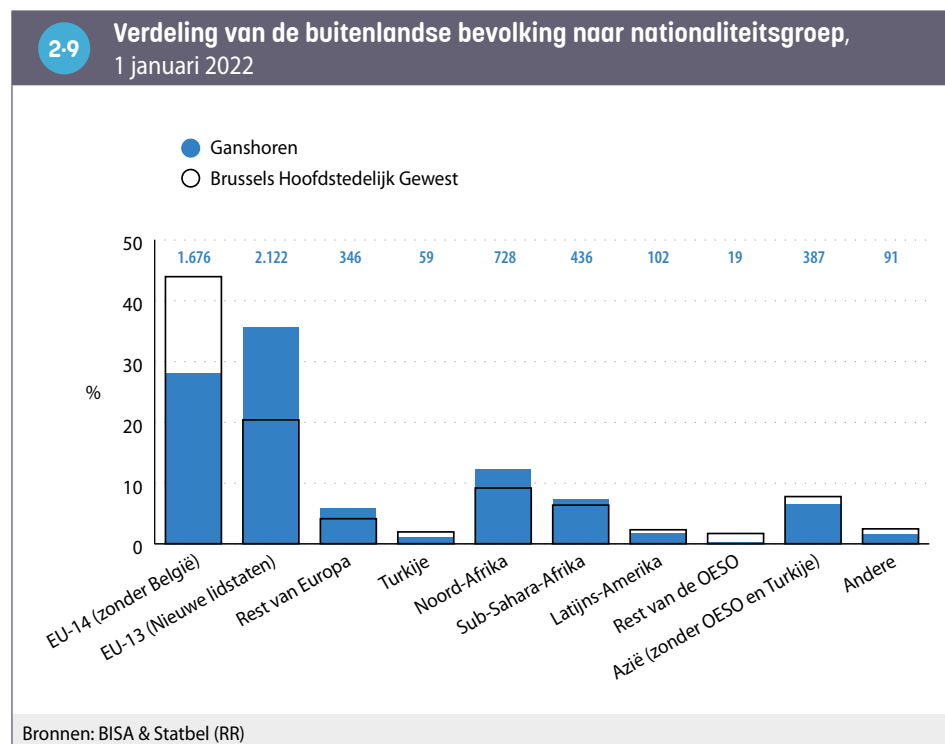
Vergelijkende leeftijdspiramide, Ganshoren, 1 januari 2012 en 2022

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

2.4. NATIONALITEITEN

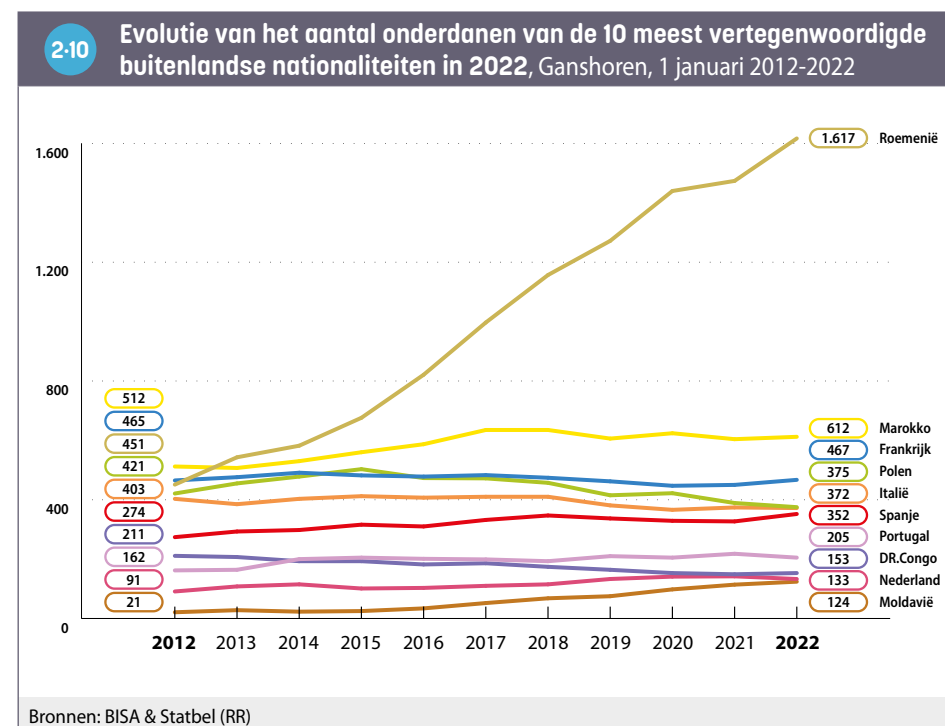
Op 1 januari 2022 hebben 5.966 personen, of 24 % van de bevolking van Ganshoren, niet de Belgische nationaliteit. Dat is minder dan in het Gewest als geheel (36 %). Meer dan een op de drie niet-Belgen in de gemeente (36 %) heeft de nationaliteit van een EU-13-land. Dat is een veel hoger percentage dan voor het Gewest, waar slechts een op de vijf buitenlanders uit een van de nieuwe lidstaten komt. Omgekeerd zijn onderdanen van de EU-14 (België niet meegerekend) ondervertegenwoordigd in de niet-Belgische bevolking van de gemeente (28 % tegenover 44 % in het Gewest). In verhouding tot de buitenlandse bevolking telt de gemeente ook meer Noord- en Sub-Saharaanse Afrikanen dan het Gewest ²⁻⁹.

Tussen 2012 en 2022 stijgt het aantal mensen met een buitenlandse nationaliteit met meer dan 37 %, waardoor hun aandeel in de gemeentelijke bevolking stijgt van 19 % naar 24 %. De Roemenen vertegenwoordigen veruit de talrijkste buitenlandse nationaliteit in de gemeente. Hun aantal stijgt sterk tussen 2012 en 2022 ²⁻¹⁰. In tien jaar is het 3,6 keer zo groot geworden. Andere Oost-Europese nationaliteiten zijn ook sterk toegenomen, maar daarbij gaat het om kleinere aantallen. Dit is bijvoorbeeld het geval van de Moldaviërs (aantal vermenigvuldigd met zes) en de Bulgaren (aantal vermenigvuldigd met drie).

De andere belangrijkste nationaliteiten in de gemeente zijn de afgelopen tien jaar minder toegenomen ²⁻¹⁰. Het aantal Marokkanen, de op één na belangrijkste buitenlandse nationaliteit in de gemeente, is met 1,195¹² vermenigvuldigd.

De Syriërs vormen een kleine gemeenschap binnen de gemeente, ook al is hun aantal 2,8 keer zo groot geworden als gevolg van de oorlog in Syrië die in 2011 begon¹³.

¹² Dat komt overeen met een stijging van 19,5 %.

¹³ Dit conflict leidde in 2015 tot een aanzienlijke toename van het aantal eerste asielaanvragen van Syrische onderdanen. Deze toename leidde tot de verzadiging van de opvangvoorzieningen en de 'opvangcrisis' van 2015.

Hierbij dient in acht genomen te worden dat de analyse van de huidige nationaliteit slechts gedeeltelijk de diversiteit van de bevolking weerspiegelt. Terwijl 24 % van de inwoners van Ganshoren momenteel een buitenlandse nationaliteit heeft, had bij de geboorte nog 50 % van hen een buitenlandse nationaliteit. Een deel van de Belgische bevolking van de gemeente heeft dus na de geboorte de Belgische nationaliteit verkregen. Zo is het aantal inwoners van Ganshoren dat met een Noord-Afrikaanse nationaliteit werd geboren, 4,5 keer groter dan het aantal inwoners met een Noord-Afrikaanse nationaliteit. Het aantal inwoners van Ganshoren dat met de Turkse nationaliteit werd geboren is 7,5 keer groter dan het aantal inwoners met de Turkse nationaliteit. Een analyse van de nationaliteit bij de geboorte toont het grote aandeel van de bevolking van Noord-Afrikaanse afkomst in de gemeente. De inwoners van Ganshoren die geboren zijn met de Noord-Afrikaanse nationaliteit vertegenwoordigen 27 % van de personen geboren met een buitenlandse nationaliteit en 13 % van de totale bevolking van de gemeente ²⁻¹¹.

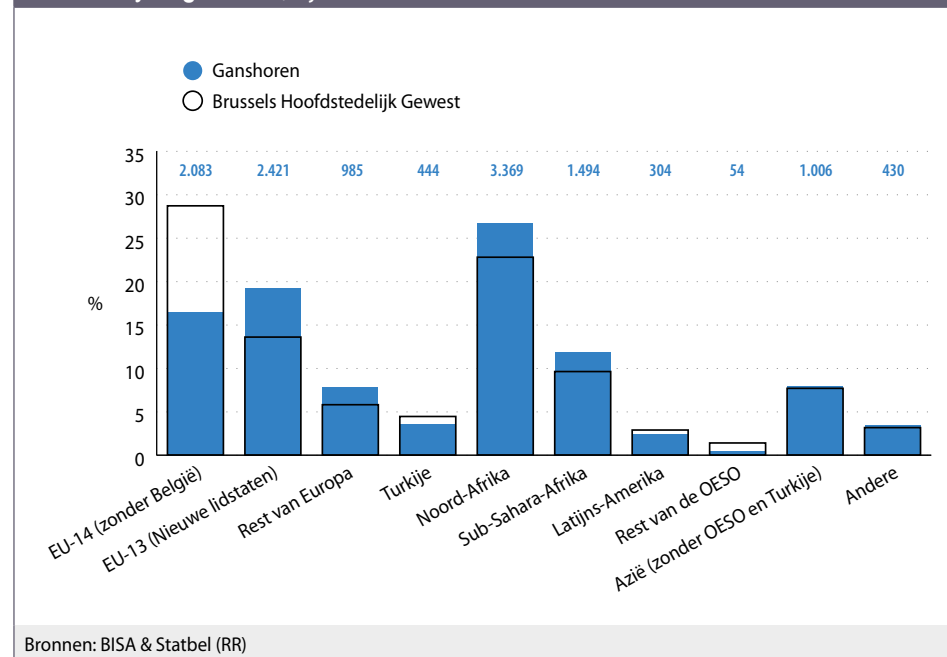
2.5. HUISHOUDENS

Ganshoren telt op 1 januari 2022 11.345 private huishoudens, 204 meer dan in 2012.

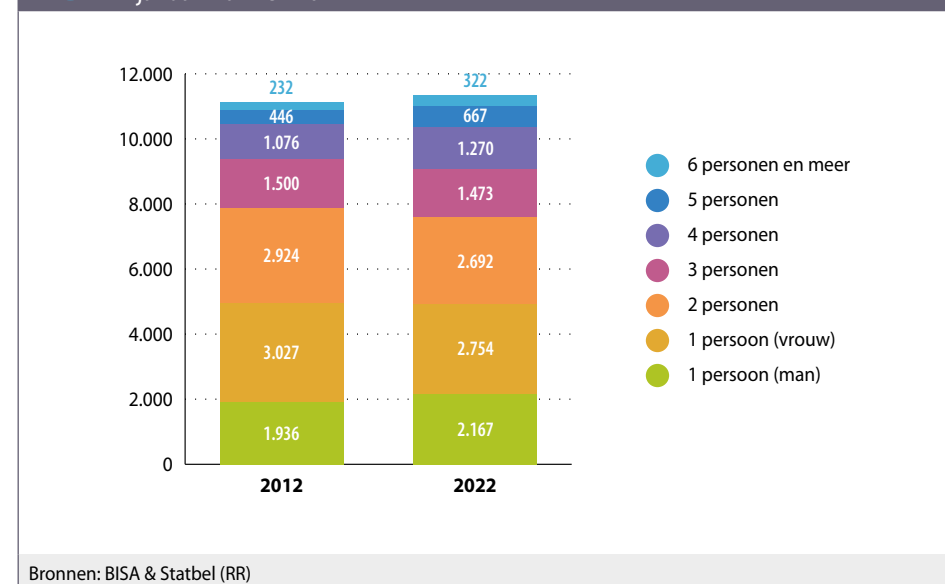
In 2022 bestaat 43 % van de huishoudens uit één persoon ²⁻¹³. Vanaf 2012 stijgt het aantal huishoudens bestaande uit één man, terwijl die bestaande uit één vrouw dalen. In dezelfde periode neemt het aantal grote huishoudens toe, in sommige gevallen zelfs aanzienlijk. Zo stijgt het aantal huishoudens van 5 personen met +50 % en het aantal huishoudens van 6 personen of meer met +39 % ²⁻¹².

De **gemiddelde omvang** van de private huishoudens in Ganshoren (2,22) is iets groter dan die van het Brussels Gewest (2,15) in 2022.

2-11 Verdeling van de bevolking geboren als niet-Belg per nationaliteitsgroep bij de geboorte, 1 januari 2022

2-12 Evolutie van het aantal private huishoudens naar grootte, Ganshoren, 1 januari 2012 en 2022

In 2022 zijn de koppels met kinderen in verhouding iets sterker vertegenwoordigd in Ganshoren (26 % van de huishoudens) dan in het hele Gewest (23 %), in tegenstelling tot de alleenstaanden (43 % van de huishoudens in Ganshoren tegenover 47 % in het Gewest) ²⁻¹³. De eenoudergezinnen zijn licht oververtegenwoordigd in Ganshoren in vergelijking met het Gewest als geheel (12,5 % tegenover 11,6 %). De verschillen met de gewestelijke situatie zijn evenwel niet erg groot.

2-13 Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2022				
	Ganshoren		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	4.897	43,2	263.886	46,8
Koppels zonder kinderen	1.777	15,7	81.344	14,4
Koppels met kind(eren)	2.946	26,0	131.805	23,4
Alleenstaande ouders	1.414	12,5	65.482	11,6
Andere types	311	2,7	21.365	3,8
Totaal	11.345	100	563.882	100

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

3. JONGE KINDEREN

3.1. EVOLUTIE EN KENMERKEN VAN DE GEBORTEN

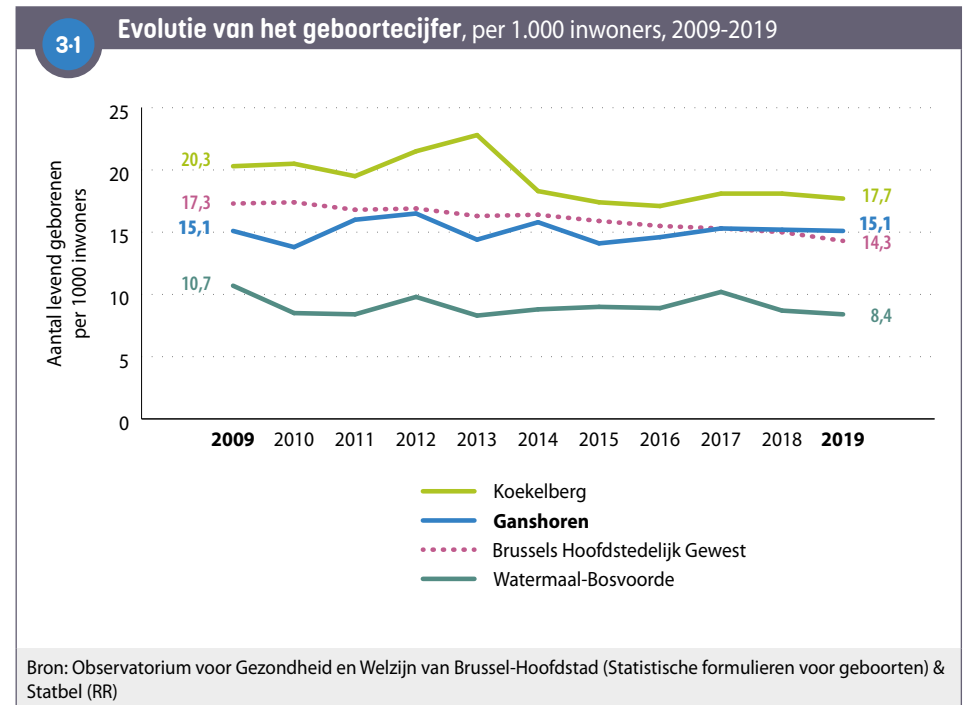
In 2019 werden er op basis van de [Statistische formulieren voor geboorten](#) (dus met inbegrip van de geboorten die niet in het bevolkingsregister zijn opgenomen, maar zonder de geboorten die in het buitenland hebben plaatsgevonden) 378 kinderen geboren in een huishouden in Ganshoren. Het [geboortecijfer](#) voor Ganshoren is dat jaar 15 ‰. Dit is iets hoger dan de waarde van het Gewest (14 ‰). Het laagste geboortecijfer wordt waargenomen in Watermaal-Bosvoorde (8 ‰) en het hoogste in Koekelberg (18 ‰) ³¹.

Het [geboortecijfer](#) hangt, voor een gegeven bevolking, af van:

- de trend van vrouwen op vruchtbare leeftijd om kinderen te krijgen;
- het aandeel van deze vrouwen in de totale bevolking.

De gemeenten met een vergrijzende bevolking hebben dus – ceteris paribus – lagere [geboortecijfers](#), terwijl de gemeenten met een jongere bevolking hogere geboortecijfers hebben. In Ganshoren ligt het geboortecijfer iets hoger dan in het Gewest. Dit kan evenwel niet worden uitgelegd door de leeftijdsstructuur omdat vrouwen op vruchtbare leeftijd minder vertegenwoordigd zijn in de gemeente¹⁴ (zie hoofdstuk ², Bevolking). De verklaring dient dan ook te worden gezocht in het feit dat de vrouwen op vruchtbare leeftijd er meer geneigd zijn om effectief kinderen te krijgen.

Ganshoren is een uitzondering onder de Brusselse gemeenten wat de evolutie van het [geboortecijfer](#) betreft: het is de enige gemeente waar dit cijfer niet gedaald is tussen 2009 en 2019 (ondanks enkele schommelingen tijdens deze periode) ³¹.

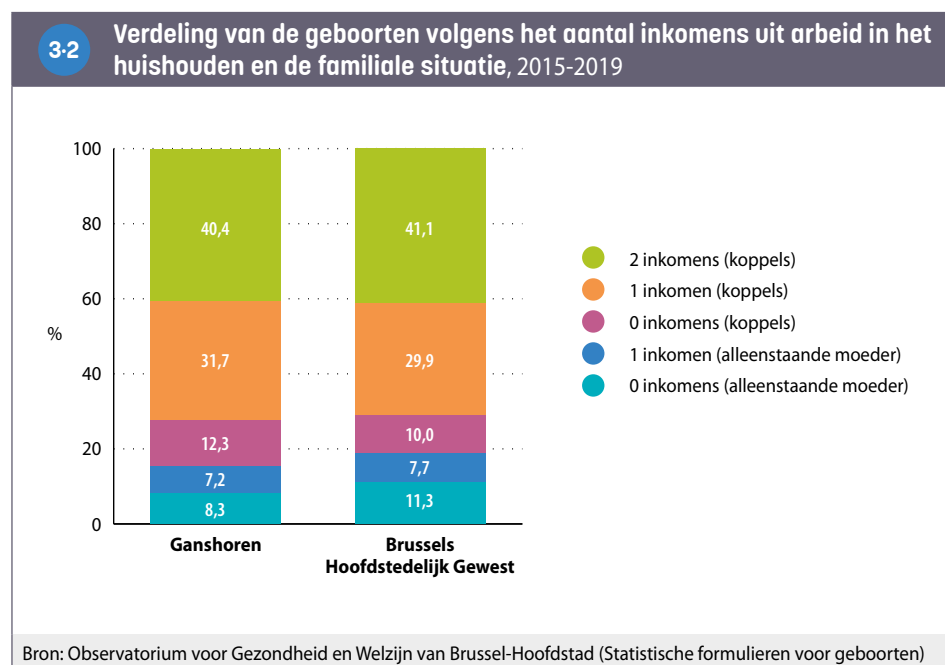

¹⁴ De vrouwen tussen 15 en 44 jaar vertegenwoordigen 19,5 % van de bevolking van Ganshoren, tegenover 22,4 % van de bevolking van het Gewest.

lets minder dan een op de zes geboorten (15,5 %) in Ganshoren vindt plaats in een huishouden dat bestaat uit een alleenstaande vrouw (tegenover 19 % op gewestelijk niveau). In 8 % van de gevallen is de moeder niet alleenstaand, maar heeft ze ook geen inkomen uit arbeid

3-2.

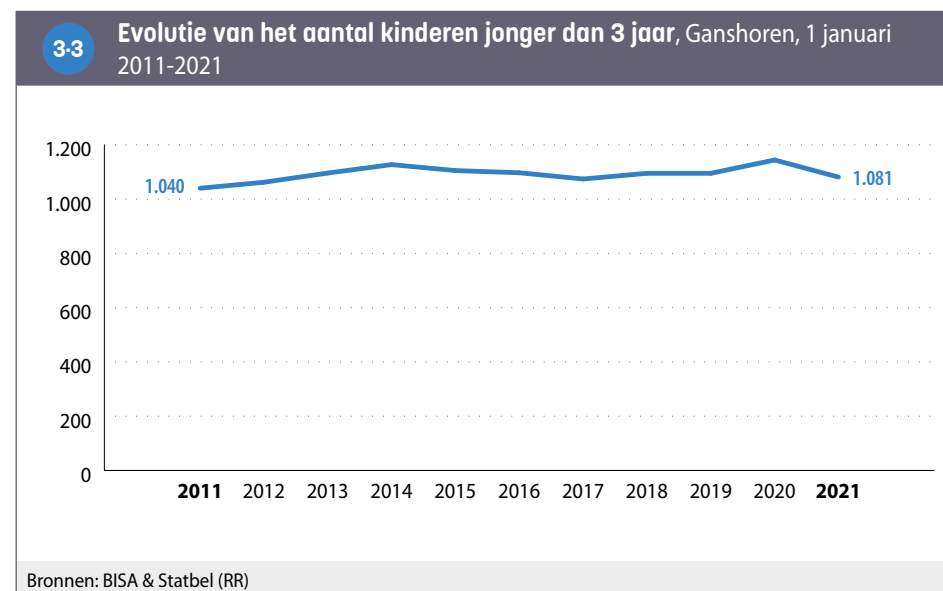
Meer in het algemeen vindt 21 % van de geboorten in Ganshoren plaats in een huishouden (alleenstaande ouder of koppel) zonder inkomen uit arbeid. Dat is een hoog percentage, dat overeenstemt met de situatie in het Brussels Gewest als geheel.

Daarnaast heeft 44 % van de vrouwen in Ganshoren die in 2019 zijn bevallen, een buitenlandse nationaliteit, wat kleiner is dan het aandeel voor het Gewest als geheel (53 %). Deze buitenlandse moeders hebben voornamelijk de nationaliteit van een EU-13-land (11 % van de geboorten), een EU-14-land (België niet meegerekend) (6 %) of Marokko (10 %).

3.2. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

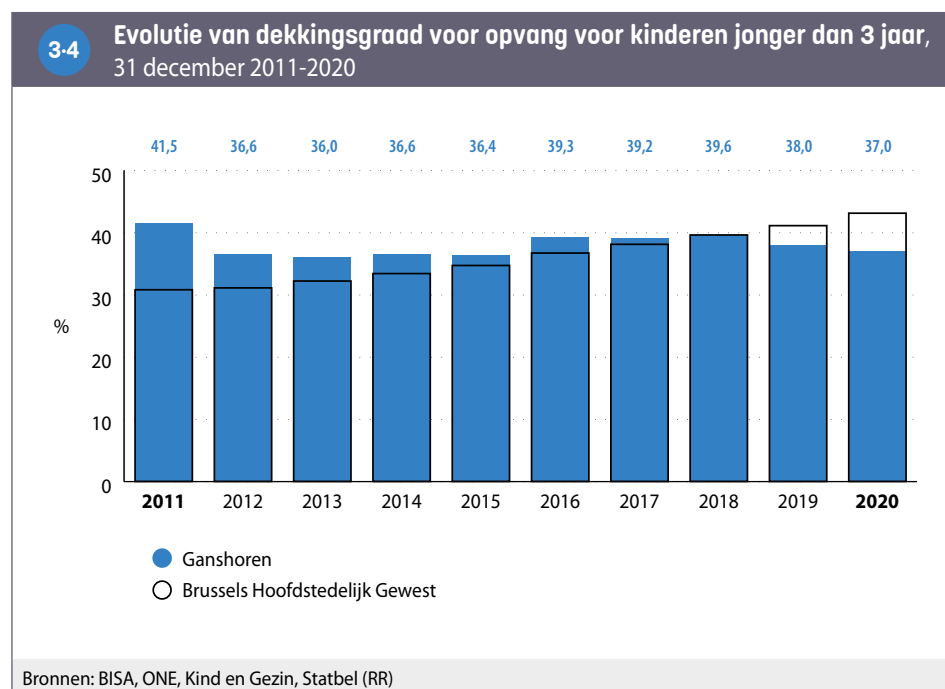
Op 1 januari 2021 telt Ganshoren 1.081 kinderen jonger dan drie jaar, wat neerkomt op 4,3 % van de totale bevolking (tegenover 3,9 % in het Brussels Gewest). Het aantal kinderen jonger dan drie jaar is nauwelijks hoger (+4 %) dan 10 jaar geleden. Tussen 2005 en 2014 stijgt het aantal kinderen onder de drie jaar gestaag¹⁵, maar daarna stagneert het 3-3.

¹⁵ Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), 2016, Zoom op de gemeenten: Ganshoren.

3.3. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

De **dekkingsgraad van de opvangplaatsen** voor kinderen jonger dan drie jaar in Ganshoren op 31 december 2020 (één plaats voor elke drie kinderen, 37 %) is lager dan die voor het Brussels Gewest in zijn geheel (43 %). Vóór 2018 was dit omgekeerd **3-4**. In Ganshoren schommelt de dekkingsgraad over de periode 2011-2020: hij daalt aanzienlijk in 2012, stijgt vervolgens en daalt dan weer in 2019 en 2020. Deze laatste daling is het resultaat van een daling van het aantal kinderopvangplaatsen in combinatie met veranderingen in het aantal kinderen jonger dan drie jaar.

Op 31 december 2020 beschikt Ganshoren over 400 plaatsen in de kinderopvang **3-5**. De gemeente onderscheidt zich door een groter aandeel plaatsen in de gezinsopvang (onthaalouders) dan in het Gewest (11 % van de plaatsen in de gemeente tegenover 3 % in het Gewest).

In de kinderopvang zijn sommige van de plaatsen voorbehouden voor (of geven voorrang aan) bepaalde categorieën van kinderen, bijvoorbeeld kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen (die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen), of voor inwoners van de gemeente. Net als in slechts vier andere Brusselse gemeenten zijn er evenwel geen gereserveerde plaatsen van dit type in Ganshoren.

Als we alleen rekening houden met de *volledig toegankelijke plaatsen*, omdat ze ook nog eens worden aangeboden tegen een tarief dat berekend wordt op basis van het inkomen van de ouders, bedraagt de dekkingsgraad 27 % in Ganshoren, wat overeenstemt met de situatie in het Gewest als geheel (26 %). Met andere woorden: 74 % van alle plaatsen is niet voorbehouden en wordt aangeboden tegen een tarief op basis van het inkomen van de ouders. Dit aandeel is aanzienlijk groter dan op gewestelijk niveau (60 %).

3-5 Kinderopvang en toegankelijkheid van het aanbod, 31 december 2015 en 2020

	Ganshoren		Brussels Gewest	
	2015	2020	2015	2020
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	399	400	18.576	20.643
waarvan				
Aantal plaatsen in groepsoopvang	347	355	17.992	20.111
Aantal plaatsen in gezinsopvang	52	45	584	532
waarvan				
Aantal gereserveerde plaatsen of plaatsen met voorrang	0	0	2.691	2.754
Aantal toegankelijke plaatsen	399	400	15.885	17.889
Aantal kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	36,4	37,0	34,7	43,1
Aantal toegankelijke kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	36,4	37,0	29,7	37,4
Aantal toegankelijke en inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	27,5	27,4	20,1	25,9
Aandeel inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen ten opzichte van het totaal aantal plaatsen (%)	75,7	74,0	58,1	60,1

Bronnen: BISA, ONE, Kind en Gezin, Statbel (RR)

4. ONDERWIJS

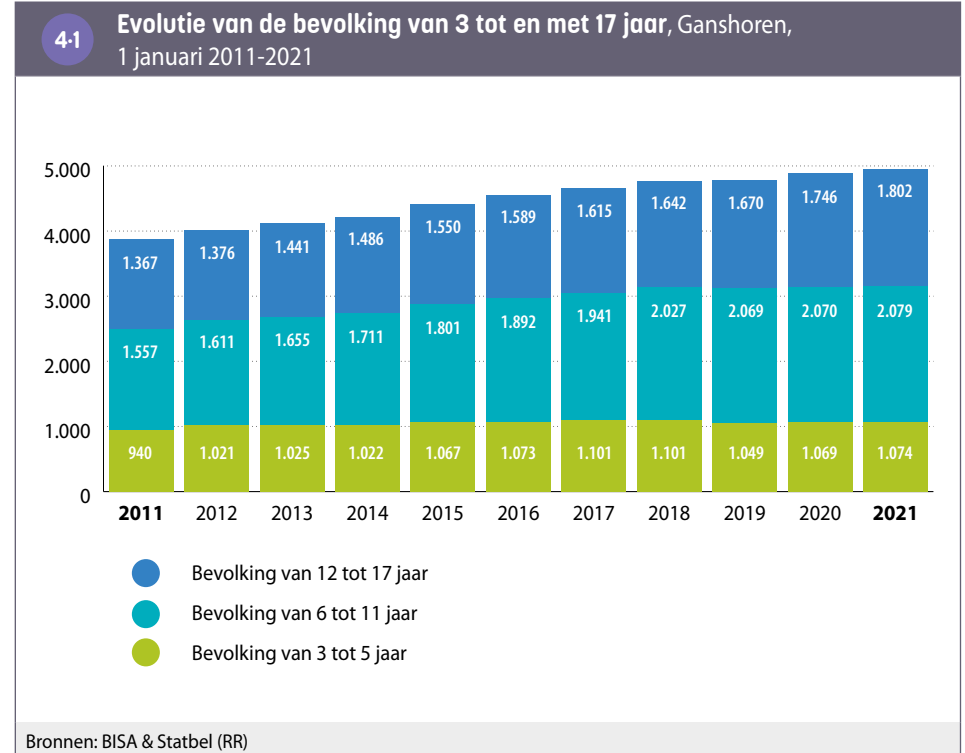
4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

Tussen 2011 en 2021 stijgt het aantal kinderen op schoolgaande leeftijd (3-17) in Ganshoren **4-1** meer dan het gemiddelde van de andere Brusselse gemeenten. In Ganshoren stijgt het aantal kinderen van 3-5 jaar met 14 %, terwijl het aantal kinderen van 6-11 jaar en het aantal van 12-17 jaar met meer dan 30 % toenemen.

De grootste stijgingen betreffen de 6-11-jarigen en 12-17-jarigen, maar de stijging van het aantal 3-5 jarigen is het meest specifiek voor de gemeente. In het Gewest als geheel neemt deze leeftijdsgroep immers slechts heel weinig toe.

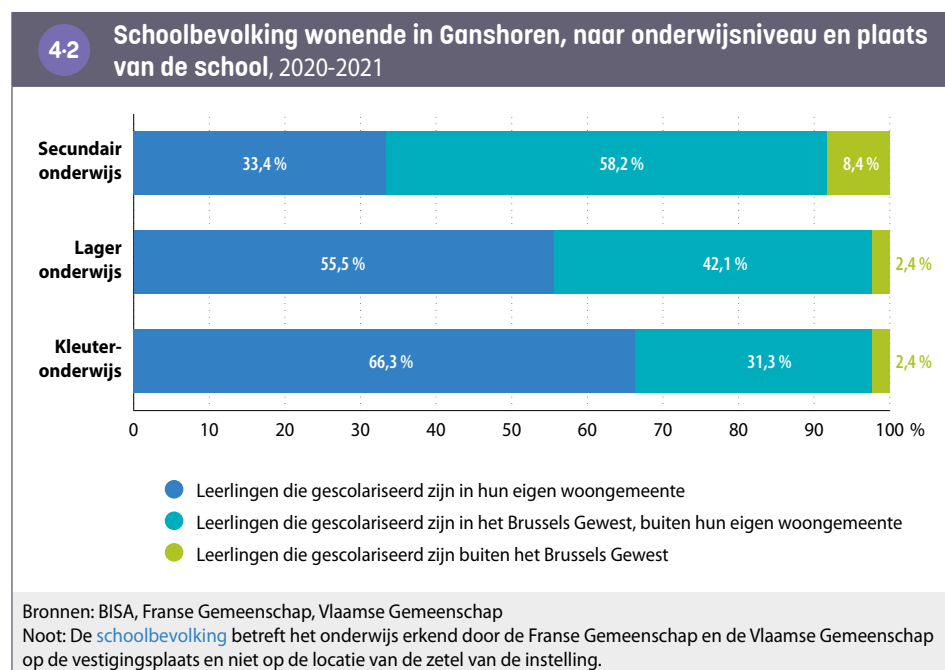
Het percentage kinderen in de totale bevolking van Ganshoren in 2021 bedraagt 4 % voor kinderen van 3-5 jaar, 8 % voor kinderen van 6-11 jaar en 7 % voor kinderen van 12-17 jaar. Het aandeel van de kinderen van 6-11 jaar en 12-17 jaar in de bevolking stijgt licht tussen 2011 en 2021.

Merk op dat de cijfers in Figuur **4-1** gebaseerd zijn op de [officiële bevolking](#). Als gevolg hiervan zijn sommige kinderen (van wie de ouders bijvoorbeeld in het [Wachtregister](#) zijn ingeschreven of in een onregelmatige situatie verkeren, maar ook de kinderen van diplomaten) niet meegeteld. Die kinderen kunnen evenwel schoollopen in de gemeente en meegeteld worden in de gegevens over de [schoolbevolking](#). Omgekeerd zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen, maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Die schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die schoollopen in een school van de Franse of Vlaamse Gemeenschap. Dat verklaart de mogelijke verschillen tussen de gegevens over de officiële bevolking en die over de schoolbevolking (zie volgend punt).

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN DE SCHOOL EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2020-2021 zijn respectievelijk 1.249, 2.096 en 2.060 leerlingen uit Ganshoren ingeschreven in het kleuter-, basis- en secundair onderwijs van een van de twee Gemeenschappen (Franse of Vlaamse)¹⁶. Terwijl een meerderheid van de leerlingen van de kleuter- en basisschool naar een school in Ganshoren gaat (66 % van de leerlingen in de kleuterschool en 56 % van de leerlingen in de basisschool), geldt dit slechts voor een derde van de leerlingen in het middelbaar onderwijs **4-2**.

Hoewel een deel van de leerlingen die in de gemeente wonen dus buiten de gemeente naar school gaat, zijn er ook bewegingen in de tegenovergestelde richting. 43 % van de leerlingen van een kleuterschool in Ganshoren woont namelijk elders. Dat geldt ook voor 49 % van de leerlingen die naar een basisschool in de gemeente gaan en voor 75 % van de leerlingen die naar een secundaire school gaan.

¹⁶ Leerlingen die onderwijs volgen buiten de Gemeenschappen (Europese of internationale scholen, privéscholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs), zijn dus niet meegeteld.

Wat de verdeling van de kinderen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs betreft, is het aandeel van de kinderen in de gemeente dat is ingeschreven in het buitengewoon onderwijs vergelijkbaar met dat van het Brussels Gewest als geheel (ongeveer 1 % in het kleuteronderwijs, 5 % in het lager onderwijs en 3 % in het secundair onderwijs).

De verdeling van de leerlingen die in Ganshoren wonen naar onderwijsvorm is tamelijk vergelijkbaar met die voor het Gewest. Meer dan 33 % van de leerlingen die ingeschreven zijn in het secundair onderwijs volgt algemeen onderwijs (2de of 3de graad). Verhoudingsgewijs zijn de leerlingen uit de gemeente iets vaker ingeschreven in het technisch onderwijs en iets minder vaak in het beroepsonderwijs dan in het Gewest als geheel **4-3**.

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2020-2021

	Ganshoren		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Kleuteronderwijs			
Gewoon kleuteronderwijs	1.234	98,8	99,2
Buitengewoon kleuteronderwijs	15	1,2	0,8
Totaal kleuteronderwijs	1.249	100	100
Lager onderwijs			
Gewoon lager onderwijs	1.991	95,0	95,6
Buitengewoon lager onderwijs	105	5,0	4,4
Totaal lager onderwijs	2.096	100	100
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	705	34,2	32,1
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen</i>	682	33,1	33,5
<i>Technisch</i>	372	18,1	16,4
<i>Kunst</i>	6	0,3	0,5
<i>Beroeps</i>	175	8,5	11,3
<i>Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO)</i>	39	1,9	1,6
Buitengewoon secundair onderwijs	65	3,2	3,5
Secundair DASPA en OKAN	16	0,8	1,1
Totaal secundair onderwijs	2.060	100	100

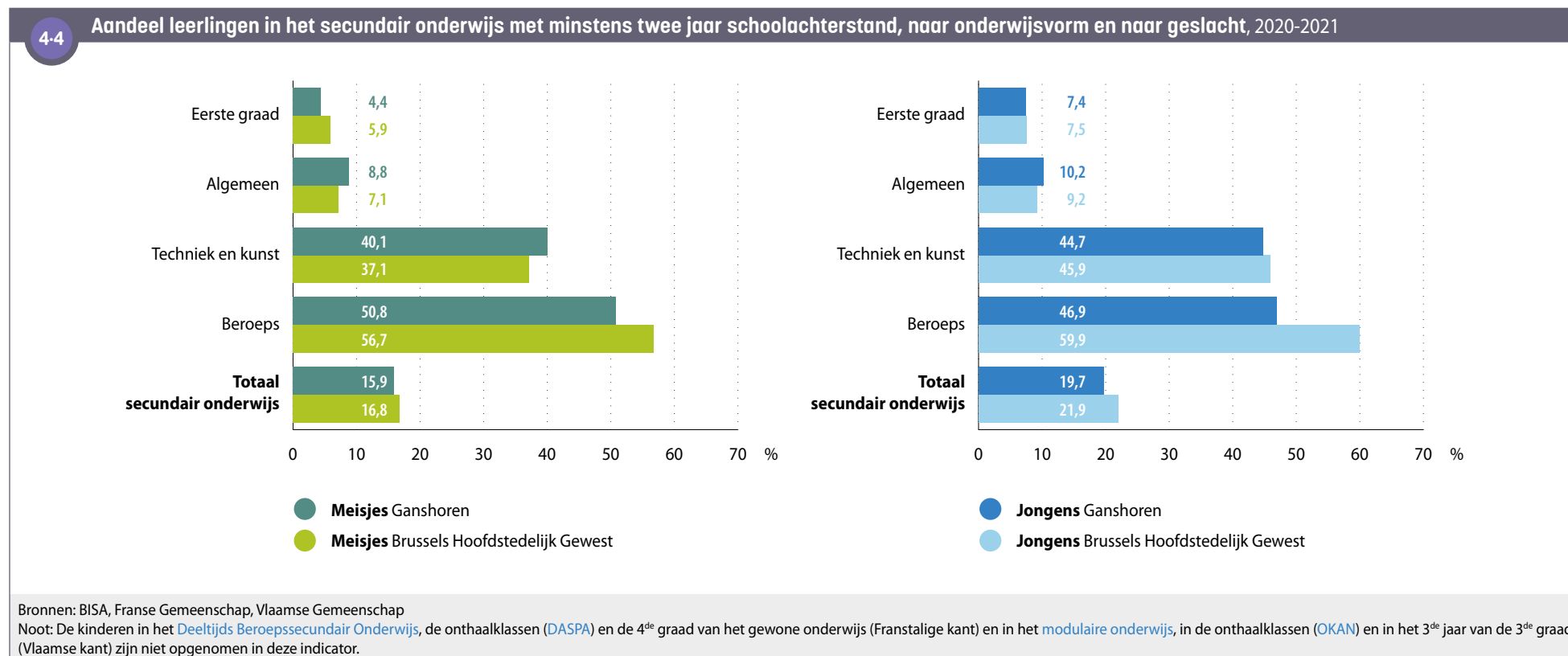
Bronnen: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gehergroepeerd.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

18 % van de leerlingen van het secundair onderwijs die in de gemeente wonen heeft een schoolachterstand (van minstens twee jaar)¹⁷. Dat cijfer komt overeen met het gewestelijke gemiddelde (19 %). Het aandeel leerlingen met een schoolachterstand hangt sterk samen met de onderwijsvorm, zowel in Ganshoren als op gewestelijk niveau. Het beroeps onderwijs vertoont het hoogste percentage leerlingen met een schoolachterstand, gevolgd door het technisch en kunst onderwijs en daarna het algemeen onderwijs.

In Ganshoren is het aandeel leerlingen in het beroeps onderwijs met een schoolachterstand verhoudingsgewijs minder groot dan in het Gewest als geheel. Bij meisjes in het technisch onderwijs is het tegenovergestelde waar: bij de meisjes die in Ganshoren wonen, is de schoolachterstand verhoudingsgewijs groter dan in het Gewest als geheel.

Over het algemeen lopen jongens vaker een schoolachterstand op dan meisjes, zowel in Ganshoren als in het Brussels Gewest. Het beroeps onderwijs in Ganshoren vormt een uitzondering op dit algemene patroon: de schoolachterstand bij meisjes ligt hoger dan die van hun mannelijke tegenhangers in de gemeente ⁴⁻⁴.

¹⁷ Het betreft de schoolachterstand van adolescenten die in Ganshoren wonen, ongeacht waar ze naar school gaan.

5. ARBEIDSMARKT

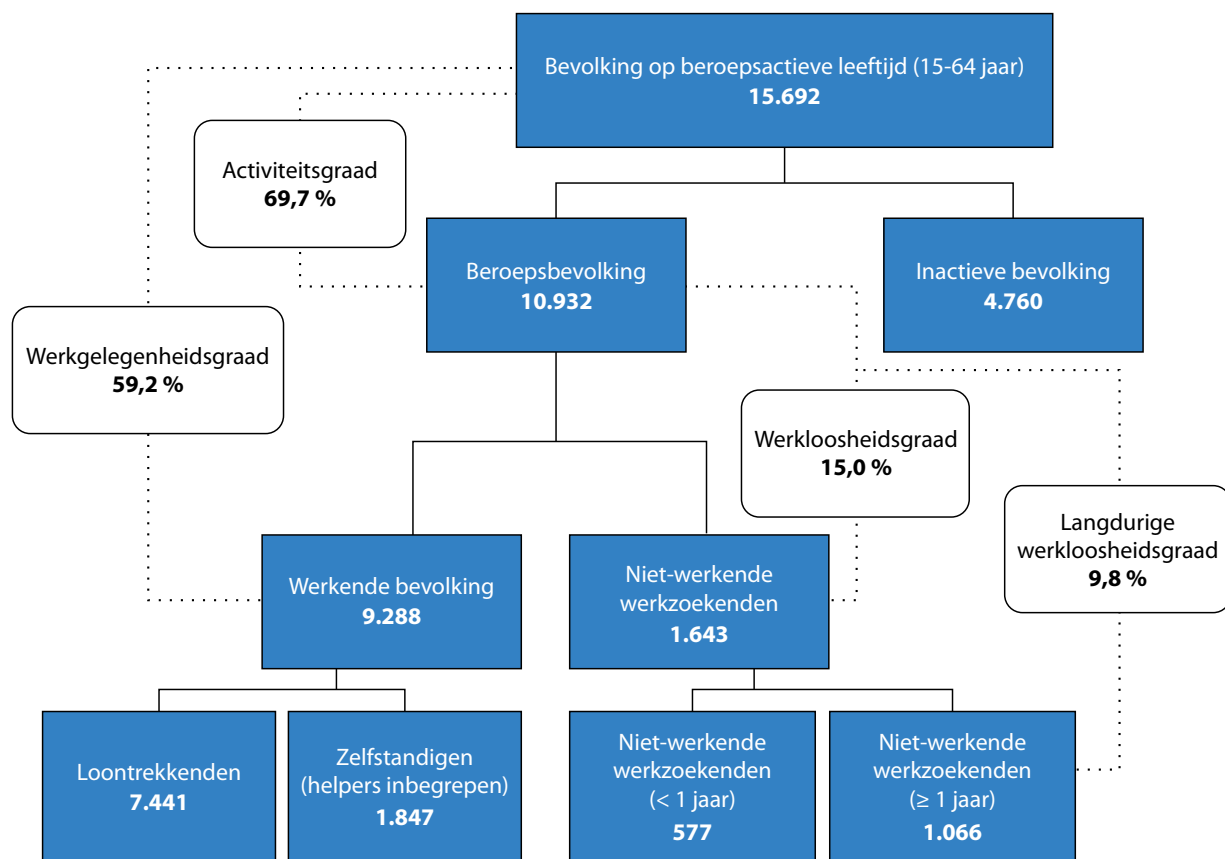
5-1

Structuur en voornaamste indicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd, Ganshoren, jaargemiddelde 2019

5.1. SOCIAAL-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2019 is 70 % van de 15.692 inwoners van Ganshoren op beroepsactieve leeftijd (15-64) actief op de arbeidsmarkt. Hiervan heeft 85 % werk en 15 % is bij Actiris ingeschreven als **niet-werkende werkzoekende** (NWWZ). 65 % van deze werklozen is dat al minstens een jaar **5-1**.

In Ganshoren vormen zelfstandigen 20 % van de **actieve beroepsbevolking**, een cijfer dat vergelijkbaar is met dat voor het Gewest als geheel.

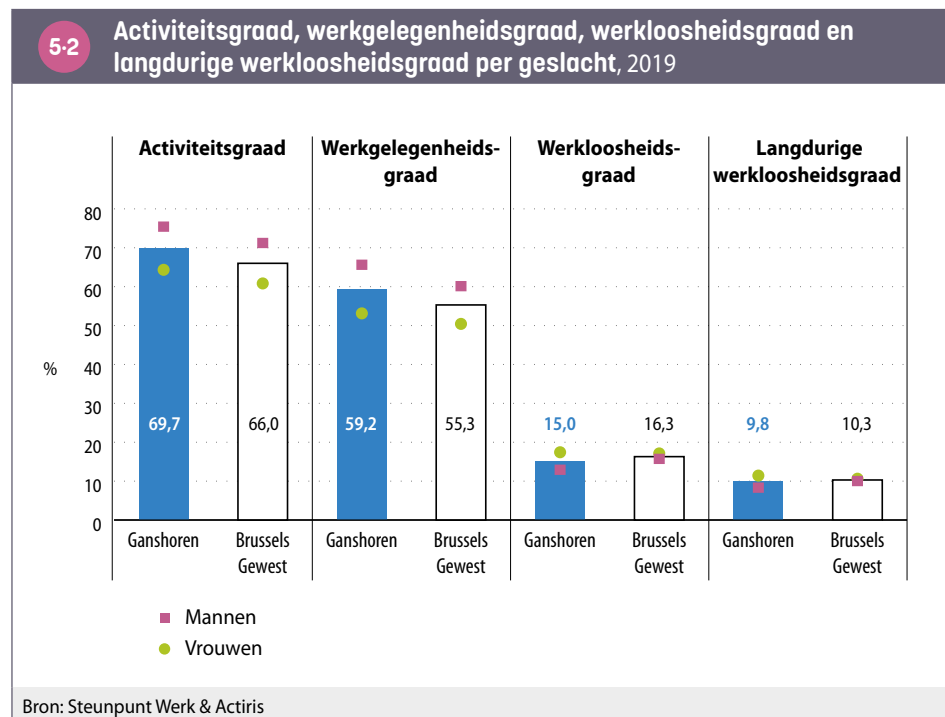
Bronnen: Steunpunt Werk, Actiris

Noot: De bevolking op beroepsactieve leeftijd is het gemiddelde van de bevolking op beroepsactieve leeftijd op 1 januari 2019 en die op 1 januari 2020.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

De **activiteitsgraad** (voor zowel mannen als vrouwen) in Ganshoren ligt hoger dan die in het Brussels Gewest. Net als op gewestelijk niveau is er een verschil (van ongeveer 11 %) tussen de activiteitsgraad van mannen (75 %) en die van vrouwen (64 %). De **werkloosheidsgraad** onder de **beroepsbevolking** is iets lager in Ganshoren (15 %) dan in het Brussels Gewest als geheel (16 %). Dit verschil wordt verklaard door een lagere werkloosheidsgraad voor mannen in de gemeente, terwijl het werkloosheidscijfer voor vrouwen gelijk is aan dat voor Brusselse vrouwen in het algemeen. Ten slotte ligt de **werkgelegenheidsgraad** voor beide geslachten hoger in Ganshoren dan in het Gewest als geheel. Het verschil tussen mannen en vrouwen is iets groter in Ganshoren.

In het algemeen zijn de **ongelijkheden tussen mannen en vrouwen** iets groter in Ganshoren dan op gewestelijk niveau **5-2**: het verschil in **activiteits-, werkgelegenheids-, werkloosheids- en langdurige werkloosheidsgraad** tussen mannen en vrouwen is iets groter in de gemeente dan op gewestelijk niveau.

De **activiteitsgraad** van jongeren (15-24 jaar) is hoger in Ganshoren dan op gewestelijk niveau, waarschijnlijk doordat in Ganshoren minder jongeren doorstromen naar het hoger onderwijs dan in het Gewest als geheel. Voor de jongeren in Ganshoren die zich op de arbeidsmarkt begeven (**beroepsbevolking** tussen 15 en 24 jaar), verloopt de toegang tot de arbeidsmarkt blijkbaar wat gemakkelijker dan in het Gewest als geheel. Hun **werkloosheidsgraad** ligt een beetje lager, maar is wel nog steeds aanzienlijk (20 %). Vanaf 2015 is de jeugdwerkloosheid in het Brussels Gewest als geheel sterk gedaald, wat evenwel niet gepaard gaat met een evenredige stijging van de werkgelegenheidsgraad van de jongeren (niet geïllustreerd, zie verder). De activiteitsgraad in de leeftijdscategorieën 25-49 jaar en in mindere mate 50-64 jaar is hoger in Ganshoren dan in het Gewest, terwijl de werkloosheidsgraad er iets lager is **5-3**.

5-3 Voornaamste indicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) naar leeftijdsgroep, 2019

	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Ganshoren	Brussels Gewest	Ganshoren	Brussels Gewest	Ganshoren	Brussels Gewest
15 - 24 jaar	29,4	25,1	23,5	19,2	20,0	23,6
25 - 49 jaar	82,2	77,0	70,6	65,3	14,2	15,1
50 - 64 jaar	70,0	69,2	59,0	57,0	15,7	17,6
Totaal	69,7	66,0	59,2	55,3	15,0	16,3

Bron: Steunpunt Werk

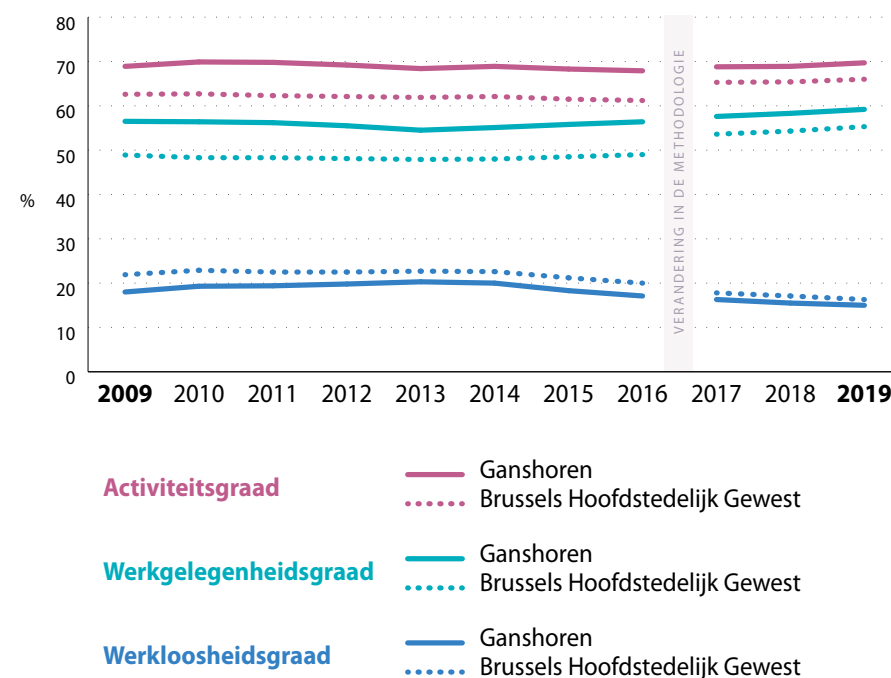
Tussen 2009 en 2016 blijft de **activiteitsgraad** van de gemeente stabiel ⁵⁻⁴. De statistische onderbreking (tussen 2016 en 2017) heeft geen effect in de gemeente, in tegenstelling tot wat zich voordoet op gewestelijk niveau. Sinds 2017 worden ook de werknemers van Europese en internationale instellingen tot de **beroepsbevolking** gerekend, wat de activiteitsgraad en de **werkgelegenheidsgraad** van de gemeenten waar ze wonen, omhoog trekt. Vóór 2017 waren er geen gedetailleerde statistieken over de werkgelegenheid in deze instellingen en werden deze personen ten onrechte als inactief beschouwd. Als gevolg daarvan worden de werkgelegenheids- en activiteitsgraad tot 2016 onderschat en de werkloosheidsgraad overschat. In Ganshoren heeft het feit dat de personen die in die instellingen werken nu worden meegerekend, bijna geen invloed. Ganshoren is de Brusselse gemeente met het laagste aantal van dergelijke werknemers (99 personen in 2021)¹⁸.

De **werkgelegenheidsgraad** stijgt gestaag sinds 2013. De kloof tussen de werkgelegenheidsgraad van de gemeente en die van het Gewest is nu kleiner dan voorheen, maar dit wordt verklaard door een onderschatting van de werkgelegenheidsgraad (vóór de statistische breuk in 2017) die groter was voor het Gewest dan voor Ganshoren (zie hierboven).

Vanaf 2015 daalt de **werkloosheidsgraad**, een algemene trend die zich ook op gewestelijk niveau voordoet. Die daling kan worden verklaard door meerdere factoren, waaronder een verbetering van het economische klimaat in het hele land en bepaalde tewerkstellingsmaatregelen die in het Gewest werden ingevoerd. De werkgelegenheidsgraad is daarbij inderdaad licht verbeterd. De daling van de werkloosheid wordt echter ook verklaard door strengere voorwaarden voor de toegang tot inschakelingsuitkeringen (federale maatregelen), zowel in Ganshoren als in het Brussels Gewest. Dat verklaart deels de sterkere daling van de werkloosheid onder jongeren. Sinds 2015 zijn deze uitkeringen beperkt tot drie jaar. Er zijn ook andere, meer beperkende voorwaarden ingevoerd (met betrekking tot leeftijd, diploma en wachttijden). Die grotere beperking van de RVA-uitkeringen wordt gedeeltelijk weerspiegeld in het aantal inschrijvingen bij Actiris (geen inschrijving of schrapping). Tot slot wordt de werkloosheidsgraad vanaf 2017 ook beïnvloed door de onderbreking van de cijferreeks en de opname van de werknemers van Europese en internationale instellingen in de **beroepsbevolking**, maar deze verklaring heeft slechts heel weinig betrekking op Ganshoren.

5-4

Evolutie van de werkloosheidsgraad, werkgelegenheidsgraad en activiteitsgraad, jaargemiddelde 2009-2019

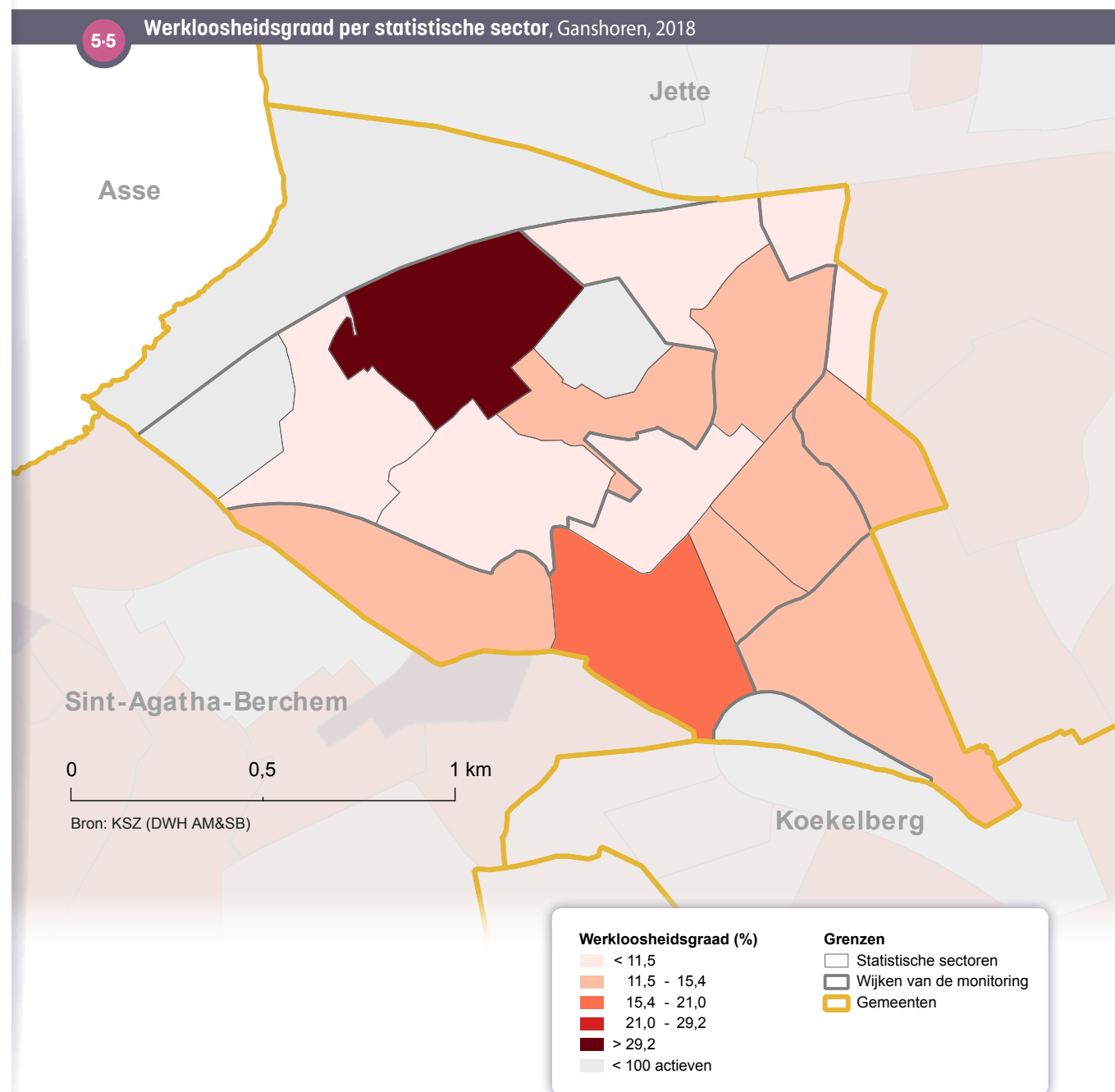

Bron: Steunpunt Werk

Noot: Sinds 2017 worden ook de werknemers van Europese en internationale instellingen tot de **beroepsbevolking** gerekend. Vóór 2017 waren er geen gedetailleerde statistieken over de werkgelegenheid in deze instellingen en werden deze mensen ten onrechte als inactief beschouwd. Als gevolg daarvan worden tot 2016 de **werkgelegenheids-** en **activiteitsgraad** onderschat en wordt de **werkloosheidsgraad** overschat.

¹⁸ Bron: BISA. Militairen en werknemers onder Belgisch contract (onderworpen aan socialezekerheidsbijdragen) zijn niet in dit aantal inbegrepen.

De algemene cijfers verhullen bepaalde ongelijkheden binnen de gemeente 5.5. Zo vertoont de **statistische sector** Villa's van Ganshoren een hoge **werkloosheidsgraad**, ver boven het gemeentelijke niveau. Het is ook een statistische sector die gekenmerkt wordt door een groot aandeel sociale woningen (zie hoofdstuk 9, Huisvesting). Omgekeerd vertonen sommige andere statistische sectoren in het noordwesten van de gemeente een lagere werkloosheidsgraad dan de gemeente als geheel.

5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Het profiel van de [niet-werkende werkzoekenden \(NWWZ\)](#) – ingeschreven bij Actiris – in Ganshoren verschilt van het profiel op gewestelijk niveau. De NWWZ van de gemeente zijn vaker Belgisch (net als de totale bevolking, die ook meer Belgisch is) dan de NWWZ van het Gewest als geheel. Daarnaast zijn ze vaker laaggeschoold en hebben ze minder vaak een diploma dat in België niet wordt erkend ('Andere studies'). Vrouwen zijn ook oververtegenwoordigd en langdurige werkloosheid komt vaker voor in de gemeente dan in het Gewest [5-6](#).

5.4. KENMERKEN VAN DE GANSHORENSE LOONTREKKENDEN

In 2019 zijn 7.441 inwoners van Ganshoren loontrekkende. Onder hen werkt 7 % in de eigen gemeente en 93 % buiten Ganshoren¹⁹. De loontrekkenden werken dus vaker buiten de gemeente in vergelijking met het Gewest als geheel (waar 16 % van de loontrekkenden werkt in de gemeente waar ze wonen). Ganshoren is de gemeente met het op één na grootste aandeel loontrekkenden dat buiten de gemeente werkt (na Koekelberg). Hoewel dit kan worden verklaard door de grootte van de gemeente, moet er worden opgemerkt dat er gemeenten van vergelijkbare grootte zijn met meer loontrekkenden die lokaal werken (in dezelfde gemeente als waar ze wonen)²⁰.

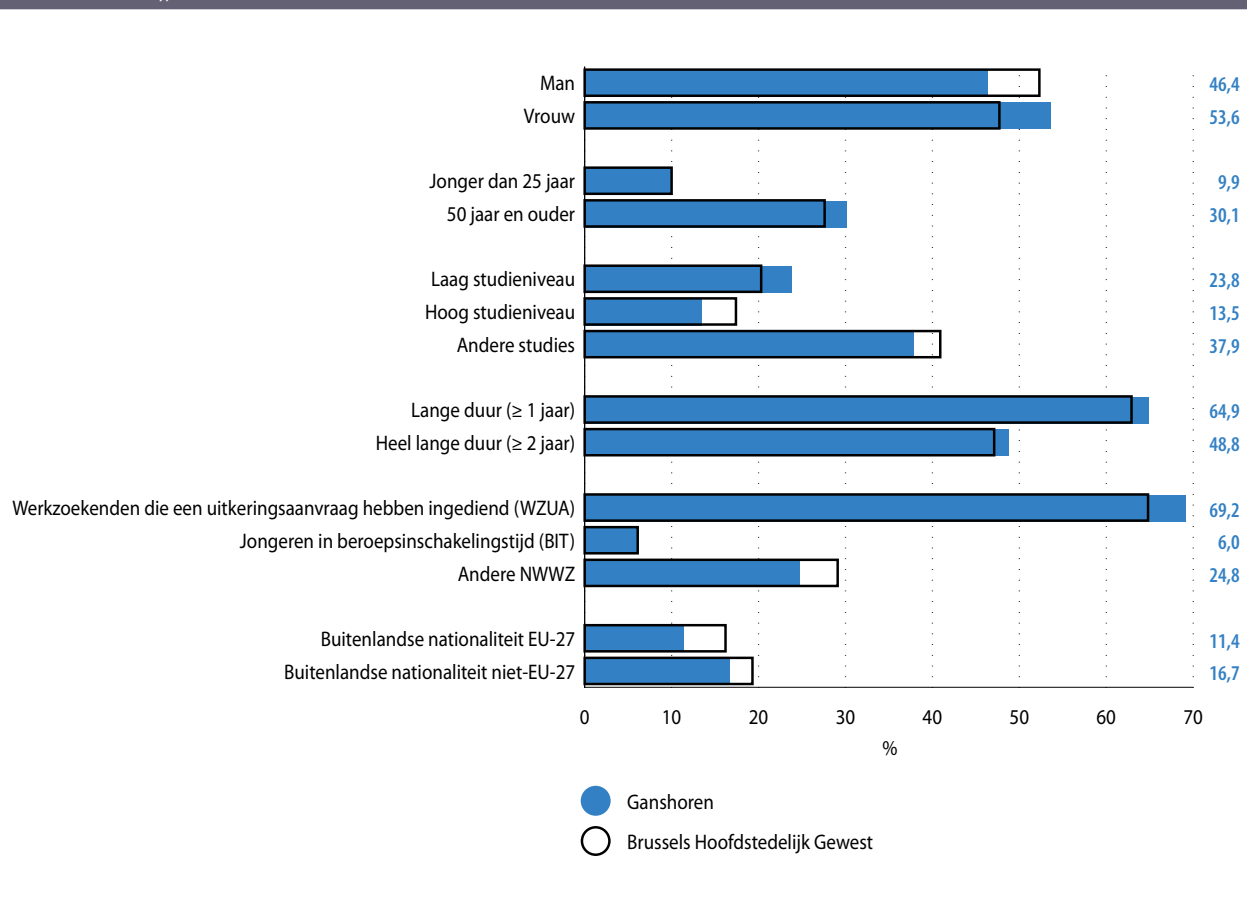
In tegenstelling tot het volgende hoofdstuk ('Economische activiteit'), dat inzoomt op de loontrekkenden die in Ganshoren werken, gaat dit hoofdstuk over de loontrekkenden die in Ganshoren wonen.

¹⁹ Cijfers van 2019. Bron: RSZ.

²⁰ In Berchem werkt 10 % van de loontrekkenden in eigen gemeente, in Etterbeek 10 % en in Sint-Gillis 13 %.

5-6

Verdeling van de niet-werkende werkzoekenden volgens diverse kenmerken (% van het totaal aantal NWWZ), 2021

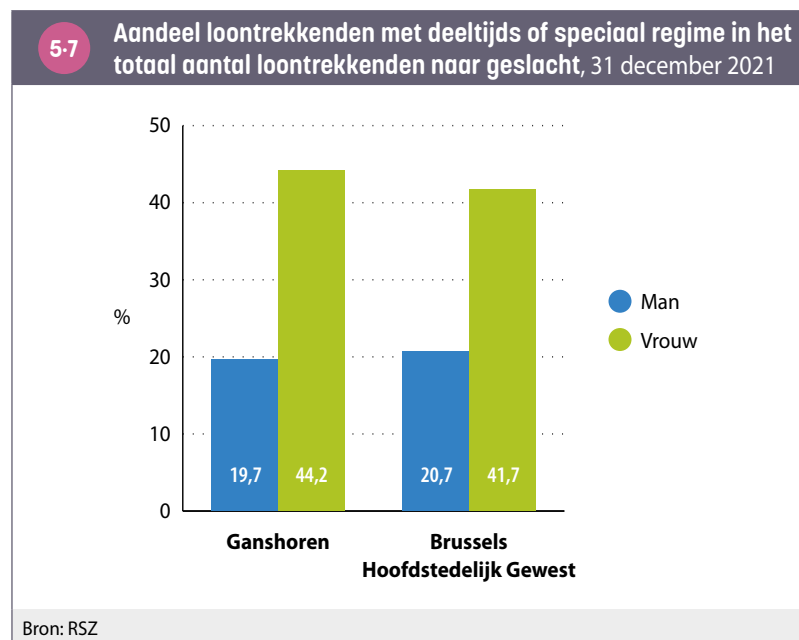

Bron: Actiris, berekeningen BISA

Noot: De categorie 'andere studies' groepeert de NWWZ met een diploma dat niet erkend is in België. Het gaat om diploma's van scholen in het buitenland, ongeacht het studieniveau.

Deeltijdse loontrekkenden

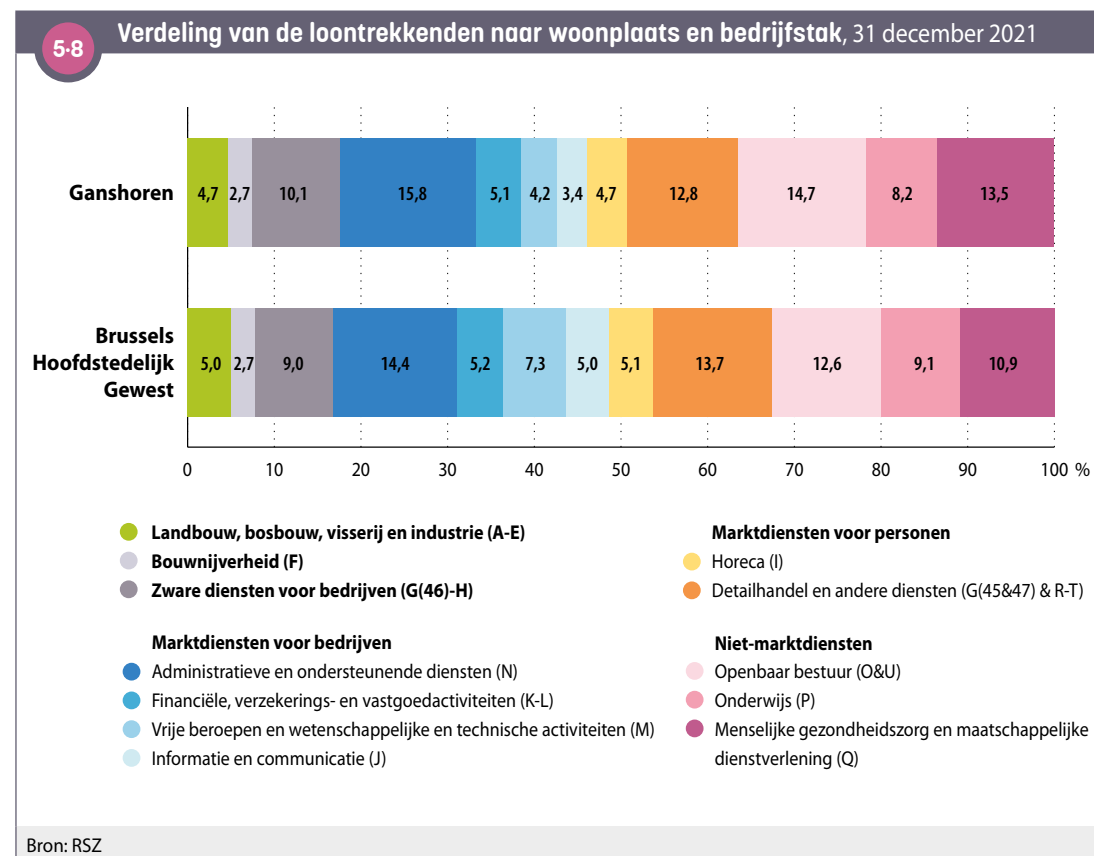
In het algemeen werken vrouwen in Ganshoren en in de rest van het Gewest veel vaker deeltijds dan mannen. In Ganshoren is deeltijds werk nog wat meer gangbaar onder vrouwen dan in het Brussels Gewest (44 % van de werkende Ganshorese loontrekkende vrouwen werkt deeltijds, tegenover 42 % in het Gewest) en een heel klein beetje minder onder loontrekkende mannen. De genderkloof is dus groter binnen de gemeente **5-7**.

Activiteitssectoren van de Ganshorese loontrekkenden

In vergelijking met de gewestelijke verdeling zijn de Ganshorese loontrekkenden verhoudingsgewijs sterker vertegenwoordigd in de sectoren menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, openbaar bestuur en [administratieve en ondersteunende diensten](#). Nog steeds in vergelijking met de gewestelijke verdeling zijn de Ganshorese loontrekkenden daarentegen relatief minder aanwezig in de vrije beroepen, de wetenschappelijke en technische activiteiten en informatie en communicatie **5-8**.

De sectoren die ondervertegenwoordigd zijn onder de Ganshorese loontrekkenden zijn de sectoren die over het algemeen hoger geschoolde werknemers in dienst hebben²¹. Oververtegenwoordigd zijn daarentegen de sectoren die ofwel een meerderheid van middengeschoolde werknemers tewerkstellen ([administratieve en ondersteunende diensten](#)), ofwel zowel middengeschoolde als hoger geschoolde mensen tewerkstellen (zoals de sector menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening).

21 Arbeidskrachtenenquête 2017-2021, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

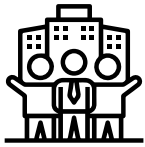
6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

6-1

Beschrijving van de economische activiteiten in Ganshoren, 2019

1.683
maatschappelijke
zetels, btw-plichtig

402
lokale
vestigingseenheden

3.691
werknemers

1.931
zelfstandigen

0
werknemers in de
internationale instellingen

6.1. ALGEMENE SITUATIE

In 2019 zijn er 1.683 **maatschappelijke zetels** van btw-plichtige ondernemingen en 402 **vestigingseenheden** (exploitatiezetels van ondernemingen met ten minste één bij de RSZ aangegeven loontrekke²² op het grondgebied van Ganshoren. Die ondernemingen hebben 3.691 personen in dienst (die in de gemeente werken, maar er niet noodzakelijk wonen). Tot slot zijn er 1.931 zelfstandigen die hun activiteit uitvoeren in Ganshoren²³ 6-1. Er dient opgemerkt te worden dat er in de gemeente geen jobs zijn verbonden aan Europese of internationale instellingen.

6.2. DE SPECIEFIEKE ECONOMISCHE KENMERKEN VAN GANSHOREN

In vergelijking met het hele Brussels Gewest hebben de jobs in Ganshoren de volgende kenmerken 6-2:

- Het aandeel zelfstandigen ligt 21 procentpunten hoger;
- Arbeiders en ambtenaren zijn oververtegenwoordigd, terwijl bedienden verhoudingsgewijs minder talrijk zijn;
- Ze worden meer door vrouwen ingenomen;
- Er zijn relatief meer vrouwelijke dan mannelijke loontrekkenden en het verschil is veel groter dan op gewestelijk niveau.

²² Het aantal **maatschappelijke zetels** van btw-plichtige bedrijven is bijna altijd hoger dan het aantal **vestigingseenheden** binnen een gemeente. Dat komt doordat de statistieken van de btw-plichtige bedrijven ook ondernemingen bevatten die geen werknemers aangeven bij de RSZ, zoals het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze bedrijven zonder werknemers zijn niet opgenomen in de statistieken van de lokale vestigingseenheden.

6-2

Kenmerken van de werknemers, op de werkplaats, 2019

	Ganshoren	Brussels Gewest
Aandeel van de zelfstandigen bij de werkenden	34,3 %	13,2 %
Verdeling van de arbeid in loondienst volgens statuut		
Aandeel arbeiders	34,1 %	20,1 %
Aandeel bedienden	43,9 %	61,9 %
Aandeel ambtenaren	22,0 %	17,9 %
Verdeling van de loontrekkenden naar geslacht		
Aandeel vrouwen	58,5 %	51,2 %
Aandeel mannen	41,5 %	48,8 %

Bronnen: Steunpunt Werk, RSZ; berekeningen BISA
Noot: de gegevens met betrekking tot status en geslacht hebben betrekking op de loontrekkenden zoals geteld door de RSZ.

Het Ganshorens bedrijfsweefsel vertoont de volgende kenmerken

6-3:

- Enerzijds zijn er veel minder **maatschappelijke zetels** per inwoner in Ganshoren dan in het Brussels Gewest. Hetzelfde geldt voor het aantal **vestigingseenheden** per inwoner, dat tweemaal lager is in de gemeente.
- Anderzijds is de **indicator van de ondernemingsdynamiek**, die het verschil meet tussen de oprichting en de stopzetting van ondernemingen in de loop van een jaar, in Ganshoren gelijk aan deze in het Brussels Gewest in zijn geheel.

²³ Een bedrijf kan gekoppeld zijn aan een rechtspersoon (nv, bvba, coöperatie) of een natuurlijke persoon (een zelfstandige). Een **maatschappelijke zetel** is de centrale vestiging van een bedrijf (de enige als het bedrijf 1 vestiging heeft, de plaats waar de jaarbalans wordt opgemaakt als het er meerdere heeft). De statistieken tellen het aantal bedrijven met een btw-nummer. Niet alle bedrijven hebben een btw-nummer, de vrije beroepen zijn bijvoorbeeld niet btw-plichtig. Het aantal **zelfstandigen** komt overeen met het aantal inschrijvingen van het RSVZ. Dat aantal omvat in principe alle zelfstandigen, ook de helpers.

De structuur van het bedrijfsweefsel van de gemeente naargelang de grootte van de ondernemingen verschilt niet veel van de structuur op gewestelijk niveau. Meer dan twee derden van de bedrijven in de gemeente telt minder dan vijf loontrekkenden. Bedrijven met meer dan 50 loontrekkenden maken minder dan 5 % van het totaal uit.

6.3 Beschrijving van de ondernemingen, 2020		
	Ganshoren	Brussels Gewest
Aantal maatschappelijke zetels voor 1.000 inwoners	66,9	92,9
Aantal lokale vestigingseenheden voor 1.000 inwoners	15,4	30,9
Indicator van de ondernemingsdynamiek	3,0 %	2,9 %
Aandeel lokale vestigingseenheden:		
van 1 tot 4 werknemers	67,6 %	64,8 %
van 5 tot 9 werknemers	14,4 %	14,6 %
van 10 tot 49 werknemers	13,6 %	15,6 %
van 50 tot 199 werknemers	4,1 %	3,7 %
van meer dan 200 werknemers	0,3 %	1,3 %
Bronnen: RSZ, Statbel, BISA; berekeningen BISA		

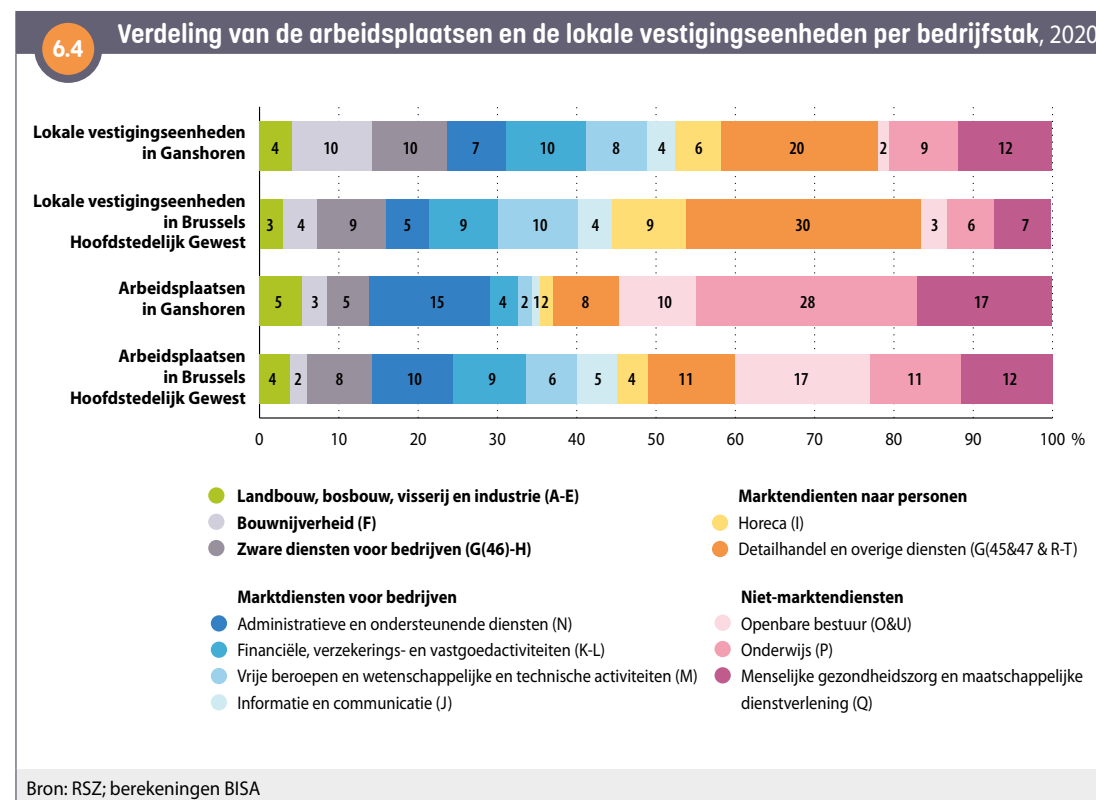
De gemeente vertoont een aantal sectorale specialisaties **6.4**:

Meerdere sectoren zijn oververtegenwoordigd in de gemeente. Over het algemeen hebben deze sectoren meer vrouwen dan mannen in dienst, wat deels het grotere aandeel vrouwen onder de loontrekkenden verklaart **6.2**.

- De onderwijssector is de grootste sector in de gemeente wat het aantal jobs betreft. Deze oververtegenwoordiging toont zich al in het grote aantal scholen in de gemeente²⁴. De oververtegenwoordiging in termen van jobs is evenwel nog groter, wat de aanwezigheid van grote vestigingen weerspiegelt.
- De sector menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening is de tweede grootste. Hij is ook oververtegenwoordigd in de gemeente, zowel wat het aantal vestigingen als wat het aantal jobs betreft. De gezondheidssector is oververtegenwoordigd, deels door de aanwezigheid van het Basiliek Ziekenhuis op het grondgebied van de gemeente.
- De sector **administratieve en ondersteunende diensten** is de derde grootste sector in de gemeente wat het aantal jobs betreft. In Ganshoren gaat het hoofdzakelijk om jobs in de schoonmaaksector.

Daartegenover staat dat meerdere sectoren ondervertegenwoordigd zijn in de gemeente.

- De financiële, verzekerings- en vastgoedsector is ondervertegenwoordigd in termen van aantal jobs, evenals de sector vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten. Dit zijn sectoren die eerder hooggeschoolde werknemers tewerkstellen.
- Ook de openbare besturen zijn ondervertegenwoordigd. In feite zijn er in de gemeente bijna geen publieke administraties, behalve de gemeentediensten. In deze sector werken zowel hooggeschoolde als middengeschoolde werknemers.
- De **detailhandel** en de horeca zijn eveneens ondervertegenwoordigd. Dit weerspiegelt het relatief beperktere commerciële aanbod in vergelijking met de rest van het Brussels Gewest.²⁵ Deze sectoren stellen hoofdzakelijk middengeschoolde werknemers tewerk.

24 Er zijn 22 schoolvestigingen in de gemeente.

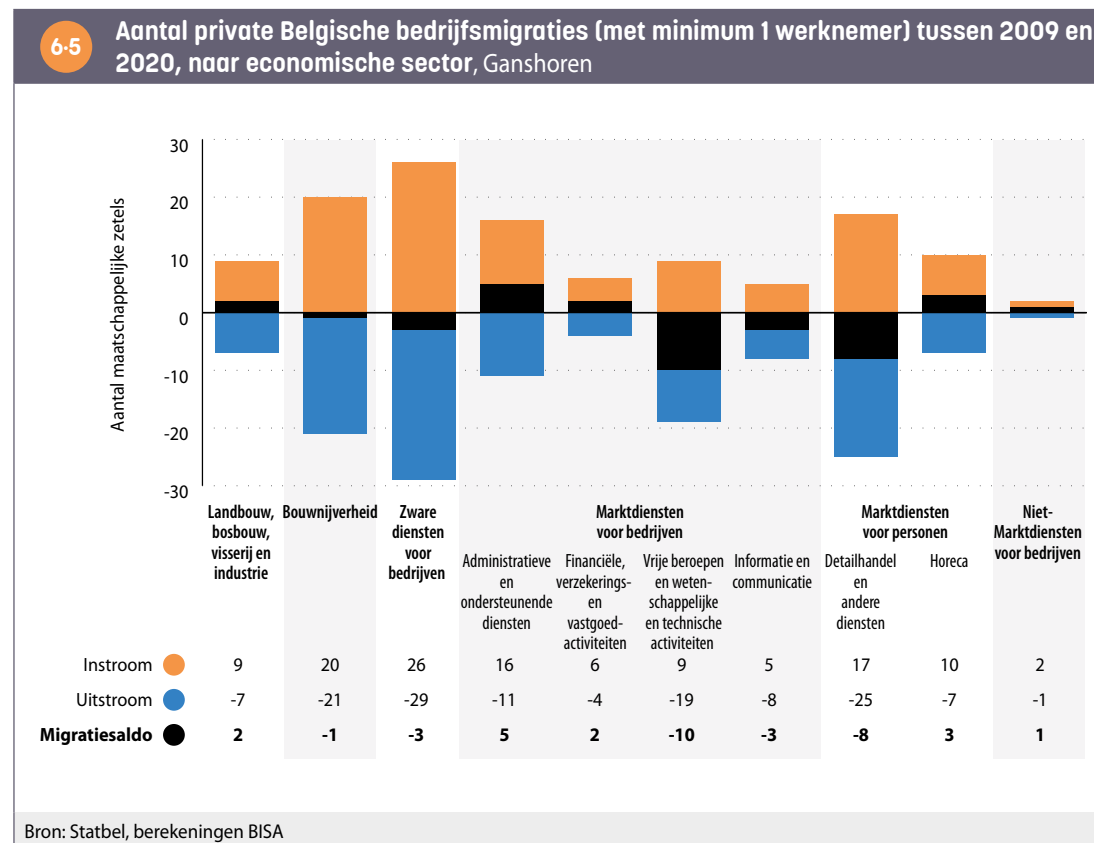
25 Zie het verslag van 2019 van het Overzicht van de handel (Hub.Brussels, ULB, Perspective.brussels, 2019).

6.3. BEDRIJFSMIGRATIES

Tussen 2009 en 2020 is het **saldo van de bedrijfsmigraties** in Ganshoren negatief. De gemeente verliest bedrijven door de migraties van **maatschappelijke zetels** van Belgische privébedrijven met minstens één werknemer²⁶. In de periode 2009-2020 hebben zich 120 bedrijven gevestigd in Ganshoren en hebben er 132 de gemeente verlaten.

Het saldo van de bedrijfsmigraties in Ganshoren is negatief voor de meeste activiteitssectoren. De meest negatieve saldi worden waargenomen bij de vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten en de **detailhandel**. De saldi zijn positief voor de **administratieve en ondersteunende diensten** en de horeca **6-5**:

Als de migraties van de bedrijven in Ganshoren uitgesplitst worden naar het gewest van herkomst of bestemming, zien we dat de gemeente gekenmerkt wordt door een heel nipt positief intragewestelijk migratiesaldo (tussen Ganshoren en de andere Brusselse gemeenten), dat niet volstaat om het sterk negatieve migratiesaldo tussen de gemeente en de andere gewesten te compenseren.

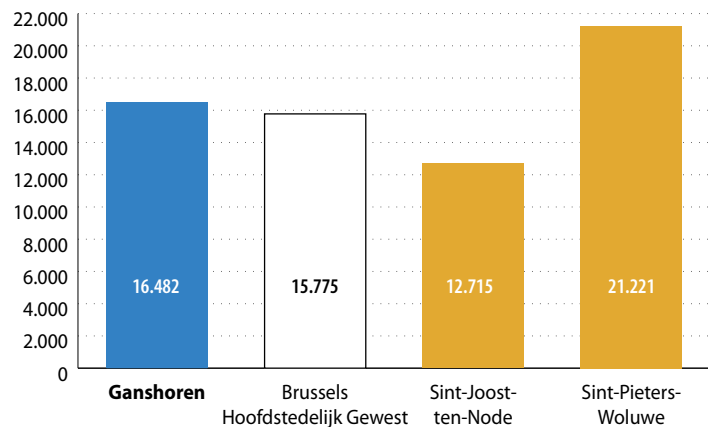
²⁶ De analyse van de migratie is gebaseerd op de intergemeentelijke verplaatsingen van de **maatschappelijke zetels** van Belgische privébedrijven met ten minste één werknemer over de periode 2009-2020 (zie Focus nr. 54 en 55 van het BISA voor meer methodologische details).

7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens, bedraagt het [mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen](#)²⁷ 16.482 euro in Ganshoren voor 2019, dus een heel klein beetje (+4 %) boven de Brusselse mediaan. Dat inkomen is het laagst in de gemeente Sint-Joost-ten-Node en het hoogst in Sint-Pieters-Woluwe [7-1](#).

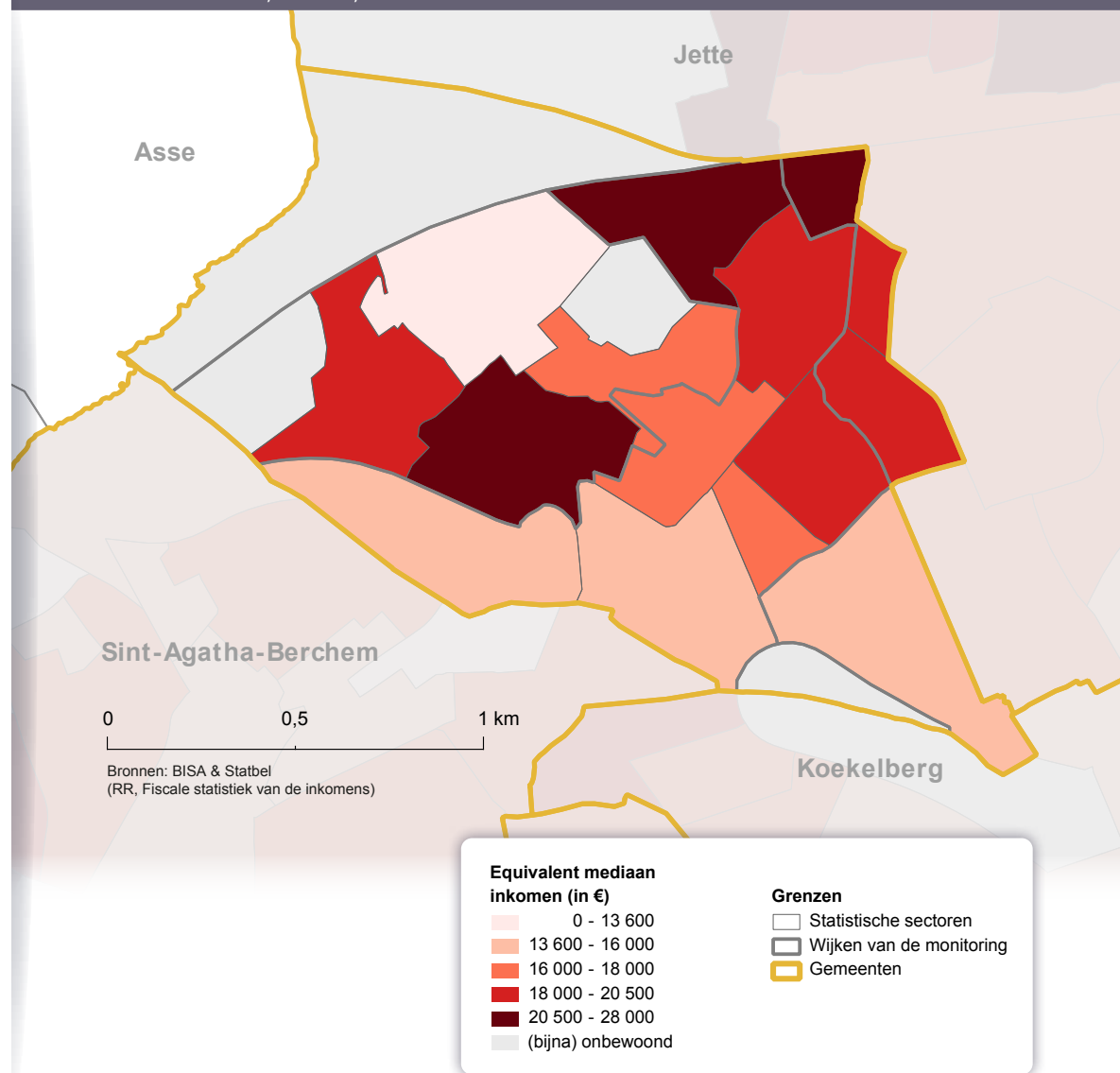
7-1 Mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner, in euro's, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

De [mediane equivalente inkomens na belastingen](#) verschillen aanzienlijk op het Ganshorens grondgebied [7-2](#). Het mediaan inkomen voor de statistische sector Albertpark, het hoogste in de gemeente, is bijna twee keer zo hoog als dat voor de sector Villa's van Ganshoren, het laagste in de gemeente. Over het

7-2 Mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner per statistische sector, Ganshoren, in euro's, inkomens 2019

27 Zie het glossarium.

algemeen liggen de sectoren met de hoogste inkomens in het noordwesten van de gemeente, met uitzondering van de sector Villa's van Ganshoren. De sectoren met relatief lage inkomens liggen in het zuiden van de gemeente, in de buurt van het Basiliepark en de Keizer Karellaan.

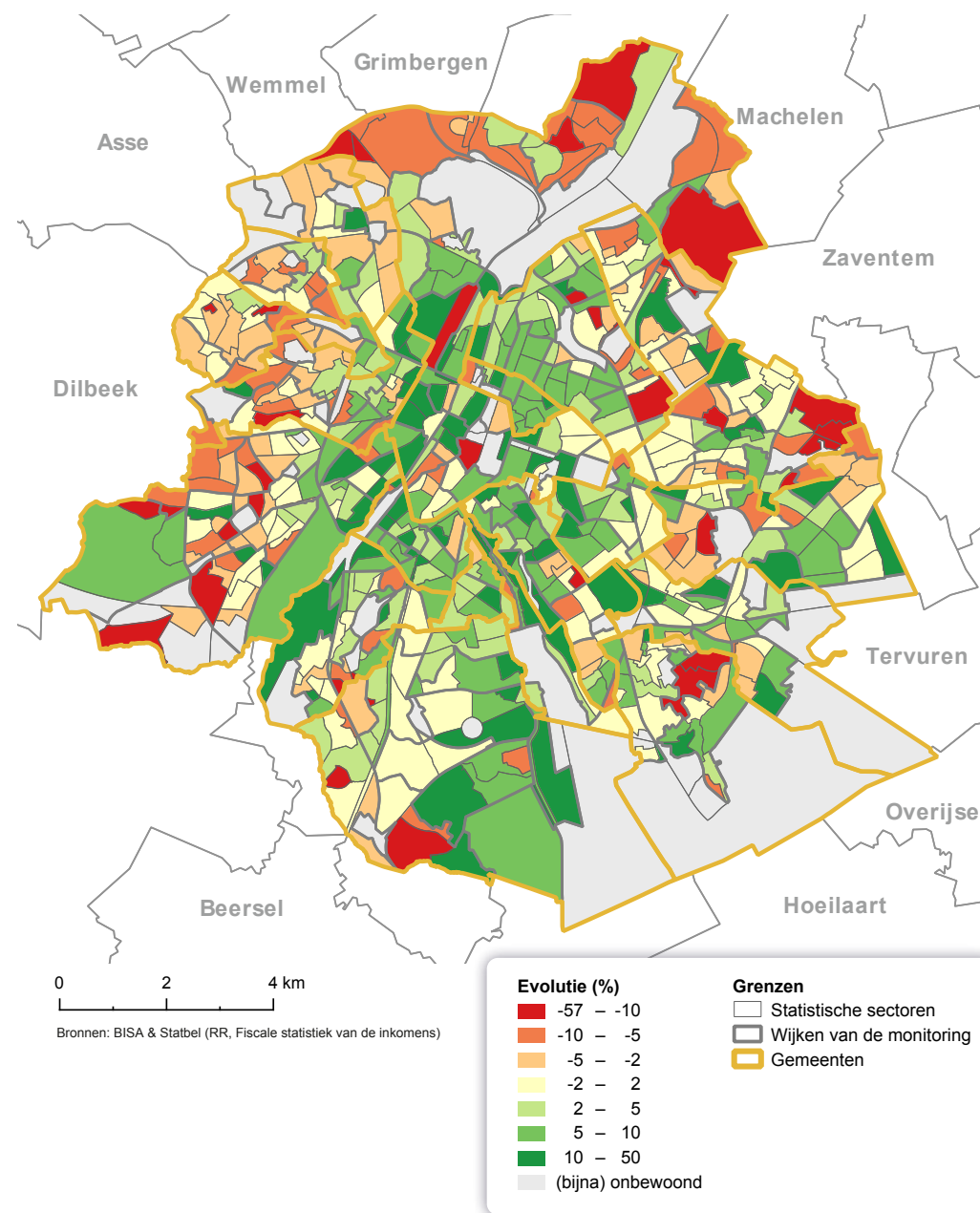
Kaart 7.3 toont de evolutie van de inkomens in reële termen²⁸ per **statistische sector** tussen 2009 en 2019 in het Brussels Gewest. In het algemeen is het mediaan equivalent inkomen gestegen in de **eerste kroon**, in het bijzonder langs het kanaal in de **arme sikkel** (hoewel dit een van de meest achtergestelde gebieden van de hoofdstad blijft). Er wordt ook een toename vastgesteld in veel welvarende sectoren, vooral in het zuidoostelijke kwadrant van de **tweede kroon**. Omgekeerd zien we een daling van de mediane inkomens in veel statistische sectoren van de tweede kroon, in het bijzonder in de gemeenten in het noordwesten van het Gewest (waarvan Ganshoren deel uitmaakt), maar ook in veel sectoren met sociale huisvesting²⁹.

Tussen 2009 en 2019 dalen de reële mediane inkomens in de meeste statistische sectoren van Ganshoren. Deze dalingen doen zich zowel voor in **statistische sectoren** die in 2009 tot de meest welvarende in de gemeente behoorden (sector Keurendreef, waar het mediane inkomen met 4 % daalt) als in sectoren die in 2009 al tot de minst welvarende behoorden (sector Villa's van Ganshoren, waar het mediaan inkomen ook met 4 % daalt). In sommige sectoren (Van Page en Hervorming) daalt het mediaan inkomen tussen 2009 en 2019 met meer dan 7 %.

Deze inkomensevoluties in een **statistische sector/wijk** kunnen het gevolg zijn van een verandering in het inkomen van inwoners die gedurende heel de periode ter plaatse zijn gebleven, maar ook van bewegingen van de bevolking (migratie, geboorten en overlijdens) en de evolutie van de kenmerken hiervan.

7.3

Evolutie van het mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner per statistische sector, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in %, inkomens 2009-2019

28 Het betreft de evolutie van de reële inkomens of bij constante prijzen, dus met neutralisatie van de impact van de inflatie.

29 Zie BISA (2021) voor meer informatie over deze evoluties.

De mate van **inkomensongelijkheid**, gemeten aan de hand van de **Gini-coëfficiënt**, is minder in Ganshoren dan het gemiddelde van de 19 gemeenten **7-4**. Op gewestelijk niveau zijn de op deze manier gemeten ongelijkheden het kleinst in Ganshoren, zowel voor als na belastingen.

7-4 Gini-coëfficiënt op basis van het equivalent inkomen per persoon, inkomens 2019		
	Ganshoren	Gemiddelde van de 19 Brusselse gemeenten
Gini-coëfficiënt – Totaal belastbaar inkomen per persoon	0,35	0,41
Gini-coëfficiënt – Inkomen na belastingen per persoon	0,28	0,33

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

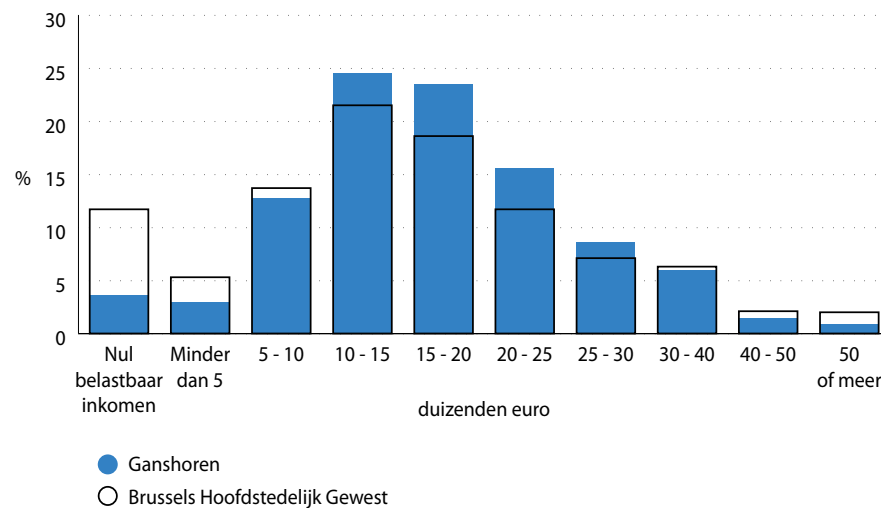
Personen met een **equivalent inkomen na belastingen** in de hogere en lagere inkomensklassen zijn ondervertegenwoordigd in Ganshoren, in tegenstelling tot de middelhoge inkomensklassen **7-5**. Dat verklaart het lage ongelijkheidsniveau dat hierboven wordt vermeld.

Het aandeel van de bevolking dat leeft in een huishouden met een totaal netto belastbaar inkomen dat nul bedraagt, is veel lager in Ganshoren dan in het Brussels Gewest. De aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het **leefloon** en tegemoetkomingen voor personen met een handicap) ontvangen, maar ook om internationale ambtenaren, bepaalde studenten enz.³⁰

Deze categorieën van belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook in de heel lage mediane equivalente inkomensklassen vallen (minder dan 5.000 euro), terwijl hun effectieve inkomen in werkelijkheid hoger is. Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek** (zie glossarium).

7-5

Verdeling van de bevolking volgens het equivalent inkomen na belastingen, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: Omwille van de eenvoud worden de klassen aangeduid met afgeronde cijfers, terwijl in werkelijkheid enkel de ondergrens van elke klasse wordt opgenomen.

³⁰ In Ganshoren is deze ondervertegenwoordiging van onbekende belastbare inkomens deels te verklaren door de zeer beperkte aanwezigheid van internationale ambtenaren, maar ook het lagere percentage van personen die een leefloon ontvangen (zie hieronder) is een verklarende factor.

Wanneer men het belastbare inkomen bekijkt dat individueel door de belastingplichtigen in Ganshoren wordt aangegeven, blijkt dat het mediaan belastbaar inkomen van vrouwen er lager ligt dan dat van mannen, net als in de rest van het Brussels Gewest ⁷⁻⁶. Dat geldt voor zo goed als alle gezinssituaties in Ganshoren. Op gewestelijk niveau geven alleenstaande vrouwen een hoger belastbaar inkomen aan dan hun mannelijke tegenhangers. In Ganshoren geven alleenstaande mannen een belastbaar inkomen aan dat ongeveer gelijk is aan dat van alleenstaande vrouwen. In andere gezinssituaties zijn de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen even groot als in het Gewest.

7-6 Mediaan belastbaar inkomen van de aangevers naar geslacht en positie in het huishouden, in euro's, inkomens 2019

	Ganshoren			Brussels Hoofdstedelijk Gewest		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Alleenwonend	19.614	19.524	19.546	18.090	19.182	18.753
Samenwonend of gehuwd zonder kinderen	23.246	18.033	20.854	23.208	18.087	21.060
Samenwonend of gehuwd met kind(eren)	24.075	17.756	21.487	23.438	17.525	21.052
Alleenstaande ouder	21.616	19.203	19.329	21.221	18.032	18.495
Totaal	22.528	18.774	20.342	21.751	18.408	19.886

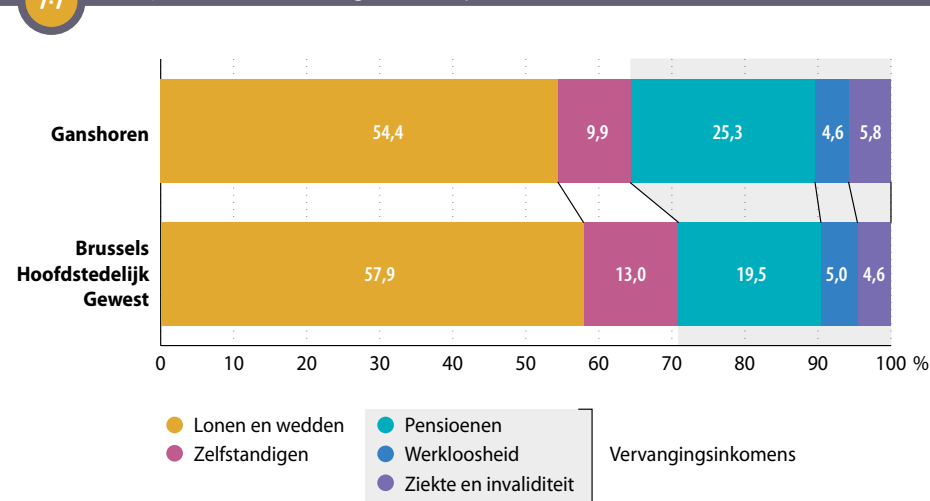
Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot:

- Alleen aangevers die op 1 januari 2019 18 jaar of ouder waren, zijn in deze tabel opgenomen.
- Aangevers met een nul of negatief belastbaar inkomen (gecorrigeerd met het huwelijksquotiënt) werden uitgesloten voordat het mediaan inkomen werd berekend.
- De regel 'Totaal' bevat alleen aangevers met het type positie in het huishouden dat in deze tabel wordt gepresenteerd. De inkomens van leden van collectieve huishoudens, kinderen, andere leden van een huishouden of personen die tot andere soorten huishoudens behoren, zijn niet in aanmerking genomen voor de berekening van de medianen in de regel 'Totaal'.

De analyse van de bron van deze fiscale inkomens (vóór belastingen) vormt een aanvulling op en nuanceert de analyse van de demografische structuur en de arbeidsmarkt ⁷⁻⁷. De inkomsten uit pensioenen zijn verhoudingsgewijs hoger dan in het Gewest als geheel, wat in lijn ligt met het grotere aandeel 65-plussers in de bevolking van de gemeente (16,5 %) dan in die van het Gewest (13 %) (zie hoofdstuk ², Bevolking). Daarnaast maakt het inkomen van zelfstandigen een kleiner deel uit van het totale netto-inkomen in Ganshoren dan in het Gewest als geheel. Het deel van de inkomens die verband houden met ziekte of handicap is iets hoger in de gemeente.

7-7 Componenten van het gezamenlijk netto inkomen, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: De inkomens van zelfstandigen worden in de aangiften van de personenbelasting doorgaans onderschat.

7.2. PERSONEN DIE EEN UITKERING ONTVANGEN

Het aantal personen dat een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of een bijstandsuitkering ontvangt is een indicator van het aantal personen dat met een **beperkt inkomen** moet leven, vaak onder de **armoederisicogrens**.

Het percentage van de bevolking tussen 18 en 64 jaar dat een werkloosheidsuitkering ontvangt in Ganshoren (9 %), is vergelijkbaar met het cijfer op gewestelijk niveau. Het aantal personen dat een **leefloon** ontvangt, is in de gemeente lager dan in het Gewest als geheel. Dezelfde vaststellingen gelden bij de jongvolwassenen. Daarnaast ontvangen de inwoners van Ganshoren in de leeftijd van 18 tot 64 jaar iets vaker een invaliditeitsuitkering of een tegemoetkoming voor mensen met een handicap. Ouderen ontvangen minder vaak de IGO, maar iets vaker een tegemoetkoming voor personen met een handicap **7.8**.

7.8 Aantal en percentage personen die een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of sociale bijstandsuitkering ontvangen naar leeftijdsklasse, januari 2011 en 2021

	Ganshoren			Brussels Hoofdstedelijk Gewest	
	Aantal (2021)	% (2011)	% (2021)	% (2011)	% (2021)
Bevolking van 18 tot 24 jaar	1.955	100	100	100	100
Leefloon of equivalent leefloon (OCMW)	111	2,9	5,7	9,1	15,4
Werkloosheids- of inschakelingsuitkering (1)	57	8,3	2,9	7,9	2,5
Bevolking van 18 tot 64 jaar	14.967	100	100	100	100
Leefloon of equivalent leefloon (OCMW)	380	1,6	2,5	5,0	6,0
Werkloosheids- of inschakelingsuitkering (1)	1.352	14,4	9,0	13,2	8,5
Invaliditeitsuitkeringen (2)	1.090	4,0	7,3	3,4	5,1
Tegemoetkomingen voor personen met een handicap (2)	425	2,4	2,8	1,8	2,0
Bevolking van 65 jaar en ouder	4.186	100	100	100	100
Inkomensgarantie voor ouderen (IGO)	440	7,2	10,5	9,3	12,7
Tegemoetkomingen voor personen met een handicap (2)	304	6,5	7,3	6,0	6,4

Bronnen: POD MI, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid - DGPB, FPD, Statbel (RR); berekeningen BISA

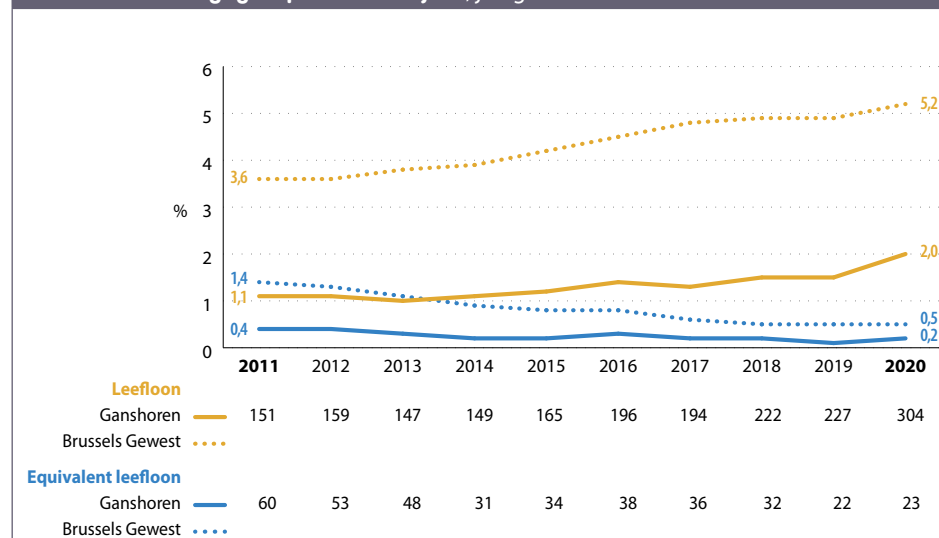
(1) Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.

(2) Gegevens voor december 2010 en december 2020.

De **stijging** van het aandeel **leefloners** in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) in de periode 2011-2017 is kleiner in Ganshoren dan in het Gewest. Het aandeel leefloners is bijna stabiel gebleven en gaat van 1,1 % in 2011 naar 1,3 % in 2017. Op gewestelijk niveau is die indicator in dezelfde periode gestegen van 3,6 % tot 4,8 %. Tussen 2017 en 2020 is de stijging echter groter in Ganshoren (van 1,3 % naar 2 %) dan in het Brussels Gewest (van 4,8 % naar 5,2 %). In deze drie jaar stijgt het aantal begunstigden van een leefloon met 56 % in Ganshoren, tegenover een stijging van 10 % in het Gewest **7.9**.

Het aantal personen dat een **equivalent leefloon** ontvangt, is zeer laag in Ganshoren en daalde in de periode 2012-2020 (vóór de oorlog in Oekraïne), in lijn met de gewestelijke situatie. Die trend kan worden verklaard door de afname van de migratiestromen en door bepaalde maatregelen die op federaal niveau zijn genomen op het gebied van asiel- en migratiebeleid. De federale maatregelen die in die periode worden genomen, leiden tot een vermindering van het aantal asielzoekers en vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister zijn ingeschreven en in aanmerking komen voor financiële hulp. Sommige van deze bevolkingsgroepen zijn ook naar onthaalstructuren gestuurd. We benadrukken dus dat deze cijfers dateren van vóór de oorlog in Oekraïne en de instroom van vluchtelingen uit dat land, aangezien de Oekraïense vluchtelingen onder tijdelijke bescherming (onder de vereiste voorwaarden) recht hebben op een **equivalent leefloon**.

7.9 Evolutie van het aandeel begunstigden van het (equivalent) leefloon in de bevolkingsgroep van 18-64 jaar, jaargemiddelde 2011-2020

Bronnen: POD Maatschappelijke Integratie & Statbel (RR), berekeningen BISA

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVT)

Het aantal [rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming](#) (RVT) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging kan worden gebruikt als indicator voor het aantal personen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2021 hebben 6.493 personen in Ganshoren recht op de verhoogde tegemoetkoming, als titularis of als persoon ten laste, d.w.z. 26 % van de bevolking (tegenover 27 % op gewestelijk niveau). De percentages rechthebbenden liggen iets lager dan in het Brussels Gewest voor alle leeftijdscategorieën, behalve die van 25-64 jaar, waarvoor het percentage identiek is **7-10**.

7-10 Aantal en percentage rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming in het kader van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging (RVT), naar leeftijdsklasse en geslacht, januari 2021

Leeftijdsklasse	Ganshoren						Brussels Hoofdstedelijk Gewest		
	Aantal rechthebbenden ⁽¹⁾			Percentage rechthebbenden ⁽¹⁾ in de bevolking			Percentage rechthebbenden ⁽¹⁾ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Jonger dan 18 jaar	959	837	1.796	30,2	29,3	29,8	32,7	32,7	32,7
18 - 24 jaar	283	275	558	28,7	28,4	28,5	31,8	31,7	31,8
25 - 64 jaar	1.149	1.669	2.818	18,2	24,9	21,7	19,4	23,8	21,6
65 jaar en ouder	422	899	1.321	25,9	35,2	31,6	30,6	35,3	33,4
Totaal	2.813	3.680	6.493	23,2	28,1	25,8	24,8	28,2	26,5

Bronnen: BISA, KSZ (DWH AM&SB), Statbel (RR)

(1) Titularissen en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone begroting van de gemeente betreft het geheel van ontvangsten en uitgaven die op een regelmatige en gebruikelijke wijze voorvallen. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen hebben een onregelmatig karakter. Ze worden apart in beschouwing genomen, in de zogeheten buitengewone begroting.

Wanneer de periode van 2015-2020 in beschouwing wordt genomen, valt op dat Ganshoren een overschot had in de gewone dienst van 2016 tot 2019, aangezien haar ontvangsten groter waren dan haar uitgaven. In 2020 vertoonde de gewone dienst een licht tekort. Zowel in 2019 als in 2020 namen de uitgaven immers toe, terwijl de ontvangsten nagenoeg op hetzelfde niveau bleven.

De ontvangsten en de uitgaven van een gemeente hangen sterk af van haar aantal inwoners. Om gemeenten te kunnen vergelijken worden de ontvangsten en de uitgaven, alsook de schuld en de investeringen daarom uitgedrukt **per inwoner**.

In de rekeningen van 2015-2020 waren de gewone ontvangsten en uitgaven per inwoner in Ganshoren gemiddeld in deze periode lager dan voor het geheel van de 19 Brusselse gemeenten, alsook de gemiddelde investeringsuitgaven en schuld per inwoner **8-1**.

8-1 Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2015-2020		
	Ganshoren	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.179	1.922
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.117	1.886
Schuld in euro per inwoner	618	1.463
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	91	292

Bronnen: GOB - BPB & Statbel (RR), berekeningen BISA

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De **fondsen en dotaties**³¹ vormen de grootste bron van **ontvangsten** voor Ganshoren. Het aandeel van deze bron ligt ongeveer op het niveau van de 19 gemeenten samen (39 % voor Ganshoren ten opzichte van 38 % voor het geheel van de 19 gemeenten, gemiddelde 2015-2020). De algemene dotatie aan de gemeenten is goed voor een relatief groot aandeel van de ontvangsten van Ganshoren (20 % voor Ganshoren tegenover 14 % voor de 19 gemeenten), de andere fondsen en dotaties voor een relatief klein aandeel (19 % voor Ganshoren tegenover 24 % voor de 19 gemeenten) **8-2**. De hervorming van de algemene dotatie in 2017 leidde voor de gemeente Ganshoren tot hogere inkomsten uit deze bron, terwijl het belang van de andere fondsen en dotaties in de totale ontvangsten doorheen de periode 2015-2020 afnam. Herleid tot het aantal inwoners, liggen echter zowel de algemene dotatie als de andere fondsen en dotaties van Ganshoren in de periode 2015-2020 lager dan voor het geheel van de 19 gemeenten.

De tweede grootste ontvangstenbron in Ganshoren zijn de opcentiemen op de **onroerende voorheffing**³². Hun aandeel in de gewone ontvangsten is vergelijkbaar met de 19 gemeenten samen (28 % van de gewone ontvangsten in Ganshoren tegenover 29 % voor de 19 gemeenten, gemiddelde van de rekeningen van 2015-2020). Herleid tot het aantal inwoners toont de gemeente een opbrengst uit de onroerende voorheffing die duidelijk lager is dan voor het geheel van de 19 gemeenten, hoewel het percentage opcentiemen bij de onroerende voorheffing aansluit bij het gemiddelde. Mogelijke verklaringen voor dit lagere rendement zouden onder meer de zeer lage kantoordensiteit en het grotere aandeel sociale woningen kunnen zijn.

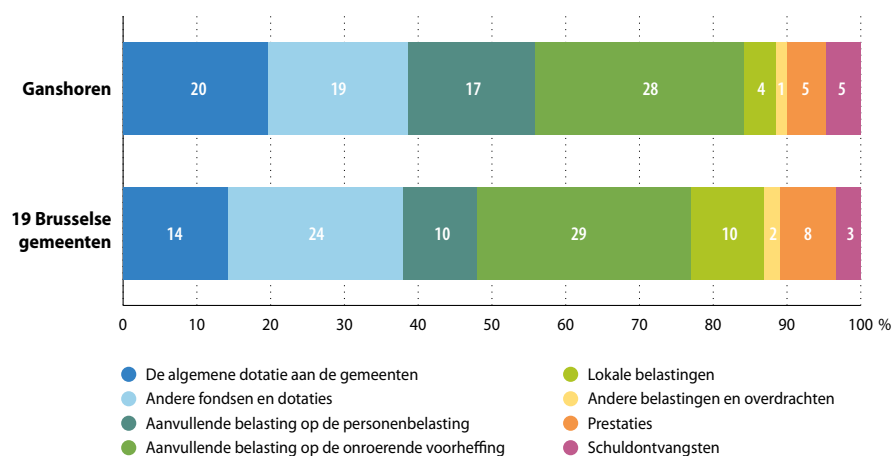
De ontvangsten van de opcentiemen bij de **personenbelasting**³³ (17 %) vormen de derde inkomensbron voor Ganshoren. Bij een bovengemiddeld gemeentelijk tarief en een mediaan inkomen boven het regionaal gemiddelde, ligt de opbrengst uit de personenbelasting per inwoner iets boven het niveau van de 19 gemeenten samen (zie hoofdstuk **7**, Inkomens).

31 Algemene dotatie aan de gemeenten (ADG): dotatie vanwege het Brussels Gewest om de algemene financiering te verzekeren. Andere fondsen en dotaties: voor specifieke doeleinden.

32 Belasting op het bezit van onroerende goederen, zoals woningen en gronden.

33 Belasting op de inkomens van particulieren, zoals lonen en uitkeringen.

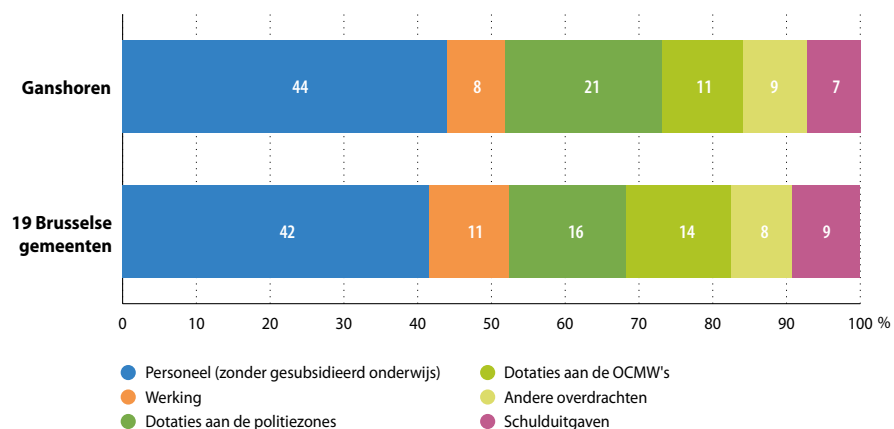
8-2 Verdeling van de gewone ontvangsten (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

Noten: • De ontvangsten uit prestaties zijn degene die betrekking hebben op de levering van een goed of een dienst door de gemeente (bijvoorbeeld huurinkomsten voor een gebouw).
• De schuldontvangsten omvatten hoofdzakelijk de dividenden die de gemeenten krijgen van de intercommunales en daarnaast de kredietinteresten.

8-3 Verdeling van de gewone uitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

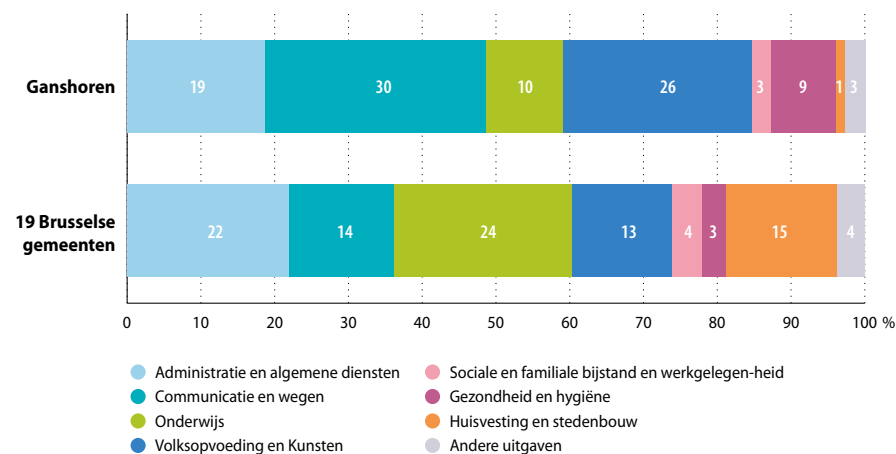
Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

Net als in de andere gemeenten, zijn de personeelskosten de belangrijkste **uitgaven** van de gemeente Ganshoren. Zo werd in de periode 2015-2020 gemiddeld 44 % van de gewone uitgaven besteed aan de personeelskosten van het gemeentebestuur, tegenover 42 % voor de 19 gemeenten (8-3). De werkingsuitgaven, de dotatie aan het OCMW en de schulduitgaven zijn relatief iets lager in Ganshoren dan in de 19 gemeenten samen, in tegenstelling tot de dotatie aan de politiezone en de andere overdrachten.

8.3. INVESTERINGEN

De **investeringsuitgaven** schommelen sterk van jaar tot jaar. Men kan echter vaststellen dat de domeinen communicatie en wegen (30 % tegenover 14 % voor de 19 gemeenten samen) en volksoopvoeding en kunsten (26 % tegenover 13 % voor de 19 gemeenten samen) in de periode 2015-2020 een aanzienlijk deel van de investeringen in Ganshoren hebben vertegenwoordigd. Ook administratie en algemene diensten (19 % in Ganshoren en 22 % voor de 19 gemeenten samen) vertegenwoordigt een groot aandeel van de investeringen in de gemeente in die periode (8-4).

8-4 Verdeling van de investeringsuitgaven per functie, gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

9. HUISVESTING

Op 1 januari 2021 zijn er 3.540 gebouwen (3.271 residentieel en 269 niet-residentieel) en 12.066 woningen geregistreerd in Ganshoren, waaronder 1.332 sociale woningen.

Op het moment van schrijven beschikken we niet over recente gegevens over huurbedragen op gemeentelijk niveau. De laatst beschikbare gegevens over de huurprijzen op gemeentelijk niveau dateren van 2018. Toen bedroeg de gemiddelde huurprijs 714 euro in Ganshoren, tegenover 739 euro op gewestelijk niveau³⁴. In het algemeen drukken de kosten van huur en nutsvoorzieningen (energie en water) zwaar op het budget van veel Brusselse huishoudens. Ze zijn een van de belangrijkste oorzaken van de overmatige schuldenlast van de huishoudens³⁵.

9.1. KENMERKEN VAN WOONGEBOUWEN

Van de 3.271 residentiële gebouwen in Ganshoren zijn 58 % huizen in gesloten bebouwing, 9 % in halfopen bebouwing en minder dan 1 % in open bebouwing. De huizen in gesloten en open bebouwing zijn ondervertegenwoordigd tegenover de situatie in het Gewest. De appartementsgebouwen zijn daarentegen oververtegenwoordigd in Ganshoren (33 % tegenover 23 % in het Brussels Gewest ^{9.1}).

9.1 Verdeling van de woongebouwen naar type (kadastraal karakter), 2021				
	Huizen in gesloten bebouwing	Huizen in halfopen bebouwing	Huizen in open bebouwing	Appartementsgebouwen
Ganshoren	58 %	9 %	0,5 %	33 %
Brussels Gewest	64 %	9 %	4 %	23 %

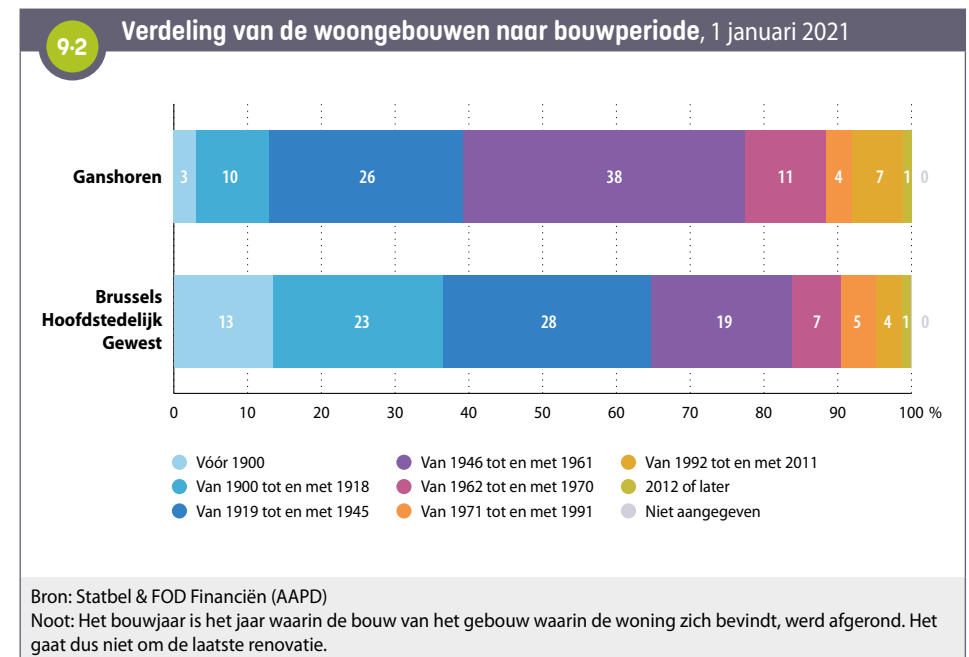
Bron: Statbel & FOD Financiën (AAPD)

Als gemeente in de **tweede kroon** is de verstedelijking in Ganshoren relatief recent. Slechts 13 % van de residentiële gebouwen in de gemeente werd vóór de Eerste Wereldoorlog gebouwd (vergeleken met 36 % voor het Gewest als geheel). De verstedelijking van de gemeente begon

34 BGHM, Observatiecentrum van de huurprijzen, enquête 2018 <https://slrb-bghm.brussels/sites/default/files/media/publication/documents/slrb-obsloyer-enquete2018-nl-web.pdf>

35 Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2020).

na de Eerste Wereldoorlog en intensifieerde na de Tweede Wereldoorlog. Gebouwen uit het interbellum zijn even goed vertegenwoordigd in de gemeente als in het Gewest, maar 38 % van de gebouwen in Ganshoren dateert uit de periode 1946-1961, wat twee keer zoveel is als in het Gewest als geheel (19 %) ^{9.2}.

Op basis van Census 2011 zijn woningen met 4 kamers het sterkst vertegenwoordigd in Ganshoren (bijna een derde van het woningbestand), gevolgd door woningen met 5 kamers (meer dan een vierde) en woningen met 6 kamers (een tiende). Daartegenover zijn er verhoudingsgewijs veel minder kleine woningen met drie kamers of minder in Ganshoren dan in het Brussels Gewest als geheel (11 % tegenover 20 %), net als de grote woningen met 8 kamers of meer (7 % tegenover 10 % op gewestelijk niveau) (zie Zoom op de gemeenten, editie 2016).

Nog steeds op basis van de gegevens van de Census 2011 is het aandeel door hun eigenaar bewoonde woningen groter in Ganshoren (46 %) dan op gewestelijk niveau (39 %).

9.2. SOCIALE WONINGEN EN ANDERE WONINGEN VAN SOCIALE AARD

Op 31 december 2020 telt Ganshoren 1.332 sociale woningen, 5 minder dan in december 2010. In verhouding tot het aantal gezinnen zijn er meer sociale woningen in Ganshoren (11,8 per 100 gezinnen) dan op gewestelijk niveau (7,2 per 100 gezinnen) **9-3**. Ganshoren is de Brusselse gemeente met het derde hoogste aantal sociale woningen in verhouding tot het aantal gezinnen, na Watermaal-Bosvoorde (18 %) en Evere (12 %).

In 2022 staan 819 Ganshorensse gezinnen (850 als de aanvragen voor woningen voor bescheiden en middeninkomens worden meegeteld), of 7 % van de gezinnen in de gemeente, op de wachtlijst voor sociale huisvesting in het Brussels Gewest; ze voldoen dus aan de toegangsvoorwaarden en wachten tot hen een woning wordt toegewezen³⁶.

9-3 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2020		
	Ganshoren	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	1.332	40.089
Aantal sociale woningen per 100 private huishoudens	11,8	7,2
Bronnen: BGHM en Statbel, berekeningen BISA		

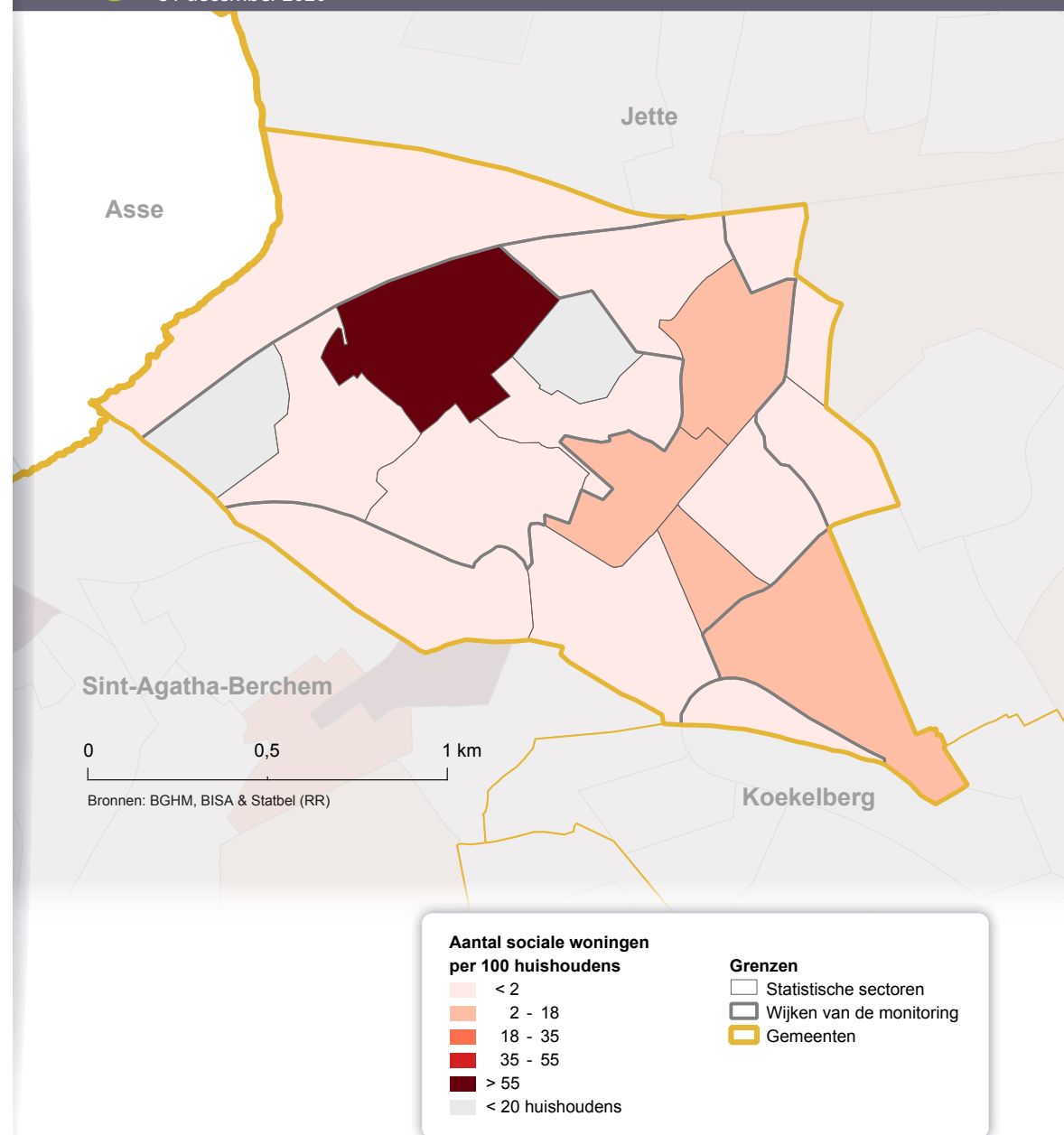
De sociale huisvesting van de gemeente is geconcentreerd in de **statistische sector** Villa's van Ganshoren **9-4**. Deze sector bestaat voor 80 % uit sociale huisvesting. De meeste sociale woningen van de gemeente (90 %) bevinden zich in deze sector. De meeste sociale woningen in deze sector zijn hoogbouwtorens met elk meerdere tientallen woningen. Daarnaast zijn sommige sociale woningen eengezinswoningen.

De rest van de sociale woningen zijn terug te vinden in het centrum van de gemeente.

³⁶ Bronnen: BGHM en Statbel, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel. Aantal gezinnen op de wachtlijst op 8/6/2022, vóór het schrappen van de lijst.

9-4

Aantal sociale woningen per 100 huishoudens naar statistische sector, Ganshoren, 31 december 2020

Naast de sociale woningen zijn er nog andere ‘**woningen van sociale aard**’. Deze huisvestingscategorie omvat sociale woningen, maar ook andere “woningen, geproduceerd of beheerd in het kader van een gewestelijk overheidsbeleid, of het nu gaat om de vaststelling van de huurprijs of de voorwaarden voor de aankoop en/of wederverkoop van de onroerende goederen.”³⁷. Binnen die brede categorie verschillen echter de criteria voor de toegang en het al dan niet permanente sociale karakter van deze woningen. In Ganshoren zijn er weinig van dit soort andere woningen met sociale bestemming.

Wat het **huurbestand** betreft, zijn er naast de sociale woningen die worden verhuurd door de Openbare vastgoedmaatschappijen (OVM's), ook een aantal andere **openbare woningen** met potentieel sociaal karakter (woningen van de gemeente, het OCMW, het Woningfonds en, zeldzamer, de gewestelijke Regie der Gebouwen). Net als bij sociale huisvesting is de duur van de sociale bestemming permanent. Er moet echter worden opgemerkt dat over het algemeen in het Brussels Gewest een deel van deze woningen verhuurd wordt tegen prijzen die dicht aanleunen bij die van de particuliere markt (en dus voorbehouden zijn aan de middenklasse). Er zijn slechts negen van zulke woningen in Ganshoren **9-5**.

Daarnaast wordt een aantal woningen in privébezit beheerd door **sociale verhuurkantoren** (SVK's), met huurprijzen onder de marktprijs, voor huishoudens met een laag inkomen. Het bedrag dat de huurder betaalt, hangt af van de huur die is overeengekomen met de eigenaar van de woning. De sociale bestemming van deze woningen is ook, in tegenstelling tot de openbare woningen, niet permanent. Dit is afhankelijk van wat de privé-eigenaar wil. De minimale duur van een contract met een SVK is 3 jaar. In Ganshoren worden op 30 september 2019 slechts 88 woningen verhuurd via een SVK.

Tot slot zijn er ook een aantal voorzieningen die de **aankoop** van een woning betaalbarer moeten maken. Sommige overheidsprogramma's zijn gericht op de bouw van woningen en hun verkoop onder de marktprijs³⁸, terwijl andere de toegang tot krediet vergemakkelijken, wat een aankoop op de particuliere markt kan vergemakkelijken³⁹. In totaal zijn er 357 sociale koopwoningen in Ganshoren⁴⁰.

9-5

Aantal woningen van sociale aard (exclusief sociale woningbouw), huurwoningen en koopwoningen, 2019 en 2020

	Huurwoningen		Koopwoningen
	Openbare huisvesting (met uitzondering van sociale huisvesting)	Particuliere huisvesting (SVK)	
Ganshoren	9	88	357
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7.526	6.962	11.079

Bronnen: Woningfonds, Citydev, urban.brussels/DSV, CLTB, Brussel Huisvesting, Gewestelijke Grondregie

37 Perspective.brussels (2021).

38 Het betreft bijvoorbeeld woningen verkocht door het Woningfonds of Citydev of in het kader van wijkcontracten.

39 Hier gaat het bijvoorbeeld om door het Woningfonds verstrekte leningen.

40 Dit betreft: door het Woningfonds verkochte woningen op 31/12/2020, woningen uit Duurzame Wijkcontracten op 31/12/2020, door Citydev verkochte woningen sinds 2010 en op 31/12/2019 actieve leningen van het Woningfonds.

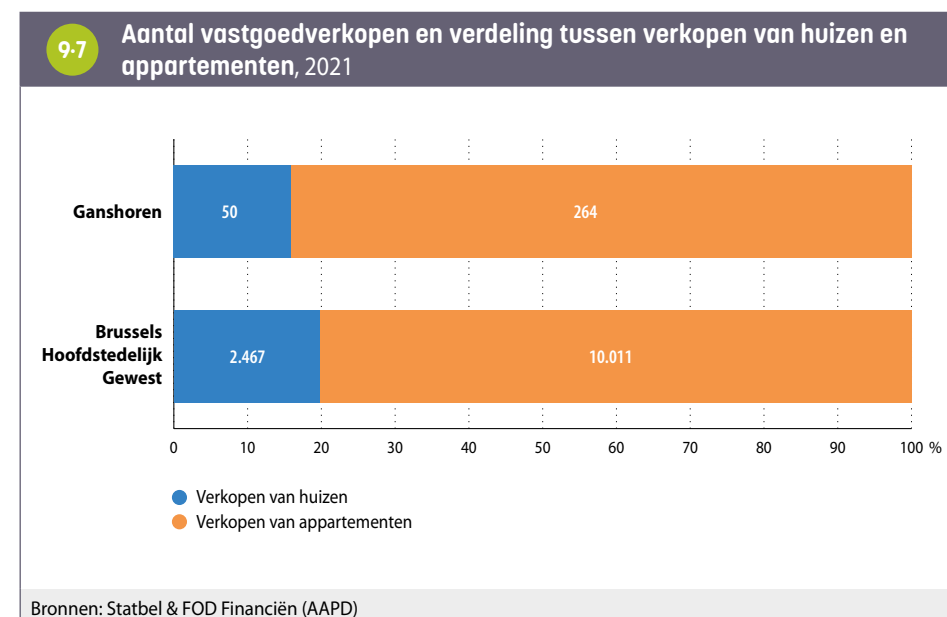
9.3. VASTGOEDPRIJZEN

Over het algemeen liggen de vastgoedprijzen in Ganshoren lager dan in het Brussels Gewest. In 2021 bedraagt de mediane verkoopprijs voor appartementen en huizen in gesloten en halfopen bebouwing respectievelijk 195.500 en 365.500 euro in de gemeente, tegenover 240.000 en 455.000 euro voor het Gewest ^{9.6}. Tussen 2011 en 2021 stijgt de voor inflatie gecorrigeerde mediane verkoopprijs van appartementen en huizen sterk in Ganshoren, maar toch iets minder dan in het Brussels Gewest (respectievelijk +20 % en +16 % in de gemeente, tegenover +22 % en +18 % in het Gewest).

9.6 Woningprijzen (in euro 2021) en aantal transacties, 2011 en 2021	Ganshoren		Brussels Gewest	
	2011	2021	2011	2021
Huizen in gesloten en halfopen bebouwing				
Mediane prijs	315.000 €	365.500 €	385.000 €	455.000 €
Aantal transacties	39	50	2.115	2.317
Appartementen				
Mediane prijs	163.500 €	195.500 €	196.000 €	240.000 €
Aantal transacties	235	264	8.276	10.011
Totaal aantal transacties per 100 huishoudens⁽¹⁾	2,47	2,78	1,98	2,23

Bronnen: Statbel (RR) & FOD Financiën (AAPD), berekeningen BISA
 (1) Deze indicator heeft ook betrekking op de verkoop van huizen in open bebouwing.

Net als in het Brussels Gewest hebben de meeste transacties in Ganshoren in 2021 betrekking op appartementen ^{9.7}. Het aandeel van de verkoop van appartementen is er zelfs nog hoger, wat gedeeltelijk kan worden verklaard door het type woongebouwen in de gemeente (zie hierboven).

10. MOBILITEIT EN MILIEU

10.1. MOBILITEIT

Autobezit van de huishoudens

In Ganshoren zijn er gemiddeld 0,7 auto's per huishouden. Dat cijfer is iets hoger dan in het Gewest (0,6) en bijna twee keer zo hoog als in de gemeenten met het laagste aantal auto's per huishouden (0,36 in Sint-Joost-Ten-Node). In het algemeen hangt de motoriseringsgraad van de huishoudens af van een aantal factoren, waaronder het inkomen van het huishouden, de samenstelling en de leeftijd van de leden (bijvoorbeeld de aanwezigheid van kinderen in het huishouden), de plaatselijke dichtheid van diensten (winkels enz.) en het bestaan van alternatieven voor particuliere gemotoriseerde mobiliteit⁴¹.

In de gemeente heeft 43 % van de huishoudens geen auto, wat minder is dan het gewestelijke cijfer (52 %). Het aandeel van de huishoudens dat een auto bezit, is dus groter in Ganshoren dan in het Brussels Gewest. Daarnaast bezit 46 % van de huishoudens slechts één wagen (tegenover 38 % in het Brussels Gewest) en bezit 10 % er twee of meer, wat overeenkomt met het gewestelijk gemiddelde **10-1**.

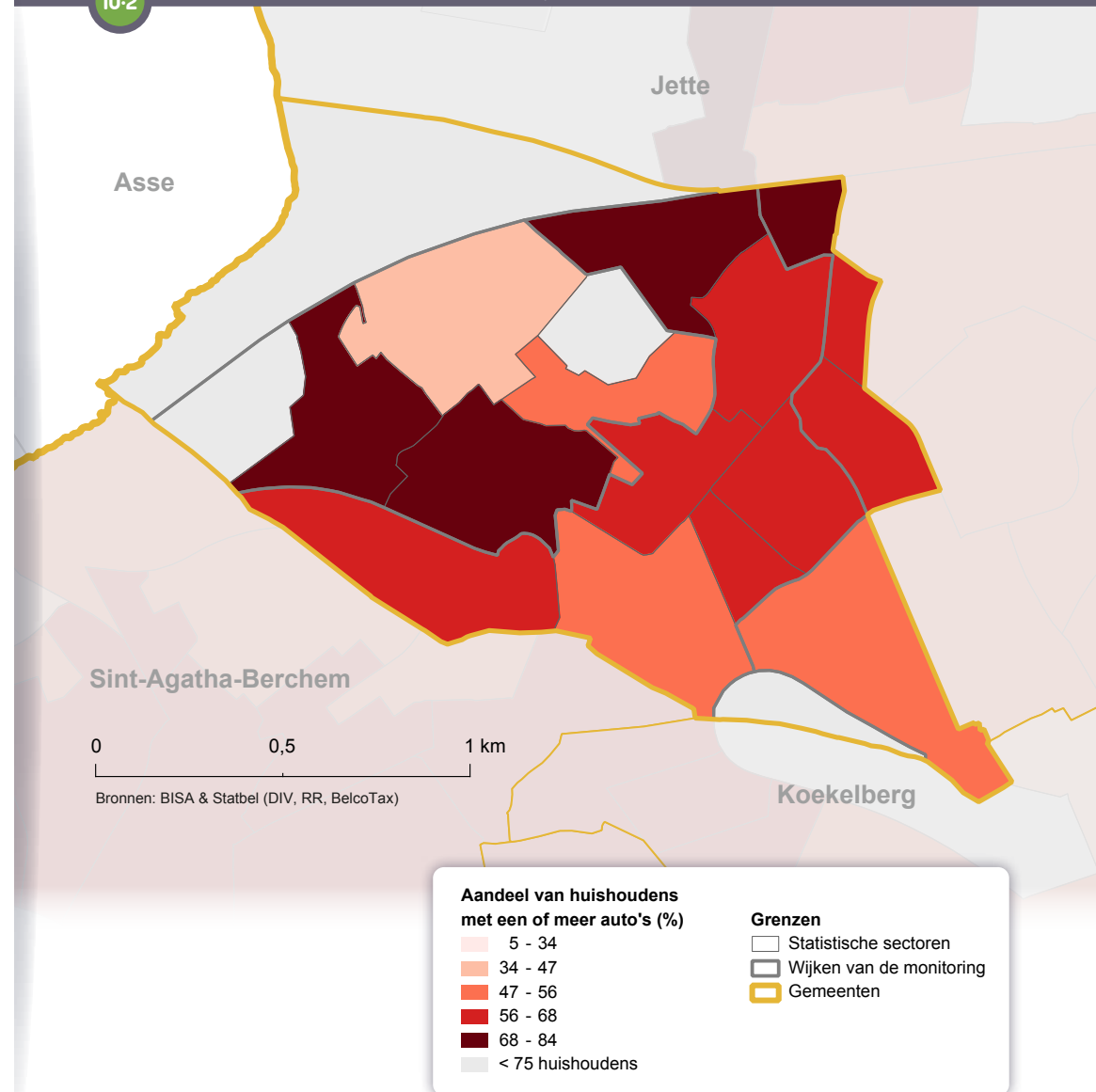
10-1 Autobezit van de huishoudens, 2019				
			Ganshoren	Brussels Gewest
Aandeel van huishoudens met:	0 auto's	%	43,3	52,3
	1 auto	%	46,0	37,7
	2 auto's of meer	%	10,6	10,0
Auto's per huishouden		graad	0,7	0,6
Aandeel huishoudens met een bedrijfswagen		%	6,2	7,7

Bronnen: Statbel, berekeningen BISA

41 Zie BISA (2019).

10-2

Aandeel huishoudens met een auto per statistische sector, Ganshoren, 2019

Het aandeel van de niet-gemotoriseerde huishoudens varieert ook binnen de gemeente **10-2**. In de **statistische sector** Villa's van Ganshoren (een sector met veel sociale woningen) bijvoorbeeld, heeft slechts minder dan de helft van de huishoudens een auto, terwijl in de meer welvarende sectoren van de gemeente, zoals Albertpark of Keurendreef, meer dan twee derde van de huishoudens gemotoriseerd is. Op gemeentelijk niveau is er dus een relatie tussen de motoriseringsgraad en het inkomensniveau⁴².

Het aandeel huishoudens met een bedrijfswagen is kleiner in Ganshoren dan in het Gewest (6 % tegenover 8 %) **10-1**. Dit aandeel is het kleinst in Sint-Joost-ten-Node (2,6 %) en het hoogst in Sint-Pieters-Woluwe (16 %).

Het kleinere aandeel huishoudens met een bedrijfswagen in Ganshoren ten opzichte van de gewestelijke situatie wordt voornamelijk verklaard door de kenmerken van de jobs die de inwoners van Ganshoren hebben⁴³. In België neemt de waarschijnlijkheid om over een bedrijfswagen te beschikken toe met het salarisniveau van de werknemer en 64 % van de bestbetaalde werknemers (bovenste deciel) heeft een bedrijfswagen, wat veel minder het geval is voor de lager betaalde werknemers (May *et al.*, 2019). Ter herinnering: de inwoners van Ganshoren zijn ondervertegenwoordigd in activiteitssectoren die over het algemeen hoger geschoolde en dus potentieel beter betaalde werknemers tewerkstellen.

Deelauto's

De eerste Cambio-wagens werden in 2003 in gebruik genomen. In het algemeen is het aanbod van Cambio (gemeten aan het aantal standplaatsen) tot 2017 aanzienlijk gestegen en sindsdien relatief stabiel gebleven (Parking.Brussels 2020). Het aanbod is ongelijk verdeeld over het Gewest en is geconcentreerd in het centrum en in de gemeenten van de **eerste kroon**, vooral in het oosten.

Het aanbod is beperkter in Ganshoren dan op gewestelijk niveau. In 2021 telt men 9 standplaatsen, één per 2.799 inwoners, tegenover één per 1.886 inwoners voor het Gewest als geheel. In Elsene, de best voorziene gemeente, is er één standplaats per 1.094 inwoners, tegenover één per 7.172 inwoners in Anderlecht, de slechtst uitgeruste gemeente **10-3**.

In de gemeente worden de Cambio-deelauto's evenwel zowat evenveel gebruikt als in het Gewest als geheel. In de loop van 2021 wordt elke deelauto gemiddeld 426 keer gereserveerd in Ganshoren, tegenover gemiddeld 439 keer in het Gewest.

		10-3 Vraag en aanbod van Cambio-deelauto's, 2021			
		Ganshoren	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Elsene (min. in termen van inwoners/standpl.)	Anderlecht (max. in termen van inwoners/standpl.)
Aanbod / Standplaatsen	Standplaatsen	9	647	80	17
	Inwoners per standplaats	2.799	1.886	1.094	7.172
Vraag / Reserveringen	Reserveringen	3.837	284.252	27.350	7.502
	Reserveringen per standplaats	426	439	342	441
Bron: parking.brussels					

42 Op gewestelijk niveau is dit verband niet in alle sectoren even sterk. Sommige van de meer centraal gelegen sectoren hebben een lager autobezit dan verwacht op basis van het inkomensniveau van hun inwoners.

43 De 10 % bestbetaalde loontrekkenden.

10.2. MILIEU

Luchtverontreiniging

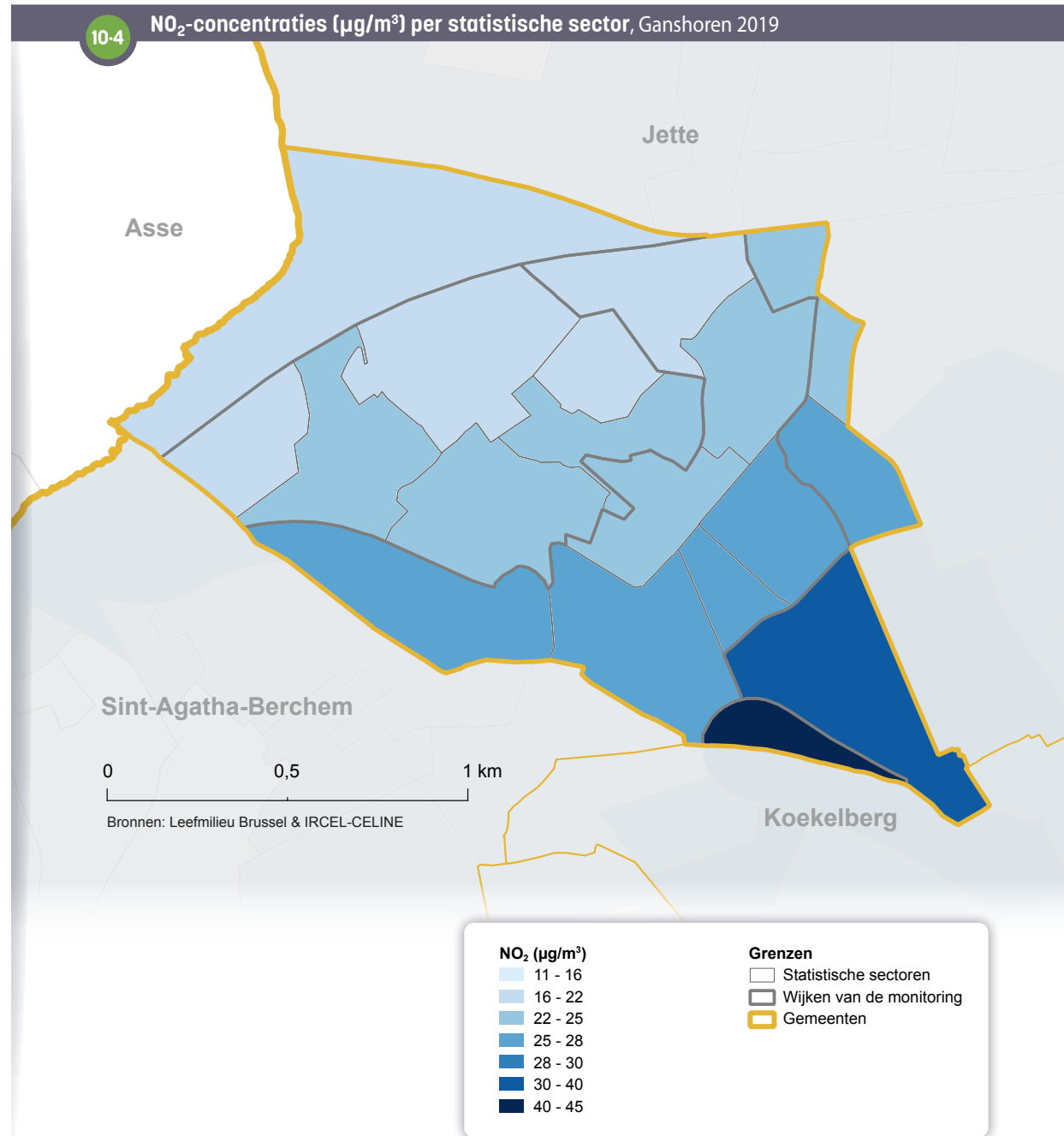
Stikstofdioxide (NO₂) is een gas dat schadelijk is voor de menselijke gezondheid. In het Brussels Gewest is naar schatting ongeveer 4,71 % van de sterfte toe te schrijven aan NO₂-vervuiling, d.w.z. bijna 400 overlijdens per jaar (Andrieu *et al.*, 2020). De belangrijkste bronnen van de verontreiniging van de buitenlucht (alle verontreinigende stoffen samen) zijn wegverkeer, verwarming van gebouwen, energieproductie en afvalverbranding. Specifiek voor NO₂ wordt geschat dat 44 % van de concentraties in het Brussels Gewest verband houdt met het wegverkeer en dat 45 % te wijten is aan een bijdrage van buiten het Gewest⁴⁴.

In het Brussels Gewest (2021) liggen de gemiddelde jaarlijkse NO₂-concentraties die in de verschillende meetstations voor de luchtkwaliteit worden geregistreerd, onder de richtwaarden van de EU (40 µg/m³), maar systematisch boven de drempel die sinds 2021 door de WGO wordt aanbevolen (10 µg/m³)⁴⁵.

De NO₂-concentraties zijn ongelijk verdeeld in het Brussels Gewest: sommige sectoren zijn tot vier keer meer vervuild dan andere (Andrieu *et al.*, 2020). De geschatte waarden voor Ganshoren onder het gewestelijke gemiddelde. De hoogste waarden worden geschat in de buurt van de Keizer Karellaan, in het verlengde van de snelweg en achter het Basiliepark, waar de Wereldtentoonstellingslaan samenkomt met de Landsroemlaan **10-4**.

44 Leefmilieu Brussel, 2022. Luchtkwaliteit: concentratie van stikstofdioxide (NO₂) in de omgevingslucht in Brussel. Stand van zaken. Online: <https://leefmilieu.brussels/burgers/tools-en-data/het-milieu-stand-van-zaken/kwaliteit-van-de-buitenlucht-stand-van-zaken#luchtkwaliteit-concentratie-van-stikstofdioxide-no2> Geraadpleegd op 12-12-2022.

45 Idem

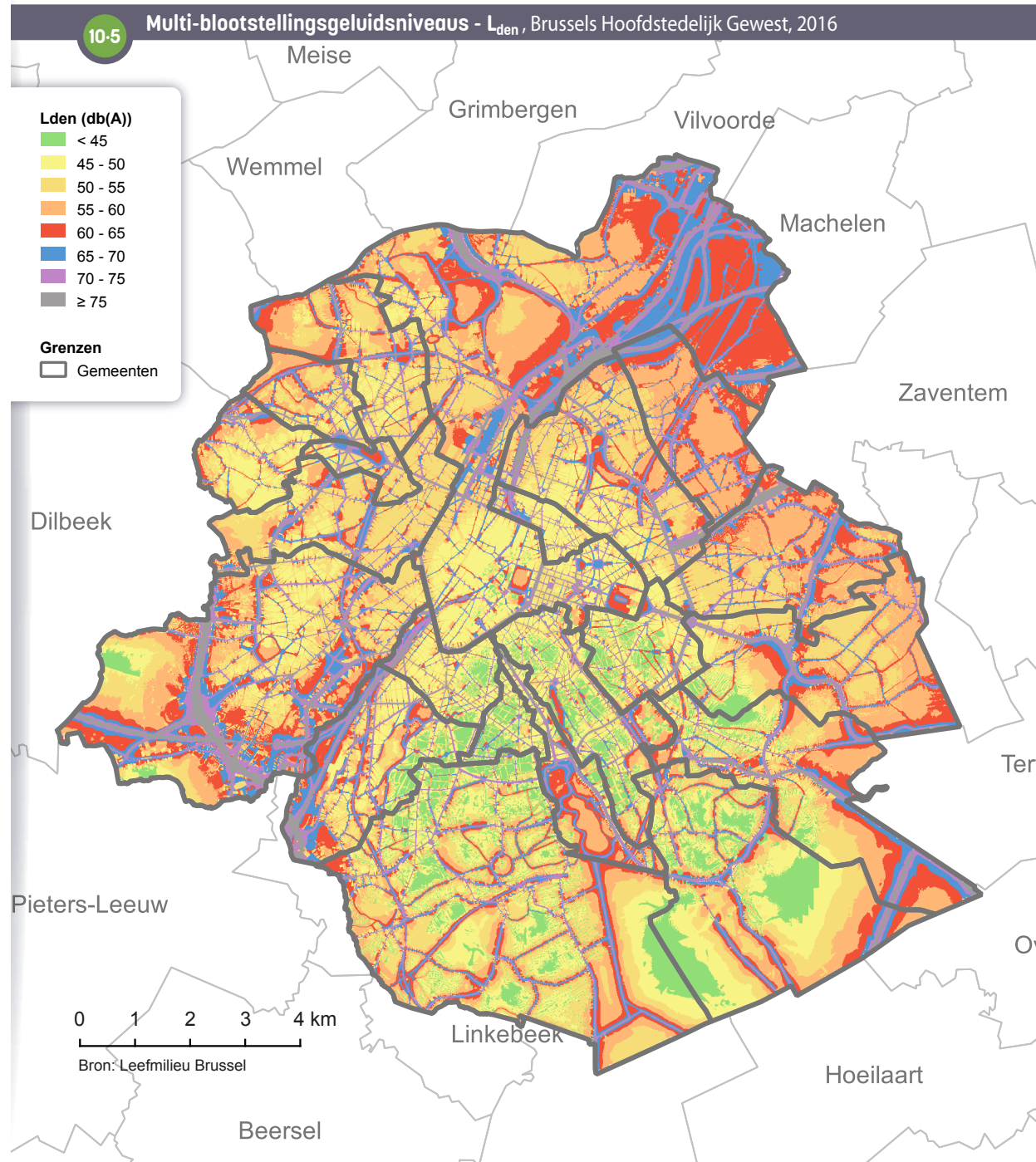

Geluidshinder

Geluidshinder heeft talrijke effecten: er zijn auditieve effecten (gehoorverlies, oorsuizen enz.) en niet-auditieve effecten (slaapstoornissen, hart- en vaatziekten, laag geboortegewicht en vroeggeboorte, cognitieve stoornissen bij kinderen, impact op de mentale gezondheid enz.). Men schat dat "het omgevingslawaai van het wegvervoer alleen al in het Brussels Gewest verantwoordelijk is voor het verlies van meer dan 10.103 gezonde levensjaren per jaar" (Andrieu et al., 2020).

In het Brusselse Gewest wordt ongeveer 70 % van de bevolking blootgesteld aan gemiddelde geluidsniveaus van het wegverkeer die de richtwaarden van de WGO (53 decibel - dB) overschrijden (idem).

De kaart van de geluidsniveaus **10-5** is samengesteld rekening houdend met de combinatie van het geluid van verschillende transportmodi (weg, lucht en spoor). Het betreft de gemiddelde toestand over 24 uur. In Ganshoren liggen de geschatte waarden dicht bij het gewestelijke gemiddelde. De weginfrastructuren verklaren de verdeling van de geschatte geluidshinder. De gebieden die het meest getroffen kunnen worden, zijn de gebieden die grenzen aan of doorkruist worden door grote wegen (de Landsroemlaan, de Wereldtentoonstellingslaan, de Van Overbekelaan enz.).

Groene ruimten

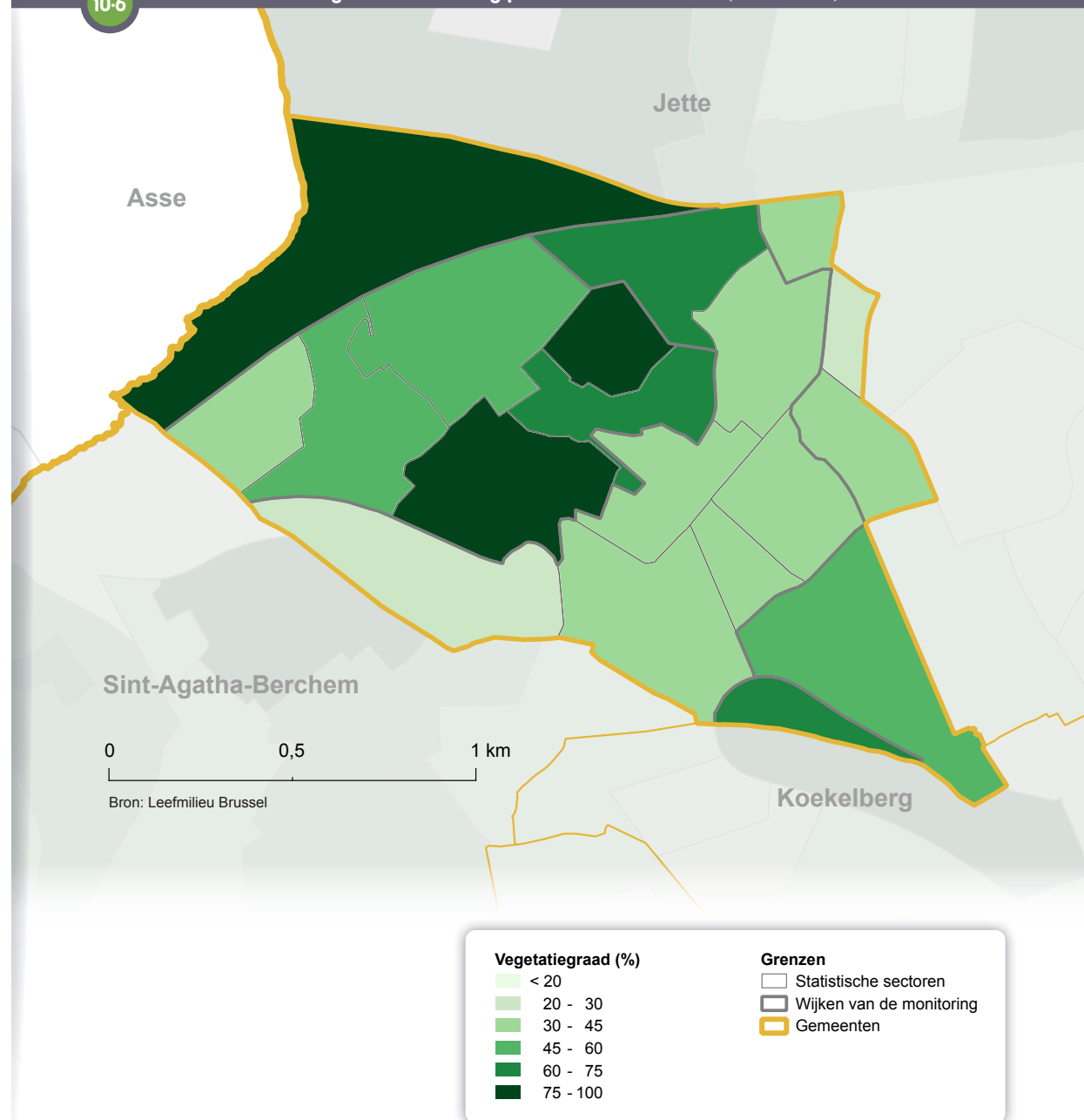
Naast hun rol in het behoud van fauna en flora zijn groene ruimten ook elementen die de levenskwaliteit en de gezondheid ten goede komen. De aanwezigheid van groene ruimten wordt in verband gebracht met een beter humeur, een beter concentratievermogen en minder stress. Minder rechtstreeks helpt de aanwezigheid van groene ruimten ook om lichaamsbeweging aan te moedigen, de luchtkwaliteit te verbeteren, de blootstelling aan lawaai en hitte te verminderen en daardoor het risico op het ontwikkelen van bepaalde ziekten te verlagen (Andrieu *et al.*, 2020). Naast deze effecten op de gezondheid zijn groene ruimten ook ontmoetingsplaatsen die de sociale cohesie kunnen verbeteren.

Wat de aanwezigheid van groen betreft, lijkt de situatie van Ganshoren vergelijkbaar met die van het Gewest in zijn geheel (dat het Zoniënwoud omvat). Er is echter een beetje minder boombedekking in Ganshoren. In de gemeente bedraagt het aandeel van de vegetatiebedekking 55 % van de totale oppervlakte (tegenover 52 % voor het Gewest als geheel) en dat van de boombedekking 28 % (tegenover 33 % voor het Gewest als geheel) ¹⁰⁻⁷.

De kaart met het aandeel van de vegetatiebedekking per **statistische sector** ¹⁰⁻⁶ toont de aanwezigheid van meerdere groene ruimten. In het noordwesten van de gemeente liggen de moerassen van Ganshoren, een vochtig gebied in de Molenbeekvallei, een Natura 2000-gebied. In het centrum van de gemeente ligt ook een bosrijk gebied naast het Koninklijk Atheneum van Ganshoren en de voormalige begraafplaats van Ganshoren, evenals het park van het kasteel De Rivieren, dat niet vrij toegankelijk is voor het publiek.

10-6

Aandeel van de vegetatiebedekking per statistische sector, Ganshoren, 2020

Waar 16 % van het grondgebied van de gemeente wordt beschouwd als groene ruimten en recreatiegebieden die toegankelijk zijn voor het publiek (tegenover 19 % voor het Gewest als geheel), wordt de aanwezigheid van dergelijke gebieden slechts voor 1 % van het grondgebied als ontoereikend beschouwd. Toch is het aantal m² groen per inwoner (16 m²) lager in de gemeente dan op gewestelijk niveau (25 m²) **10-7**.

10-7 Kenmerken van de groene ruimten			
	Referentie-jaar	Ganshoren	Brussels Gewest
Oppervlakte van de vegetatiebedekking (km ²)	2020	1,3	85,0
Oppervlakte van de boombedekking (km ²)		0,7	53,6
Aandeel van het grondgebied met vegetatiebedekking (%)		55	52
Aandeel van het grondgebied met boombedekking (%)		28	33
Oppervlakte van voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (km ²)	2021	0,4	30,2
Oppervlakte van het grondgebied waar er een gebrek is aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (km ²)		0,0	43,7
Aandeel van het grondgebied met voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (%)		16	19
Aandeel van het grondgebied waar er een gebrek is aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (%)		1	27
Dichtheid van voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten per inwoner (m ² /inw)		16	25

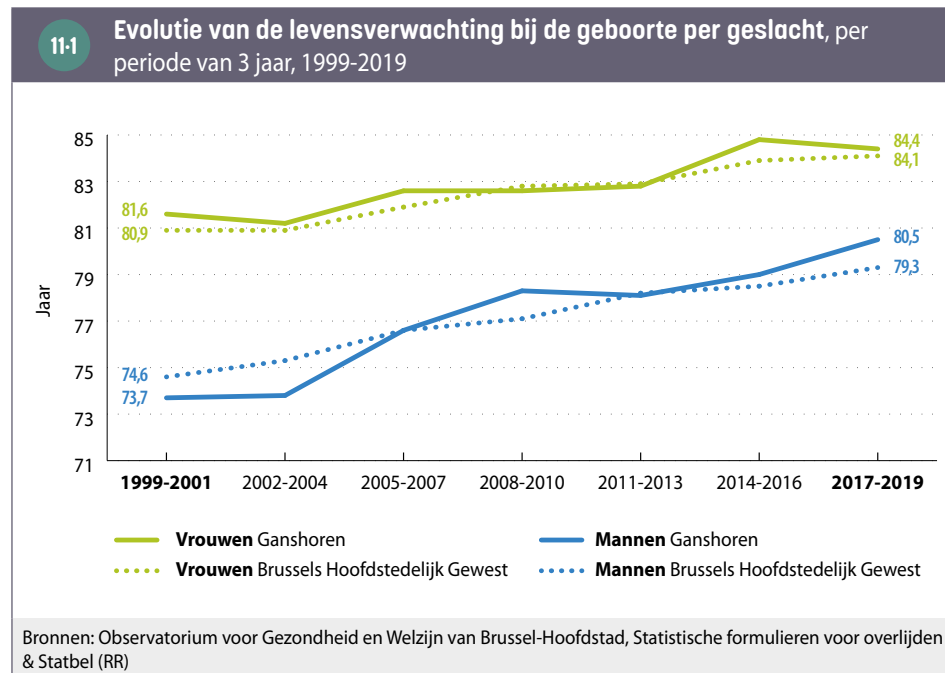
Bronnen: Leefmilieu Brussel, Statbel; berekeningen Leefmilieu Brussel & BISA

11. GEZONDHEID

11.1. LEVENSV ERWACHTING EN MORTALITEIT

Levensverwachting

De **levensverwachting** bij de geboorte ligt in Ganshoren bij de mannen lichtjes hoger dan in het Brussels Gewest in de periode 2017-2019. Bij de vrouwen loopt ze nagenoeg gelijk met deze in het gewest. De levensverwachting bij de geboorte, berekend over de periode 2017-2019, bedraagt 84,4 jaar voor vrouwen en 80,5 jaar voor mannen in Ganshoren, tegenover respectievelijk 84,1 jaar en 79,3 jaar in het Gewest **11-1**. Tussen 1999 en 2019 steeg de levensverwachting bij geboorte sneller voor mannen dan voor vrouwen, zowel in Ganshoren als in het Brussels Gewest.

Over de hele periode bekeken was de levensverwachting in Ganshoren over het algemeen gelijk aan die van het Gewest. De levensverwachting is gelinkt aan de socio-economische situatie van de inwoners van de gemeente. Enerzijds spelen levensomstandigheden (huisvesting, werksituatie, toegang tot gezonde voeding, armoedestress, ...) mee en ook de toegang tot gezondheidszorgen⁴⁶.

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Ganshoren bedraagt het vroegtijdig sterftcijfer (voor 75 jaar), gestandaardiseerd voor leeftijd, 496 per 100.000 mannen en 304 per 100.000 vrouwen voor de periode 2010-2019 **11-2**. Deze cijfers zijn lichtjes hoger dan in het Brussels Gewest (488 per 100.000 mannen en 272 per 100.000 vrouwen).

Het vroegtijdig sterftcijfer is wel aanzienlijk gedaald in vergelijking met het voorgaande decennium, zowel voor mannen als voor vrouwen. In de periode tussen 2000 en 2009 bedroeg het vroegtijdig sterftcijfer in Ganshoren 619 op 100.000 mannen en 371 op 100.000 vrouwen in die periode.

Tabel **11-2** geeft een overzicht van de belangrijkste oorzaken van vroegtijdige sterfte. In Ganshoren zijn de drie belangrijkste oorzaken voor mannen, kanker aan het ademhalingsstelsel (strottenhoofd, luchtpijp, longen of bronchiën), **ischemische hartziekten** en chronische aandoeningen van de onderste luchtwegen. Voor vrouwen is dit kanker aan het ademhalingsstelsel, borstkanker en ischemische cardiopathie. De belangrijkste doodsoorzaken zouden anders zijn indien men personen van 75 jaar of ouder ook in beschouwing neemt. Longontstekingen, dementie en Alzheimer zijn bijvoorbeeld belangrijke doodsoorzaken bij de oudere inwoners van het Brussels Gewest.

⁴⁶ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019).

11-2

Vroegtijdige sterftcijfers (<75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, 2010-2019

	MANNEN			VROUWEN		
	Aantal sterfgevallen Ganshoren	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Ganshoren (/100.000)	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Brussel Gewest (/100.000)	Aantal sterfgevallen Ganshoren	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Ganshoren (/100.000)	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Brussel Gewest (/100.000)
Alle doodsoorzaken	388	496,4	487,8	322	303,8	272,2
Kanker aan strottenhoofd, luchtpijp, longen en bronchiën	50	63,9	55,8	40	39,2	25,3
Ischemische hartziekten	30	39,5	43,0	18	16,2	13,0
Chronische aandoeningen van de onderste luchtwegen (inclusief bronchitis, astma, emfyseem)	19	24,9	23,5	13	12,2	14,0
Zelfmoord (2)	14	17,2	16,3	13	12,7	7,6
Borstkanker	-	-	0,3	24	23,0	24,1
Kanker aan het lymfatisch, hematopoëtisch en aanverwant weefsel (bv. lymfomen, leukemieën, enz.)	<10	-	12,4	15	14,0	6,9
Chronische leveraandoeningen	10	13,3	16,8	14	14,1	7,6
Cerebrovasculaire aandoeningen	13	16,8	20,9	<10	-	11,4
Kanker van de dikke darm	10	12,9	10,8	<10	-	6,5

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden & Statbel (RR)

(1) Directe standaardisatie waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd.

(2) Het aantal sterfgevallen door zelfmoord kan onderschat worden: een aantal zelfdodingen wordt geregistreerd als gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze al dan niet opzettelijk is.

• Gerangschikt op basis van het totaal (mannen en vrouwen) aantal sterfgevallen per doodsoorzaak.

• Enkel de doodsoorzaken die minstens 10 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 10 gevallen zijn, worden de gestandaardiseerde sterftcijfers niet weergegeven.

Mortinaliteit en infantiele sterfte

Voor de vijfjarige periode van 2015 tot 2019 verschilt de **mortinaliteit** en de **infantiele sterfte** in Ganshoren weinig van deze in het Gewest **11-3**.

11-3

Mortinaliteit en infantiele sterfte, 2015-2019

	Ganshoren (1)		Brussels Gewest (2)
	Totaal aantal sterfgevallen	Per 1.000	Per 1.000
Mortinaliteit (op het aantal levend- en doodgeborenen)	9	4,9	6,2
Infantiele sterfte (op het aantal levendgeborenen)	9	4,9	3,5

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, [Statistische formulieren voor geboorten en overlijden](#)

(1)/(2) Het betreft de geboorten waarbij de gebruikelijke verblijfplaats van de moeder in (1) Ganshoren / (2) het Brussels Gewest is.

11.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Op basis van administratieve gegevens en terugbetalingsgegevens van zorg- en medicatiegebruik van het Intermutualistisch Agentschap (IMA)⁴⁷ kunnen we de prevalentie van een aantal aandoeningen en het (preventief) zorggebruik (zie deel 11.3) inschatten. Het is belangrijk om te onthouden dat deze gegevens beschikbaar zijn voor iedereen die recht heeft op en in orde is met de verplichte ziekteverzekering in België (hierna “rechthebbenden”), en dit dus niet de volledige officiële bevolking in het rijksregister betreft⁴⁸. Bovendien wordt een aandoening enkel geïdentificeerd indien mensen naar de dokter gaan voor een diagnose en/of de nodige medicatie (kunnen) kopen, wat kan leiden tot een onderschatting van bepaalde aandoeningen (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2019).

Chronische ziekten

In Ganshoren wordt geschat dat 6,9 % van de rechthebbenden diabetes heeft, 1,3 % een hartaandoening en 7,6 % van de rechthebbenden die 50-plus zijn, een chronisch obstructief longlijden (COPD) (ongestandaardiseerde prevalentie). Na [standaardisatie](#) voor leeftijd zien we dat deze chronische ziekten ongeveer even vaak voorkomen in Ganshoren in vergelijking met het ganse Gewest **11-4**.

De prevalentie van een aantal chronische ziekten, 2020			
11-4	Ongestandaardiseerd cijfer Ganshoren (per 100.000)	Gestandaardiseerd (1) cijfer Ganshoren (per 100.000)	Gestandaardiseerd (1) cijfer Brussels Gewest (per 100.000)
Diabetes (2)	6.900,0	7.839,1	7.777,1
Hartaandoeningen (3)	1.316,3	1.332,0	1.244,6
Chronisch obstructief longlijden (COPD) bij 50-plussers (4)	7.631,6	8.537,6	9.258,4

Bron: IMA

(1) Directe [standaardisatie](#) voor leeftijd waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd.

(2) We bekijken hier de terugbetaalde medicatie voor diabetes. Diabetes kan ook optreden tijdens de zwangerschap. Aangezien het hier om een tijdelijk fenomeen gaat, en dus niet om een chronische aandoening, wordt zwangerschapsdiabetes hier buiten beschouwing gelaten. Belangrijk is om in het achterhoofd te houden dat diabetes vaak niet wordt gediagnosticeerd (Van der Heyden *et al.*, 2019). Voor de methodologische details m.b.t. de indicator, zie Avalosse *et al.* (2019).

(3) We bekijken hier een groep medicijnen die typisch worden gebruikt voor hartdecompensatie, angina pectoris en haritmestoeornissen. Dit komt niet overeen met alle cardiovasculaire ziekten, maar het gebruik van deze medicatie is een goede indicator voor een hartaandoening (zie Avalosse *et al.*, 2019).

(4) We bekijken hier specifiek de medicijnen voor de behandeling van chronisch obstructief longlijden (COPD) (zie Avalosse *et al.*, 2019). Chronisch obstructief longlijden (COPD) is een ernstige en veel voorkomende longziekte, waarbij er een progressieve obstructie van de luchtwegen plaatsvindt. (Bij deze indicator worden al de prevalenties uitgedrukt per 100.000 rechthebbenden van de ziekteverzekering van 50 jaar en ouder).

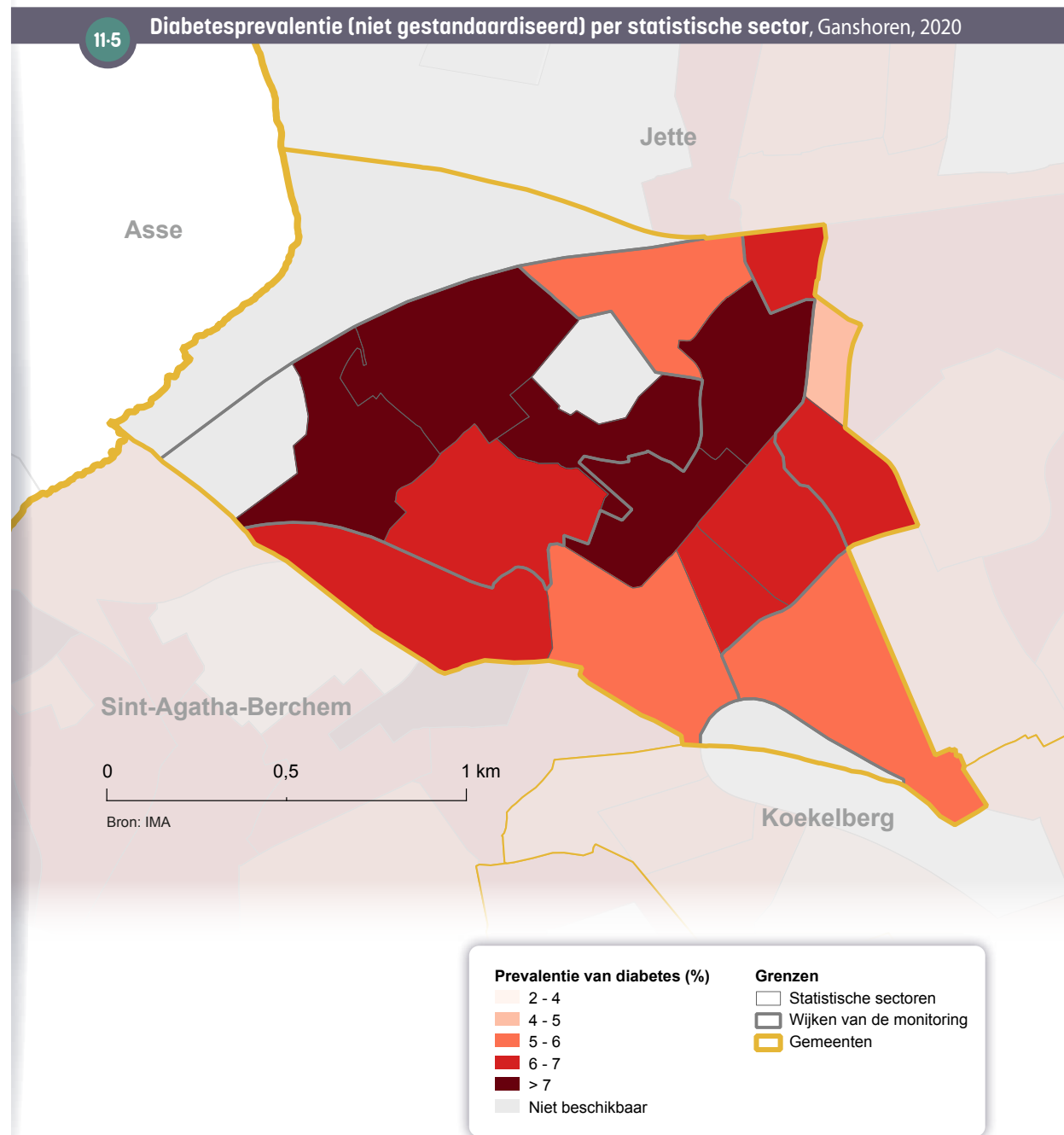
⁴⁷ Het IMA brengt de informatie bijeen van alle terugbetalingen van zorg door de zeven ziekenfondsen in België.

⁴⁸ In het Brussels Gewest komt de populatie rechthebbenden op de verplichte ziekteverzekering, voor 91,6 % overeen met de populatie op basis van het Rijksregister. Dit is minder dan voor het ganse land (98 %) (Atlas IMA, 2021). Het verschil tussen beide gegevensbronnen heeft onder meer te maken met de referentieperiode die wordt gebruikt, het aandeel internationale werknemers met een private verzekering, het aandeel vreemdelingen en het aandeel personen dat niet in orde is met de verplichte ziekteverzekering. Voor meer details zie <https://atlas.ima-aim.be/databanken/?rw=1&lang=nl>. Ook personen die niet tot de officiële bevolking worden gerekend vallen buiten de analyses, aangezien ze niet aangesloten zijn bij de verplichte ziekteverzekering (studenten die niet in een van de Brusselse gemeenten gedomicilieerd zijn, asielzoekers, vreemdelingen in een onregelmatige verblijfssituatie, diplomaten en hun gezinsleden, enz.).

De prevalentie van diabetes is overal in Ganshoren relatief hoog, behalve in de Toussaint sector waar de prevalentie eerder tegen het gemiddelde van het Gewest aanleunt. Diabetes komt meer voor in buurten met veel sociale woningen (bijvoorbeeld de villa's van Ganshoren) en/of buurten waar de bevolking gemiddeld ouder is (noordwesten van de gemeente)

11-5

Overigens heeft 11,2% van de rechthebbenden in Ganshoren een statuut van een chronische aandoening bij de verplichte ziekteverzekering⁴⁹. Na standaardisatie voor leeftijd, ligt dit aandeel in Ganshoren (11,9%) ongeveer even hoog dan in het Gewest (11,2%). Echter, dit cijfer wordt niet alleen bepaald door de prevalentie van chronische ziekten, maar eveneens door de hoogte van de hiermee samenhangende kosten en door de mogelijkheden die mensen hebben om dit statuut te bekomen⁵⁰.

49 Voor meer info over het "statuut chronisch aandoening", zie de website van het RIZIV: www.riziv.fgov.be.

50 Het verkrijgen van het "statuut chronisch aandoening" is verbonden aan allerlei voorwaarden. Zo moeten er bijvoorbeeld gedurende 2 jaar elk trimester genoeg terugbetalingen zijn geweest om in aanmerking te komen voor het statuut. Volgens een studie van het IMA (Rygaert *et al.*, 2021), geeft de indicator ons enkel een beeld over "het aantal personen met hoge en langdurige uitgaven". Er bestaan verder nog allerlei administratieve en andere drempels bij het opnemen van bepaalde rechten, zoals ook bij dit statuut het geval zou kunnen zijn (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2017). Het is dus erg waarschijnlijk dat dit statuut het aantal chronisch zieken onderschat (zowel deze met hoge als lage gezondheidsuitgaven).

Kankerincidentie

Longkanker, colorectale kanker, borstkanker (bij vrouwen) en prostaatcancer (bij mannen) zijn, exclusief niet-melanoom huidkanker, de vaakst voorkomende kankers in Ganshoren, net als in het Brussels Gewest [11-6](#). In vergelijking met het Gewest, ligt de [gestandaardiseerde incidentie](#) van prostaatcancer bij mannen en borstkanker bij vrouwen in Ganshoren lichtjes hoger voor de periode 2016-2019.

Ook niet-melanoom huidkankers komen veel voor. In Ganshoren wordt geschat dat deze voorkomen bij 68 op de 100.000 mannen en bij 52 op de 100.000 vrouwen. Bij vrouwen in Ganshoren komt dit type kankers met eenzelfde frequentie (bruto [incidentie](#)) als longkanker voor⁵¹.

11-6 Bruto en gestandaardiseerde incidentiecijfers voor longkanker, colorectale kanker, prostaatcancer (bij mannen) en borstkanker (bij vrouwen) (1), per geslacht, 2016-2019			
	Bruto incidentiecijfer Ganshoren (per 100.000)	Gestandaardiseerd (2) incidentiecijfer Ganshoren (per 100.000)	Gestandaardiseerd (2) incidentiecijfer Gewest (per 100.000)
Mannen			
Prostaat	136,8	185,8	165,5
Longen-bronchiën	85,5	112,1	106,6
Colorectaal	76,9	99,9	86,5
Vrouwen			
Borst	198,7	202,1	185,2
Colorectaal	57,9	54,5	58,4
Longen-bronchiën	54,0	54,8	50,5

Bron: Stichting Kankerregister

(1) De top 3 van meest voorkomende kankers werd bepaald op regionaal niveau en dit op basis van het absoluut aantal gevallen. Hier worden de cijfers voor deze top-3 gepresenteerd voor Ganshoren. Niet-melanoom huidkankers worden buiten beschouwing gelaten aangezien de registratie van deze kankers, waarvan de grote meerderheid niet levensbedreigend is, niet volledig en niet goed geharmoniseerd is. Cijfers moeten dus voorzichtig worden geïnterpreteerd (Stichting Kankerregister, 2022).

(2) Directe standaardisatie voor leeftijd waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd. De Stichting Kankerregister heeft eveneens voor deze kankers de [gestandaardiseerde incidentieratio](#) (SIR-Standardised Incidence Ratio) en hun betrouwbaarheidsintervallen (95 %) berekend, alsook de betrouwbaarheidsintervallen van de gestandaardiseerde incidentiecijfers. Deze cijfers kunnen worden teruggevonden in de woordenlijst.

51 Zie nota 1 van Tabel 11-6.

11.3. PREVENTIE

Door preventieve gezondheidszorg kunnen bepaalde gezondheidsproblemen voorkomen of in een vroeg stadium behandeld worden, met een betere uitkomst tot gevolg.

Internationaal wordt aanbevolen om een systematische screening te organiseren voor darmkanker en, bij vrouwen, voor borst- en baarmoederhalskanker. Een georganiseerd screeningsprogramma voor borstkanker ("mammothest") voor vrouwen van 50 tot 69 jaar loopt in het Brussels Gewest sinds juni 2002. Een pilootproject voor de opsporing van dikkerdarmkanker bij personen tussen 50 en 74 jaar is gestart in het Brussels Gewest eind oktober 2018⁵². Voor baarmoederhalskanker is er evenwel in het Brussels Gewest geen georganiseerd opsporingsprogramma. De deelnamecijfers aan de verschillende kankerscreenings liggen in Ganshoren dicht bij de cijfers voor het ganse Gewest **11-7**. De deelname is echter laag in vergelijking met andere regio's of internationale doelstellingen.

Slechts 28 % van de inwoners van Ganshoren gaat preventief naar de tandarts (Gewest: 27 %). Dit is bijzonder laag aangezien het voor iedereen aangeraden wordt jaarlijks op controle te gaan. Iets meer dan de helft van de 65-plussers die thuis wonen werd gevaccineerd tegen de griep in 2020 in Ganshoren (58 %). Dit is iets meer dan gemiddeld voor het Gewest.

11-7 Kankerscreening, preventieve mondzorg en griepvaccinatie, 2018-2021		Ganshoren	Brussels Gewest
Opsporing van borstkanker (vrouwen 50-69 jaar)	Mammothest (periode 2018-2019)	10,4 %	10,4 %
	Mammothest en/of mammografie (periode 2018-2019)	52,4 %	51,0 %
Opsporing van darmkanker (50-74 jaar)	Colotest (2021) (1)	19,8 % (♂) - 17,0 % (♀)	17,4 % (♂) - 16,7 % (♀)
Opsporing van baarmoederhalskanker (vrouwen 25-64 jaar)	Uitstrijkje (periode 2017-2019)	44,7 %	44,9 %
Preventieve mondzorg	Minstens 2 preventieve contacten met de tandarts (periode 2018-2020) (2)	27,6 %	27,3 %
Griepvaccinatie (65-plussers thuiswonend)	2020 (3)	57,7 %	52,2 %

Bronnen: IMA, Bruprev, Statbel (RR) ; berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

(1) De dekkingsgraad van de screening naar colorectale kanker zou berekend moeten worden op een periode van 2 jaar, wat overeenkomt met de tijdspanne die nodig is om de volledige doelgroep uit te nodigen. Ze werd hier berekend op basis van een enkel jaar, het jaar 2021, gezien het project in een pilootfase gestart werd in 2018, en gezien de impact die de COVID-19-pandemie op het project heeft gehad.

(2) Aandeel rechthebbenden van de ziekteverzekering met minstens 2 preventieve contacten met de tandarts in 2 verschillende jaren binnen een periode van 3 kalenderjaren (jaar x, jaar x-1, jaar x-2).

(3) Aandeel rechthebbenden van de ziekteverzekering.

52 Op het moment van het schrijven, loopt het pilootproject nog tot eind 2023.

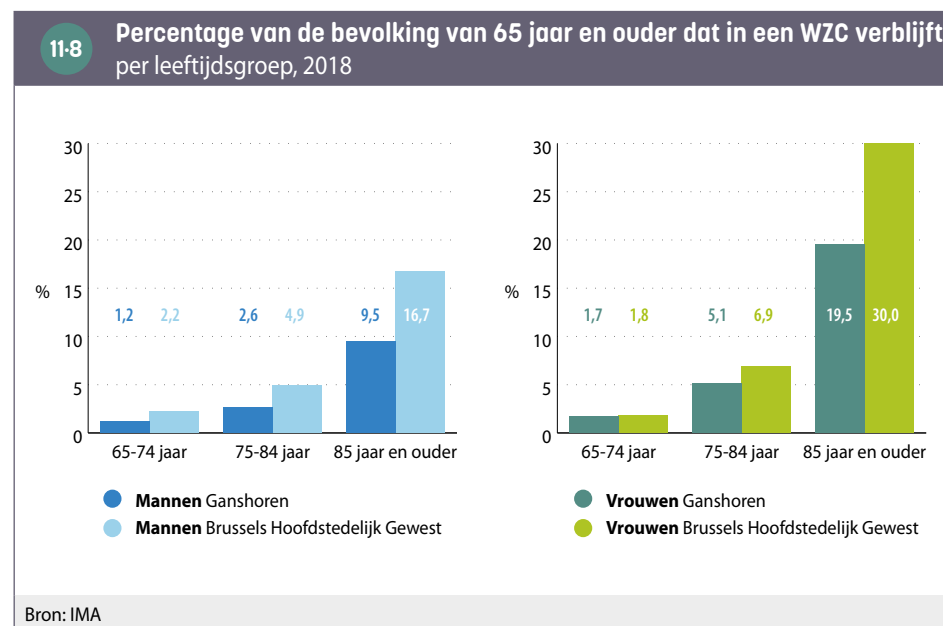
11.4. FOCUS OP DE OUDERE BEVOLKING

De bewoners van de woonzorgcentra

Op 1 januari 2022 telt Ganshoren 2 woonzorgcentra (WZC) op haar grondgebied, goed voor een totaal van 190 bedden (waarvan 55 RVT-bedden⁵³ voor zwaar zorgafhankelijke ouderen) (Iriscare, 2022). Dit betekent dat op dat moment in theorie 4,6 % van de inwoners van Ganshoren ouder dan 65 jaar een plaats zou kunnen vinden in een woonzorgcentrum in de eigen gemeente. Dit percentage is een stuk lager dan het gemiddelde van de 19 Brusselse gemeenten (8,6 %).

In 2018 verbleven 231 inwoners van Ganshoren van 65 jaar en ouder (184 vrouwen en 47 mannen) in een WZC, wat neerkomt op 5,3 % van deze leeftijdsgroep⁵⁴. Voor het hele Gewest is dit 7,7 %. Een groter deel van de vrouwelijke inwoners van Ganshoren gaat wonen in een WZC (6,8 % van alle vrouwelijke 65-plussers) in vergelijking met mannen (2,9 %). Voor het ganse Gewest is dit respectievelijk 9,5 % van alle vrouwelijke, en 5 % van de mannelijke 65-plussers.

Figuur 11-8 geeft een meer gedetailleerd beeld van de leeftijdsverdeling van de WZC-bewoners uit Ganshoren in 2018. Daaruit blijkt dat de relatieve ondervertegenwoordiging ten opzichte van het Gewest zich bij beide geslachten voor alle leeftijdscategorieën voordoet. De vrouwen van 65 tot 74 jaar vormen hierop de enige uitzondering. In die groep is het percentage WZC-bewoners in Ganshoren gelijk aan het gewestelijke.

Het percentage WZC-bewoners uit Ganshoren dat recht heeft op een Verhoogde Tegemoetkoming (VT) bedraagt 53 % in 2018. In de totale bevolking van Ganshoren van 65 jaar en ouder is dat 30 %, wat betekent dat de rechthebbenden op een VT sterk oververtegenwoordigd zijn in de WZC. Voor het ganse Gewest zijn deze percentages respectievelijk 42 % en 33 %. Deze oververtegenwoordiging is in Ganshoren dus nog een heel stuk groter dan in het gewest.

53 De meeste WZC zijn erkend als Rust- en Verzorgingstehuis (RVT). Ze krijgen een hogere subsidie voor zwaar zorgbehoevende ouderen (RVT-bedden).

54 Het betreft hier personen die in Ganshoren gedomicilieerd zijn en in een rusthuis verblijven dat zich al dan niet op het grondgebied van de gemeente bevindt. Het gaat dus niet om het aantal bewoners van de rusthuizen op het grondgebied van Ganshoren, aangezien daar ook bewoners tussen zitten met een domicilie buiten Ganshoren. Hierbij dient nog vermeld dat de grote meerderheid van de WZC-bewoners gedomicilieerd zijn in het WZC.

GLOSSARIUM

Activiteitsgraad: De activiteitsgraad is het percentage van de beroepsbevolking in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Administratieve en ondersteunende diensten (N): deze activiteitensector omvat administratieve diensten ten behoeve van kantoren en andere bedrijfsondersteunende activiteiten; diensten in verband met gebouwen, met name het schoonmaken van gebouwen; activiteiten met betrekking tot tewerkstelling, met name door uitzendbureaus, verhuuractiviteiten en onderzoeks- en beveiligingsactiviteiten. Voor meer informatie: <https://data.be/nl/nace>

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de [wijken](#) in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoeddrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60% van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2021 (inkomens 2020) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1.287 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 2.059 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2.703 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risicolopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn (niet-werkende werkzoekenden).

DASPA: het 'Dispositif d'Accueil et de Scolarisation des élèves Primo-Arrivants et Assimilés' is een onderwijsstructuur die binnen een school wordt opgezet. Het doel is de opvang, scholing en integratie van nieuwkomersleerlingen en gelijkgestelden in het reguliere onderwijs van het onderwijssysteem van de Franse Gemeenschap, vanaf het derde jaar van het kleuteronderwijs. Een DASPA is een tussenfase van maximaal 2 jaar waarin de leerling intensief Frans leert. Voor meer informatie: www.enseignement.be

Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO): Het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) is een systeem van leren en werken. In de praktijk besteden studenten 2 dagen per week les en 3 dagen in het bedrijf. Dit onderwijs wordt gegeven in een instelling genaamd CEFA (Centre d'Education et de Formation en Alternance), in de Franse Gemeenschap, of een CDO (Centrum voor Deeltijds Onderwijs), in de Vlaamse Gemeenschap.

Dekkingsgraad van de kinderopvang: aantal kinderopvangplaatsen in de gemeente in verhouding tot het aantal kinderen jonger dan drie jaar dat in de gemeente woont.

Detailhandel en overige diensten (G(45 & 47), R, S, T): deze activiteitensector omvat de detailhandel, met inbegrip van de reparatie van auto's en motorfietsen, de kunst-, amusements- en recreatiesector, 'overige diensten', waartoe met name de activiteiten van ledenorganisaties behoren, alsmede de activiteiten van huishoudens die huishoudelijk personeel in dienst hebben en niet-gedifferentieerde activiteiten van huishoudens als producenten van goederen en diensten voor eigen gebruik. Voor meer informatie: <https://data.be/nl/nace>

Dringende medische hulp (DMH): deze hulp is een tegemoetkoming in dringende medische kosten (dokter, ziekenhuis, apotheek enz.) die door het OCMW wordt toegekend aan illegaal in België verblijvende mensen in het geval van gezondheidsproblemen.

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon [wijken](#) aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930. Later werden de wijken van de [tweede kroon](#) verstedelijkt.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op [leefloon](#) omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen, personen die tijdelijke bescherming genieten en andere personen met een buitenlandse nationaliteit die verblijfsrecht hebben maar niet zijn ingeschreven in het bevolkingsregister. De bedragen zijn identiek aan die van het leefloon. Voor meer informatie: <http://www.ocmw-info-cpas.be/>

EU-13: Alle landen die na 2003 tot de Europese Unie zijn toegetreden, namelijk: Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slowakije, Slovenië, Tsjechische Republiek.

EU-14 (zonder België): Alle landen die vóór 2004 tot de Europese Unie zijn toegetreden (en in 2022 nog steeds lid waren van de Europese Unie), met uitzondering van België, namelijk: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden.

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden dus niet mee opgenomen in de belastingstatistieken. Dit betekent dat verscheidene sociale uitkeringen (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten de fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gestandaardiseerde incidentieratio (SIR - "Standardised Incidence Ratio"): de verhouding van het totaal aantal gevallen in de gemeente in vergelijking met het "verwachte" aantal gevallen in de gemeente (verkregen door het de incidentie (in %) per leeftijdsgroep van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Deze indicator laat toe om in te schatten of de incidentie in een gemeente statistisch significant afwijkt van wat geobserveerd wordt voor het Gewest. Het verschil is statistisch significant als de waarde 100 zich niet in het 95 %-betrouwbaarheidsinterval bevindt, met een foutmarge van 5 %. Echter, een SIR waarde kleiner dan 200, zelfs indien het significant is, duidt slechts op een klein verschil (Stichting Kankerregister, 2022).

Gestandaardiseerde incidentieratio (SIR) en betrouwbaarheidsintervallen voor de incidenties van longkanker, colorectale kanker, prostaatcancer (mannen) en borstkanker (vrouwen), 2016-2019						
	Gestandaardiseerde incidentie (1) Ganshoren (per 100.000)	95 % betrouwbaarheidsinterval voor de gestandaardiseerde incidentie (1) Ganshoren	Gestandaardiseerde incidentie (1) Brussels Gewest (per 100.000)	95 % betrouwbaarheidsinterval voor de gestandaardiseerde incidentie (1) Brussels Gewest	SIR	95 % betrouwbaarheidsinterval voor SIR Ganshoren
Mannen						
Prostaat	185,8	[140,0 ; 231,5]	165,5	[158,7 ; 172,4]	112,1	[84,6 ; 139,6]
Longen en bronchiën	112,1	[76,9 ; 147,3]	106,6	[101,2 ; 111,9]	105,5	[72,8 ; 138,2]
Colorectaal	99,9	[66,9 ; 132,9]	86,5	[81,6 ; 91,3]	116,9	[78,7 ; 155,1]
Vrouwen						
Borst	202,1	[162,4 ; 241,9]	185,2	[179,2 ; 191,2]	110,8	[89,4 ; 132,2]
Colorectaal	54,5	[34,4 ; 74,6]	58,4	[55,0 ; 61,8]	92,9	[62,7 ; 132,8]
Longen en bronchiën	54,8	[34,1 ; 75,5]	50,5	[47,2 ; 53,7]	111,4	[74,1 ; 161,6]

Bron: Stichting Kankerregister, 2022

(1) Directe leeftijdsstandaardisering met behulp van de Europese referentiepopulatie van 2013.

Gini-coëfficiënt: de Gini-coëfficiënt is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. Hij is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), zonder de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doel groene ruimten te creëren, ze te verbinden door middel van met groen omzoomde straten, en rivieren te doen herleven in het belang van de inwoners en vanuit ecologisch standpunt. Het werd opgestart in 1996 en in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Incidentie: de incidentie is het aantal nieuwe gevallen van een ziekte die gediagnostiseerd worden gedurende een bepaalde periode op het aantal personen dat in aanmerking komt gedurende dezelfde periode (hier uitgedrukt als N/100.000).

Indicator van de ondernemingsdynamiek: Deze indicator, berekend door het BISA, meet de netto oprichtingsgraad van ondernemingen. De indicator wordt berekend als de verhouding tussen enerzijds de netto bedrijfsoprichtingen (het verschil tussen oprichtingen en stopzettingen) en anderzijds het gemiddelde aantal actieve ondernemingen in de beschouwde periode. De indicator wordt berekend op basis van de gegevens van Statbel over de demografische loop van de btw-plichtige ondernemingen.

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levend geboren kinderen voor de eerste verjaardag (van 0 tot 364 verstrekten dagen) per 1.000 levendgeborenen.

Ischemische hartziekte: IHD, ook wel coronaire hartziekte genoemd, verwijst naar hartproblemen die worden veroorzaakt door een vernauwing van de kransslagaders (atherosclerose), wat resulteert in een verminderde bloedstroom en zuurstoftoevoer (ischemie) naar de hartspier. De belangrijkste risicofactoren voor IHD zijn onder meer metabole factoren zoals hoge bloeddruk, risicofactor met hoog cholesterolgehalte, diabetes, en gedragsfactoren zoals tabaksgebruik, ongezonde voeding, alcoholmisbruik en gebrek aan lichaamsbeweging. Voor meer informatie: www.gezondbelgie.be/nl/

L_{den} : De indicator van het geluidsniveau L_{den} (Level day-evening-night) vertegenwoordigt het gemiddelde jaarlijkse geluidsniveau dat gedurende 24 u wordt waargenomen. L_{den} wordt op de volgende manier uitgedrukt:

$$L_{den} = 10 * \log \frac{1}{24} \left(12 * 10^{\frac{L_{day}}{10}} + 4 * 10^{\frac{L_{evening}+5}{10}} + 8 * 10^{\frac{L_{night}+10}{10}} \right)$$

De indicator verdeelt deze dag in drie perioden, weergegeven door hun overeenkomstige geluidsniveaus:

- De periode overdag L_{day} , van 7 tot 19 u.
- De periode 's avonds $L_{evening}$, van 19 tot 23 u.; er wordt een strafcorrectie van 5 decibel (dB) toegevoegd
- De periode 's nachts L_{night} , van 23 tot 7 u.; er wordt een strafcorrectie van 10 dB toegevoegd

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbaarheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd. Voor meer informatie: <http://www.ocmw-info-cpas.be/>

Levensverwachting: de levensverwachting bij de geboorte is het aantal jaren dat een kind geboren in een bepaald jaar, mag verwachten te leven indien hij of zij in de loop van zijn of haar leven dezelfde leeftijdsspecifieke sterfterisico's zou lopen als deze gemeten in dat welbepaalde jaar. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftcijfers van de bestudeerde periode.

Maatschappelijke zetel: vestiging van een bedrijf die zijn officiële wettelijke adres vormt.

Mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen:

- **Inkomen na belastingen:** het belastbaar inkomen na aftrek van de verschuldigde belasting. Het staat dichterbij dan het belastbaar inkomen bij de begrippen besteedbaar inkomen, levensstandaard en koopkracht.

- **Equivalent inkomen per inwoner:** elke inwoner krijgt een inkomen toegewezen dat identiek is aan dat van alle leden van zijn of haar huishouden. Dit inkomen wordt berekend door het totale inkomen van het huishouden te delen door zijn equivalente grootte. De equivalente grootte wordt verkregen met behulp van een equivalentieschaal die elk lid van het huishouden een ander gewicht geeft om rekening te houden met de schaalvoordelen van het samenwonen.

- **Mediaan inkomen:** dit is het inkomen in het midden van de verdeling wanneer mensen op basis van hun inkomen in oplopende volgorde worden gerangschikt. De mediaan is minder gevoelig voor extreme waarden dan het rekenkundig gemiddelde.

Voor meer informatie zie de methodologie op de website van het BISA: <https://bisa.brussels/themas/inkomens-en-uitgaven-van-de-huishoudens/fiscale-statistiek-van-de-inkomens>

Migratiesaldo van bedrijven: verschil tussen het aantal bedrijven (in de zin van de [maatschappelijke zetel](#)) dat zich in een gemeente komt vestigen en het aantal bedrijven dat de gemeente heeft verlaten in de loop van een geanalyseerde periode.

Modulair onderwijs: Modulair onderwijs is een onderwijsvorm waarbij het vak wordt opgedeeld in cursussen of modules die afzonderlijk kunnen worden gevolgd en waarvoor telkens een 'deelcertificaat' wordt uitgereikt. Wie alle modules van de opleiding met succes afrondt, ontvangt een diploma.

Mortinataliteit: mortinataliteit of foetale strefte betreft het aantal overlijdens voor of tijdens de bevalling wanneer er 22 zwangerschapsweken overschreden zijn of de foetus 500 gram of meer weegt, per 1.000 geboorten (levend- en doodgeborenen)

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid, ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

NO₂-concentratie: dit is de massa NO₂ (in microgram, µg) gemeten per volume-eenheid lucht (in kubieke meter, m³). Het is dus geen maatstaf voor lokale gasemissies, wel voor de lokale aanwezigheid van dit gas, ongeacht de herkomst ervan.

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

OKAN (Onthaalonderwijs voor anderstalige kinderen): opvangonderwijs voor anderstalige kinderen in het Nederlandstalig onderwijs. Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers is bedoeld voor leerlingen die niet de Belgische of Nederlandse nationaliteit hebben, die in België aankomen en die het Nederlands onvoldoende beheersen. Het onthaalonderwijs stelt deze leerlingen in staat om zo snel mogelijk Nederlands te leren. Voor meer informatie: www.onderwijsinbrussel.be

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVT): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alsook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen (leefloon, equivalent leefloon, IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Schoolbevolking: populatie van leerlingen die regelmatig op een school zijn ingeschreven. De schoolbevolking kan om een aantal redenen verschillen van de officiële bevolking op dezelfde leeftijden: kinderen zonder verblijfsvergunning kunnen ingeschreven zijn in een school, zelfs als ze niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister, sommige kinderen volgen thuisonderwijs, enz.

Standaardisering (voor leeftijd): Gezondheidsparameters hangen sterk samen met leeftijd. Door te standaardiseren voor leeftijd wordt rekening gehouden met de verschillen in leeftijdsstructuur tussen het Gewest en een bepaalde gemeente, wat vergelijkingen mogelijk maakt. Dit wordt verwezenlijkt door de waargenomen respectieve cijfers per leeftijdscategorie toe te passen op een standaardpopulatie. Deze gestandaardiseerde cijfers wijken dus af van de “ware” cijfers en worden alleen gebruikt om abstractie te maken van de leeftijdsverschillen in de te vergelijken populaties.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister (officiële bevolking) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister. Voor meer informatie: www.vivalis.brussels

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en zijn het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door Statbel, op basis van structurele kenmerken van sociale, economische, stedenbouwkundige en morfologische aard.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: deze indicator is de som van de leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers in een jaar/periode. Hij kan worden geïnterpreteerd als het gemiddelde aantal kinderen dat een vrouw zou hebben als ze gedurende haar hele vruchtbare leven de vruchtbaarheidsomstandigheden zou ervaren die in dat jaar of in die periode zijn waargenomen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon [wijken](#) aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Vestigingseenheden: Onder vestigingseenheid verstaat men een plaats die men, geografisch gezien, kan identificeren door een adres waar ten minste één activiteit van de onderneming wordt uitgeoefend of van waaruit de activiteit wordt uitgeoefend. Dit kan een werkplaats zijn, een magazijn, een verkooppunt, een kantoor, een directie, een zetel, een agentschap of een filiaal.

Wachtregister: register dat in 1994 in elke gemeente werd gecreëerd en gecentraliseerd op het niveau van het Rijksregister, waarin de registratie wordt bijgehouden van personen die verklaren vluchteling te zijn of die erkenning van het vluchtelingenstatuut aanvragen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de werkende beroepsbevolking (met een job) in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking (niet-werkende beroepsbevolking) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociaaldemografische en fysieke kenmerken. Voor meer informatie: <https://wijkmonitoring.brussels/>

Zware diensten voor bedrijven (G-46 & H): deze sector omvat de groothandel (met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen) en de sector vervoer en opslag.

ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OESO	Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling
IMA	Intermutualistisch Agentschap	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
RVT	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging	RVA	Rijksdienst Voor Arbeidsvoorziening
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
dB	Decibel	WGO	Wereldgezondheidsorganisatie
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden	GPB	Gewestelijk Bestemmingsplan
ELL	Equivalent leefloon	RR	Rijksregister
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	LL	Leefloon
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen	BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
HORECA	Activiteitstak die alle hotels en eet- en drinkgelegenheden (restaurants en cafés) omvat	FOD	Federale Overheidsdienst
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	SPP	Federale openbare programmadienst
RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering	GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel
PB	Personenbelasting	btw	Belasting op de toegevoegde waarde
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling	EU	Europese Unie
		ULB	Université libre de Bruxelles
		VUB	Vrije Universiteit Brussel
		WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie

MEER WETEN

Wijkmonitoring van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

<https://wijkmonitoring.brussels>

Brussels Instituut voor
Statistiek en Analyse

www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad

www.vivalis.brussels

BIBLIOGRAFIE

Andrieux J., Eggen M., Bouland C., Stand van zaken van de verbanden tussen milieu en gezondheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Centre de Recherche en Santé Environnementale et Santé au Travail (École de Santé Publique, Université libre de Bruxelles), Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad. 2020.

Avalosse H., Maron L., Lona M., *et al.* (2019), Ongelijkheid in gezondheid, InterMutualistisch Agentschap (IMA), Brussel

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Wilmotte P.-F. (2022), Welke ondernemingen vestigen zich in of verlaten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Focus nr. 55

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Wilmotte P.-F. (2022), De gevolgen van de migratie van Belgische ondernemingen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Focus nr.54

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Hermia J.-P. en Treutens P.-P. (2021), Recente evolutie van de inkomens in Brussel op wijkniveau, Focus nr 41

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Ermans T. (2019), Brusselse huishoudens en de auto, Focus nr 32

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2016), Zoom op de gemeenten: Ganshoren.

Hub.brussels, ULB & Perspective.brussels. 2019. De Brusselse handel in cijfers: analyse van het ruimtelijk koopgedrag van de Brusselse huishoudens. Brussels: Hub.brussels. https://perspective.brussels/sites/default/files/documents/article_4_-_vf_-_nl.pdf

Jaumain S. (Dir.) (2008), La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire et Patrimoine des communes de Belgique, Bruxelles, Editions Racine, 624 p.

Leefmilieu.brussels (2022), Kwaliteit van de buitenlucht: stand van zaken. Concentratie van stikstofdioxide (NO₂): <https://leefmilieu.brussels/burgers/tools-en-data/het-milieu-stand-van-zaken/kwaliteit-van-de-buitenlucht-stand-van-zaken>. Geraadpleegd op 12-12-2022.

May X., Ermans T. en Hooftman N. (2019), "Bedrijfswagens: diagnostiek en uitdagingen van een fiscaal regime", Brussels Studies, Synthesenota's, n° 133. URL: <https://journals.openedition.org/brussels/2366?lang=nl>

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2020). 'Overmatige schuldenlast in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gevolg en verzwarende factor van armoedesituaties: presentatie en analyse van de gegevens van vier schuldbemiddelingsdiensten en van de Centrale voor kredieten aan particulieren'. Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019), Dossier 2019/2 – Iedereen even gezond in Brussel? Recente cijfers en kaarten over sociale ongelijkheden in gezondheid, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2017) Inzichten in non take-up van de sociale rechten en in sociale onderbescherming in het Brussels Gewest, Thematisch katern van het Armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: Brussel.

Parking.Brussels (2020), Autodelen - Evaluatierapport van de gewestelijke spreiding, 16 p.

Perspective.brussels (2021), Monitoring van de publieke woonprojecten in Brussel nr 5, 43 p.

Roberfroid D., Dauvrin M., Keygnaert I., Desomer A., Kerstens B., Camberlin C., Gysen J., Lorant V., Derluyn I. (2015), Welke gezondheidszorg voor personen zonder wettig verblijf? Health Services Research (HSR). Brussel: Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). KCE Reports 257Bs. D/2015/10.273/109.

Rygaert X., Vaes B., Vanoverloop J. *et al.* (2021), Chronische ziekten bij mensen met een statuut chronische aandoening: lessen uit een koppeling tussen gegevens van Intego en het InterMutualistisch Agentschap, IMA, Brussel.

Van der Heyden J., Nguyen D., Renard F., Scohy A., Demarest S., Drieskens S., Gisle L. Belgisch gezondheidsonderzoek 2018. Brussel, België: Sciensano; Rapportnummer: 2019/14.440/89.

Zoom op de gemeenten: Ganshoren

De publicatie 'Zoom op de gemeenten' van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het grondgebied waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.vivalis.brussels

Ce document est également disponible en français.
Dit document is ook beschikbaar in het Frans.